

Ľubomír Stanček

Memento života v

Duchu Svätom

Duchovné cvičenia, obnova¹

Úvod

Prvá úvodná prednáška

Na úvod by som sa rád zmienil o téme ktorou je svedomie. Prechádza rozmanitými oblasťami, v ktorých pôsobíte a je základom slobodnej a spravodlivej spoločnosti v rovine národnej i nadnárodnej. Myslím prirodzene na Európu, ktorej sme súčasťou na úrovni historicko-kultúrnej a pripravuje sa stať jej súčasťou i na úrovni politicko-inštitucionálnej. Veľké výdobytky modernej doby, ako je uznanie a garantovanie slobody svedomia, ďalej ľudské práva, sloboda vedy a vôbec slobodná spoločnosť, to všetko je treba potvrdzovať a ďalej rozvíjať, avšak ponechať pritom racionalitu a slobodu otvorenú jej transcendentnému základu a tak zabrániť, aby tieto výdobytky ničili samy seba, k čomu v nemálo prípadoch žiaľ, dochádza.

Kvalita spoločenského a občianskeho života, kvalita života spoločnosti závisí z veľkej časti na tomto „kritickom“ bode, ktorým je svedomie, na tom, ako je chápané a koľko sa investuje do jeho formácie. Pokiaľ bude svedomie podľa panujúceho moderného myslenia redukované na subjektivitu, do ktorého sú vytláčané náboženstvo a morálka, potom je kríza Západu neodvratná a Európa je odsúdená k úpadku. Ak bude však svedomie znovu objavené ako miesto načúvania pravde a dobru, miesto zodpovednosti pred Bohom a bratmi v ľudstve – čo je silou odporujúcou každej diktatúre - potom jestvuje nádej pre budúcnosť.

Vráťme sa teda ku svedomiu ako k rozhodujúcemu kľúču jednania i budovania všeobecného dobra. Cirkev ponúka spoločnosti svoj najvlastnejší a najcennejší vklad práve vo formácii svedomia. Vklad, ktorý začína v rodine a nachádza dôležitú oporu vo farnosti, kde sa deti a mládež učia hlbšie prenikať do Svätého písma, ktoré je „veľkým kódom“ európskej kultúry a súčasne sa učia zmyslu pre spoločnosť založenom na dare,

¹ Materiály na duchovné obnovy 2011 až 2012. Pre rehoľné sestry.

nie na ekonomickom zisku či ideológii, ale na láske, ktorá je „hlavnou hnacou silou skutočného rozvoja každej osoby a celého ľudstva“ (*Caritas in veritate*, 1).

Táto logika nezištnosti, osvojená v detstve a v dospievaní, je potom žitá vo všetkých oblastiach: pri hre a športe, vo vzájomných osobných vzťahoch, v umení, v dobrovoľnej službe chudobným a trpiacim. A pokiaľ je asimilovaná, je možné ju skloňovať v najzložitejších odvetviach politiky a ekonomiky a prispievať tak k vytváraniu polis, ktorá by bola prívetivá a pohostinná a zároveň nie prázdna a falošne neutrálna, ale bohatá na ľudský obsah mocného etického formátu. Práve tu sú christifideles laici povolani veľkoryso vstrebávať svoju formáciu, vedení princípmi sociálneho učenia Cirkvi na obranu života a rodiny, náboženskej slobody a výchovy.

Svätý Pavol vraví, že Duch sa modlí v nás a za nás ***"podľa Božej vôle"*** (*Rim 8, 27*). Je to pravda. Keď prosíme, prosíme a prosíme, je to Duch, ktorý sa v nás modlí. Iba on dokáže prosieť o veci, o ktorých ani nevieme, že ich potrebujeme. Prosí o naplnenie aj tých túžob, o ktorých nemáme odvahu ani hovoriť. Inými slovami, nemusíme by ustarostení. Našou úlohou je prijímať Ducha Svätého a robiť všetko pre to, aby sme mu boli podriadení. Potom nám Duch, ktorý skúma naše srdce, dá všetko dobro a dokonalé dary, ktoré potrebujeme.

Keď sa Pavol stretol s veriacimi v Efeze, ktorí nemali nijaké poznanie alebo skúsenosť s Duchom Svätým, položil na nich ruky a Duch na nich zostúpil, naplnil ich novým životom a oni začali hovoriť cudzími jazykmi.

Všimli ste si, že Duch Svätý zostúpil, keď na nich Pavol položil ruky? Použil toto jednoduché gesto ako znak priateľstva a solidarity s nimi. Vďaka jeho dotyku sa ľudia priamo skontaktovali s Kristovým vyslancom, a to im otvorilo dvere k väčšiemu požehnaniu.

Pavol nám ponúka príklad, ktorý môžeme nasledovať. Modliť sa za niekoho je dobrá vec. Modliť sa s niekým je výborné. A položiť na niekoho ruky, keď sa za neho modlíme, je ešte lepšie. Poskytuje to tej osobe zážitok, že Pánovu pomoc hľadáme spoločne. A navyše veríme, že keď sa takto modlíme, dávame Duchu Svätému väčšiu možnosť konať, niekedy veľmi napínavým spôsobom. Môžeme byť svedkami zázrakov! Možno v tebe takýto dôverný spôsob modlitby vyvoláva rozpaky. Ale v tomto telesnom znaku Božej lásky a prítomnosti je veľká hodnota. Preto dovoľ Pánovi, aby ťa oslobodil

od plachosti a vykroč vo viere. Je to jednoduché gesto, ale dokáže priniesť obrovské výsledky!²

Skupina priateľov sa vybrala na výlet loďou. Objednali si ju pre seba i kapitánom. Jeden z nich poprosil kapitána, či by on nemohol viesť loď. Kapitán súhlasil. Poukazoval mu, čo má robiť a povedal: „Udržujte stále sme 320 stupňov a vždy, keď vlny či vietor naruší smer, vráťte sa k smeru. Po dvoch hodinách by sme mali byť v cieľi.“ Kapitán sa zabával s ostatnými turistami. Iný sa ho pýtal: „Kto vedie loď?“ Kapitán povedal, že ten a ten z ich výpravy. Priateľ sa chytil za hlavu a povedal, že tak nikdy neprídu do cieľa. Kapitán sa zabával, ale dával pozor na svojho náhradníka. Po dvoch hodinách sa na obzore objavil ostrov smer ich plavby. Pochybujúci sa pýtal, ako to dokázal ich priateľ. Kapitán sa usmial a povedal. Váš priateľ odo mňa dostal presné inštrukcie a ja som nad ním bdel.

Tak je to aj s nami pri modlitbe, keď chceme túto udalosť prežiť po svojom, so svojím úmyslom, prosíme len, čo my chceme, a nie čo s nami chce Boh.

Snažme sa vždy a vo všetkom plniť Božiu vôľu, držať sa slov a príkazov, prísľubov Božích... a prideme do cieľa.

Pýtajme sa, čo po tomto stretnutí? Známymi otázkami: Ako? Prečo? Načo?

V katechézach svätého biskupa Cyrila Jeruzalemského čítame:³

Čo je to živá voda Ducha Svätého, ktorou by sme sa mohli obmyť počas tohto stretnutia. „Voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom živej vody prúdiacej do večného života.“ Nový druh vody, ktorá žije a prúdi. Prúdi však na tých, čo sú jej hodní. Ale prečo nazval milosť Ducha vodou? Preto, že od vody všetko závisí; že voda je tvorkyňou rastlín i živočíchov; že voda padá z neba v podobe dažďa; že padá vždy tým istým spôsobom a v tej istej podobe, ale má mnohotvárne účinky: iný je v palme, iný zasa vo viniči a iné sú vo všetkých ostatných veciach, lebo má iba jedinú podobu a nejestvuje iná ako táto. Veď dažď sa nemení, či padá tu alebo tam, ale prispôbuje sa stavbe tých, čo ho prijímajú, a v každom vytvára to, čo potrebuje.

² Porov.: Generálna audiencia Benedikta XVI.: *Mojžiš* TK KBS, RV 1r; dj

³ Porov.: Cat. 16, De Spiritu Sancto 1, 11-12. 16: PG 33, 931-935. 939-942

Takisto aj Duch Svätý. Je jeden, má jednu podobu, je nerozdielny, a predsa rozdeľuje milosť každému, ako chce. A ako keď vyprahnutý strom dostane vodu, vyháňa mládniky, tak aj hriešna duša, ktorá sa pokáním stala hodnou daru Ducha Svätého, prináša ovocie spravodlivosti. A hoci Duch je jeden a má tú istú podobu, predsa na Boží pokyn a v Kristovom mene robí rozmanité zázraky.

Lebo jazyk jedného používa na hlásanie múdrosti, myseľ iného osvecuje prorockom, ďalšiemu dáva moc vyháňať zlých duchov, inému uštedruje dar vysvetľovať Sväté Písmo. U jedného posilňuje zdržanlivosť, iného učí milosrdenstvu. Jedného učí postiť sa a konať rozličné cvičenia asketického života, ďalšieho pohrdať tým, čo je telesné, iného zasa pripravuje na mučenie. V každom je iný, sám v sebe však ostáva ten istý, ako je napísané: „Každý dostáva prejavy Ducha na to, čo je užitočné.“

Tichý a lahodný je jeho príchod, príjemný a vonný je jeho dotyk a jeho jarmo je veľmi ľahké. Jeho príchod predchádzajú žiarivé lúče svetla a poznania. Prichádza so srdcom dôverného priateľa. Veď prichádza spasiť, uzdravovať, učiť, napomínať, posilňovať, utešovať, osvecovať myseľ najprv u toho, kto ho prijíma, a potom skrze neho aj u ostatných.

A tak ako ten, kto bol predtým vo tme, a potom zrazu uzrie slnko, vníma svojím telesným okom svetlo a jasne rozlišuje, čo predtým nevidel, aj ten, kto je hoden daru Ducha Svätého, dostáva duchovné svetlo a nad svoje ľudské možnosti vidí, čo nepoznal.

Zamýšľajme sa po modlitbe ako o univerzálnom fenoméne, ktorý - hoci v rôznych formách - je prítomný v kultúrach všetkých čias, začneme dnes biblickým pohľadom na túto tému, ktorý nás privedie k prehĺbeniu dialógu zmluvy medzi Bohom a človekom, ktorý dáva život dejinám spásy až po svoj vrchol - definitívne Slovo, ktorým je Ježiš Kristus. Táto cesta nás privedie k pozastaveniu sa nad niektorými dôležitými textami a mimoriadnymi postavami Starého a Nového zákona. Bude to práve Abrahám, veľký patriarcha, otec všetkých veriacich (*Porov. Rim 4,11-12.16-17*), ktorý nám ponúkne prvý vzor modlitby, v kontexte svojho orodovania za mestá Sodoma a Gomora.

Text, nad ktorým sa chceme pozastaviť, sa nachádza v 18. kapitole Knihy Genezis. Hovorí sa v nej o podlosti obyvateľov Sodomy a Gomory, ktorá dosiahla až také rozmery, že bol nevyhnutný Boží zásah k naplneniu spravodlivosti a k zastaveniu toľkého zla bolo

nevyhnutné zničiť tieto mestá. Tu vstupuje na scénu Abrahám so svojou modlitbou orodovania. Boh sa rozhodne zjaviť mu, čo má v pláne, necháva ho spoznať závažnosť zla a jeho strašné dôsledky, pretože Abrahám je jeho vyvoleným, vybraný k tomu, aby z neho vzišiel veľký národ a aby skrze neho Božie požehnanie naplnilo celý svet. Jeho poslanie je poslaním spásy, ktorým má odpovedať na hriech, ktorý ovládol ľudské skutočnosti; skrze neho chce Pán opäť priviesť ľudstvo k viere, poslušnosti a spravodlivosti. A teraz sa tento Boží priateľ otvára týmito skutočnosťami a potrebám sveta, modlí sa za tých, ktorí majú byť potrestaní a prosí, aby boli zachránení.

Abrahám ihneď pochopí problém s celou jeho závažnosťou. Hovorí Pánovi: **„Zahubíš azda spravodlivého spolu s bezbožným? Možno, že je v meste päťdesiat spravodlivých. Vari ich zahubíš, alebo radšej odpustíš mestu kvôli päťdesiatim spravodlivým, čo sú v ňom? Nech je ďaleko od teba, že by si takto robil, usmrcoval spravodlivého s bezbožným! Takto by sa rovnako vodilo spravodlivému i bezbožnému. To nech je ďaleko od teba! Ty, ktorý súdiš celú zem, nebudeš takto súdiť!“** (Gn 18, 23-25). Týmto slovami Abrahám Bohu ukazuje potrebu vyhnúť sa akejsi hromadnej spravodlivosti: ak je mesto vinné, je spravodlivé odsúdiť jeho hriech a udeliť trest, ale - tvrdí veľký patriarcha - bolo by nespravodlivé potrestať nerozlíšeným spôsobom všetkých obyvateľov. Ak sú v meste aj nevinní, s týmito sa nesmie jednať rovnako ako s vinnými. Boh, ktorý je spravodlivý sudca, nemôže konať takto.

Ak však čítame tento text pozornejšie, uvedomíme si, že Abraháмова požiadavka je ešte vážnejšia a hlbšia, pretože sa neobmedzuje iba na žiadosť zachrániť nevinných. Abrahám žiada odpustiť celému mestu, odvolávajúc sa na Božiu spravodlivosť. Hovorí Pánovi: **„Neodpustíš radšej mestu kvôli päťdesiatim spravodlivým, čo sú v ňom?“** (Gn 18, 24). Týmto sa zahráva s novou myšlienkou spravodlivosti: nie s takou, ktorá sa obmedzuje na potrestanie vinníkov - tak ako to robia ľudia, ale odlišnou spravodlivosťou - Božou, ktorá hľadá dobro a sama ho vytvára skrze odpustenie, ktorým pretvára hriešnika, obracia ho a zachraňuje. Svojou prosbou teda Abrahám nepožaduje čisto odmieňajúcu spravodlivosť, ale spásonosný zásah, ktorý berúc ohľad na nevinných, oslobodí od viny hriešnikov, odpustiac im. Abrahámovo myslenie, ktoré vyzerá takmer paradoxne, možno teda zhrnúť takto: samozrejme nemožno jednať s nevinnými rovnako ako s vinnými, toto by bolo nespravodlivé. Je naopak nevyhnutné jednať s vinníkmi tak,

ako s nevinnými, uskutočniť tak „vyššiu“ spravodlivosť, ponúknuť im možnosť záchranu, pretože ak zločinci prijmu Božie odpustenie, vyznajú svoju vinu a nechajú si odpustiť, už viac nebudú pokračovať v konaní zla, ale aj oni sa stanú spravodlivými bez toho, aby boli potrestaní.

Toto je požiadavka spravodlivosti, ktorú Abrahám vyjadruje vo svojom orodovaní. Požiadavka, ktorá sa zakladá na istote, že Pán je milosrdný. Samozrejme, Sodoma je veľké mesto a 50 spravodlivých sa zdá byť málo, ale Božia spravodlivosť a jeho odpustenie nie sú snáď zjavením sily dobra, hoci by sa zdalo menšie a slabšie ako zlo? Zničením Sodomy malo zastaviť zlo prítomné v meste, ale Abrahám vie, že Boh má aj iné spôsoby a iné prostriedky, aby zabránil šíreniu zla. Je to práve odpustenie, ktoré trhá špirálu hriechu, a Abrahám sa vo svojom rozhovore s Bohom odvoláva práve na toto. Keď sa Pán rozhodne odpustiť mestu, ak v ňom nájde 50 spravodlivých, tak jeho prosba začína zostupovať až k úplnej priepasti Božieho milosrdenstva. Abrahám postupne zmenšuje počet nevinných potrebných k záchrane: ak ich nebude 50, snáď bude stačiť 45... a potom stále menej až sa dostane k číslu 10...: snáď sa ich tam nájde iba 40... 30... 20... 10... (*porov. v. 29.30.31.32*). A čím nižšie sa stáva toto číslo, tým viac sa odhaľuje a zjavuje Božie milosrdenstvo, ktoré s trpezlivosťou načúva modlitbe, prijíma ju a opakuje na každú jeho prosbu: „Odpustím... nezničím... neurobím...“ (*porov. v. 26.28.29.30.31.32*).

Tak vďaka Abrahámovmu orodovaniu bude Sodoma zachránená, ak sa v nej nájde iba 10 spravodlivých. Takáto je sila modlitby. Práve skrze orodovanie a modlitby k Bohu pre záchranu iných, sa ukazuje túžba po spáse, ktorá prevláda v Bohu voči hriešnemu človeku. Zlo v skutku nemôže byť akceptované, musí byť vyznačené a zničené skrze trest: zničenie Sodomy malo práve tento význam. Ale Pán nechce smrť hriešnika, ale, aby sa obrátil a žil (*porov. Ez 18, 23;33,11*). Jeho túžbou je vždy odpustiť, zachrániť, dať život, premeniť zlo na dobro. Práve táto Božia túžba, ktorá sa v modlitbe stáva aj túžbou človeka, sa vyjadruje skrze slová modlitby. Svojou prosbou vlastne sám Abrahám prepožičiava svoj hlas a svoje vlastné srdce Božej vôli: Božej túžbe, ktorá je milosrdenstvom, láskou a rozhodnutím pre záchranu. Toto všetko našlo v ňom a v jeho modlitbe možnosť zjaviť sa konkrétnym spôsobom uprostred dejín ľudí, aby to bolo prítomné tam, kde je potreba milosti. Slovaní svojej modlitby Abrahám dáva hlas Božej túžbe, ktorá nespočíva v zničení, ale naopak v zachránení Sodomy, v darovaní života obrátenému hriešnikovi.

Toto je to, čo Pán chce, jeho dialóg s Abrahámom je predĺženým a jednoznačným zjavením jeho milosrdnej lásky. Nutnosť nájsť spravodlivých ľudí v meste sa stáva stále menej nevyhnutnou a nakoniec stačí iba 10 z nich, aby sa zachránila celá populácia. Kvôli akému dôvodu sa Abrahám zastaví na 10 spravodlivých, nie je v texte povedané. Snáď ide o počet osôb, ktorý ukazuje minimálnu veľkosť spoločenstva (ešte aj dnes je 10 ľudí nevyhnutné kvórum pre verejnú židovskú modlitbu). Akokoľvek, ide o veľmi nepatrné číslo, o maličké množstvo dobra, skrze ktoré zachrániť množstvo zla. Ale v Sodome a Gomore sa nenašlo ani len týchto 10 spravodlivých a mestá boli zničené. Toto nevyhnutné zničenie miest je paradoxne dosvedčené práve Abrahámovým orodovaním za ne. Práve táto jeho modlitba zjavila spásanosnú Božiu vôľu: Pán bol ochotný odpustiť, túžil po tom, ale tieto mestá boli uzavreté v úplnom a paralyzujúcom zle, bez čo i len maličkého množstva nevinných, od ktorých by začal pretvárať zlo na dobro. Pretože práve toto je cesta záchrany, o ktorú Abrahám prosil: byť zachránený neznamená jednoducho ujsť trestu, ale byť oslobodený od zla, ktoré je v nás. Nejde o vyhnutie sa trestu, ale naopak hriechu, tomu odmietnutiu Boha a lásky, ktoré v sebe zahŕňa aj práve trest. Prorok Jeremiáš povie vzbúrenému ľudu: **„Tvoj zločin ťa stresce, skárajú ťa tvoje nevernosti. Nuž, vedz a viď, aké je zlé a trpké, že si opustil Pána, svojho Boha“** (Jer 2,19).

Práve od tohto zla a trpkosti chce Pán zachrániť človeka, keď ho oslobodzuje od hriechu. Je však nevyhnutná vnútorná premena. Aspoň štipka dobra, začiatok, od ktorého vyjsť pri premene zla na dobro, nenávisti na lásku, pomsty na odpustenie. Práve kvôli tomu, spravodliví musia byť z vnútra mesta a Abrahám stále opakuje: snáď sa ich tam nájde... „Tam“ znamená vnútri chorej skutočnosti, ktorá sa má stať zárodkom dobra, ktoré ju môže uzdraviť a darovať život, avšak v tejto chorej skutočnosti Sodomy a Gomory tento zárodok dobra sa nenájde.

Avšak Božie milosrdenstvo v dejinách jeho ľudu sa neskôr ešte oveľa viac rozšíri. Kým na záchranu Sodomy stačilo 10 spravodlivých, prorok Jeremiáš povie - v mene Všemohúceho, že stačí jeden spravodlivý pre záchranu Jeruzalema: **„Pochodzte ulice Jeruzalema, pozerajte, vyzvedajte a hľadajte po jeho námestiach, či nájdete muža, čo koná spravodlivo a vyhľadáva pravdu, tak mu odpustím“** (Jer 5,1). Počet ešte viac klesol, Božia dobrota sa ukazuje ešte viac. Avšak, ani toto ešte nestačí, prehojné Božie milosrdenstvo nenájde odpoveď dobra, ktoré hľadá, a Jeruzalem padne do osídel nepriateľa. Bude nevyhnutné, aby sa sám Boh stal tým spravodlivým. Nekonečná

a prekvapujúca Božia láska sa v plnosti zjaví vtedy, keď sa Boží Syn stane človekom, úplne Spravodlivým, dokonale Nevinným, ktorý prinesie spásu celému svetu svojou smrťou na kríži odpustiac a prosiac za tých, ktorí „*nevedia, čo robia*“ (Lk 23,34). Tak modlitba každého človeka nachádza svoju odpoveď. Každá naša prosba bude úplne vypočutá.

Kiež nás modlitba Abraháma, nášho praotca vo viere, naučí vždy viac otvárať srdce prekypujúcemu Božiemu milosrdenstvu, aby sme v každodennej modlitbe túžili po záchrane ľudstva a s vytrvalosťou a dôverou k Pánovi o ňu prosili, pretože On je veľký v láske.“⁴

⁴Porov.: REBEK, F.: *Stredajšie audiencie Benedikta XVI.* TK KBS, RV mkr; dj

Druhá úvodná prednáška

Áno, modliť sa znamená hovoriť s Bohom, a zamysliť sa nad tým, ako modlitba a zmysel pre náboženstvo vždy patrili k človeku a sprevádzali ho počas celej histórie.

Žijeme v časoch poznačených znameniami sekularizmu. Zdá sa, že Boh sa akoby stratil z pohľadu mnohých ľudí: stal sa pre nich skutočnosťou, voči ktorej zostávajú indiferentní. Zároveň však vidíme mnohé znamenia, ktoré svedčia o znovuzrození zmyslu pre náboženstvo, znovuobjavení toho, ako je Boh dôležitý pre život človeka, opätovnom nájdení túžby po duchovnosti, po prekonaní čisto horizontálneho a materiálneho pohľadu na ľudský život. Pozerajúc do nedávnej minulosti vidíme, že sa nenaplnili predpovede tých, čo v čase Osvietenstva prorokovali koniec náboženstiev a oslavovali rozum oddelený od viery; rozum, ktorý mal rozohnať tmy náboženských dogiem a rozložiť "svet svätosti", navrátiac človeku jeho autonómiu, dôstojnosť a slobodu od Boha. Skúsenosť minulého storočia poznačená dvomi tragickými svetovými vojnami spochybnila pokrok, ktorý autonómia ľudského rozumu bez Boha mala garantovať.

Katechizmus Katolíckej cirkvi hovorí: "Stvorením Boh povoláva každé bytie z ničoty k jestvovaniu. Aj po tom, čo človek hriechom stratil podobnosť s Bohom, zostáva **„na obraz“** svojho Stvoriteľa. Zachováva si túžbu po tom, ktorý ho volá k jestvovaniu. „Všetky náboženstvá svedčia o tomto bytostnom hľadaní človeka“ (č. 2566). Mohli by sme povedať, že od najstarších čias až po našu súčasnosť, neexistovala žiadna veľká civilizácia bez náboženstva. Človek je zo svojej prirodzenosti nábožný, je homo religiosus tak ako je homo sapiens a homo faber: **„túžba po Bohu, hovorí znovu katechizmus, je vpísaná do srdca človeka, lebo človek je stvorený Bohom a pre Boha“** (č. 27). Obraz Stvoriteľa je vtlačený do jeho podstaty, a preto pociťuje potrebu hľadať svetlo, aby našiel odpoveď na otázky, ktoré sa týkajú hlbokého zmyslu existencie - odpoveď, ktorú nemôže nájsť sám v sebe, ani v pokroku alebo v empirickej vede. Homo religiosus nepatrí len do starovekého sveta, je súčasťou celej histórie ľudstva. Práve vďaka tomu úrodná pôda ľudskej skúsenosti dala vyrásť rozličným formám náboženstva, ktoré sa pokúšajú dať odpoveď na túžbu človeka po šťastí, na potrebu vykúpenia a hľadanie zmyslu.

Človek digitálnej éry, rovnako ako človek, ktorý žil v jaskyni, hľadá v náboženskej skúsenosti prostriedok prekonania svojej ohraničenosti a získania väčšej stability pre svoj

neistý pozemský život. Okrem toho, život bez horizontu večnosti postráda naplnenie a aj šťastie, po ktorom všetci túžime, a ktoré je spontánne orientované do budúcnosti, do zajtrajška, ktorý má ešte len prísť. Druhý Vatikánsky koncil to zhrnul v deklarácii Nostra Aetate: „*Ludia čakajú od rozličných náboženstiev odpoveď na skryté záhady ľudskej existencie, ktoré, tak ako kedysi, i dnes hlboko znepokojujú srdce človeka: kto je vlastne človek, čo je zmyslom a cieľom nášho života, čo je dobré a čo hriešne, aký je pôvod a cieľ utrpenia, ako možno dosiahnuť ozajstnú blaženosť, ďalej otázka smrti, súdu a posmrtnej odplaty a napokon najhlbšie a nevýslovné tajomstvo, ktoré obklopuje naše jestvovanie - aký je náš pôvod a kam spejeme*” (č. 1).

Človek vie, že sám nedokáže odpovedať na svoju hlbokú túžbu po poznaní. Keď sa pokúša nahovárať si, že nikoho nepotrebuje, zisťuje, že sám sebe nestačí. Potrebuje sa otvoriť pre druhého, pre niečo alebo pre niekoho, kto mu dokáže darovať to, čo mu chýba: musí vyjsť sám zo seba v ústrety Tomu, ktorý dokáže naplniť šírku a hĺbku jeho túžby.

Človek v sebe nesie zmysel pre nekonečno, nostalgiu večnosti, hľadanie krásy, potrebu lásky a tiež túžbu po svetle a pravde, ktorá ho dvíha k Absolútnu. Človek má v sebe túžbu po Bohu. A vie, akým spôsobom sa môže obrátiť na Boha: vie, že sa k nemu môže modliť. Svätý Tomáš Akvinský, jeden z najväčších teológov v dejinách, definuje modlitbu ako “vyjadrenie túžby, ktorú má človek po Bohu”. Táto príťažlivosť k Bohu, ktorú On sám vložil do človeka, je dušou modlitby, ktorá na seba berie rozličné formy a spôsoby podľa historického obdobia, a konkrétneho okamihu, milosti, ba aj hriešnosti, v ktorej sa daný človek modlí. Dejiny ľudstva priniesli rôzne formy modlitieb, lebo človek rozvinul rozličné spôsoby otvorenia sa pre Boha a pre svet, ktorý ho presahuje: modlitbu teda nachádzame vo všetkých náboženstvách a kultúrach.

Ako sme už videli, modlitba nie je viazaná iba na osobitné okolnosti, ale nachádza sa v srdci každého človeka, v srdci každej civilizácie. Samozrejme, keď hovoríme o modlitbe ako o skúsenosti človeka v zmysle homo orans, netreba zabudnúť na to, že modlitba je vnútorným postojom viac než množinou formúl a zvykov, spôsobom bytia pred Bohom skôr než uskutočňovaním kultu a vyslovovaním slov. Modlitba má svoje centrum a svoje korene v najväčšej hĺbke ľudskej osoby. Práve preto nie je ľahko

vysvetliteľná, a môže sa stať objektom nepochopení a mystifikácií. V tomto zmysle môžeme chápať aj vyjadrenie modliť sa je ťažké. Modlitba je skutočne exkluzívnym miestom darovania, túžby po Neviditeľnom, Neočakávanom a Nevysloviteľnom. Skúsenosť modlitby je preto pre mnohých výzvou, milosťou, ktorú si treba vyprosiť, darom Toho, na ktorého sa obraciame.

V každom období dejín, človek v modlitbe premýšľa nad vlastnou situáciou pred Bohom - vychádzajúc od Boha a so zameraním na neho. Uvedomuje si, že je stvorením, ktoré potrebuje pomoc. Nie je schopný sám v sebe dosiahnuť završenie svojej existencie a svojich túžob. Filozof Ludwig Wittgenstein pripomína, že "modliť sa znamená cítiť, že zmysel sveta je mimo svet". V dynamike tohto vzťahu s Tým, ktorý dáva zmysel existencii, s Bohom, modlitba nachádza jedno zo svojich typických vyjadrení v geste pokľaknutia.

Je to gesto, ktoré v sebe nesie radikálnu rozporuplnosť. Môžem byť donútený kľaknúť si kvôli biede či otroctvu, ale môžem pokľaknúť aj spontánne, aby som tak vyjadril svoju ohraničenosť, a teda potrebu Druhého. Jemu chcem povedať, že som slabý, núdzny, "hriešnik". V skúsenosti modlitby človek vyjadruje celé uvedomenie si seba samého - všetko, čo dokáže pochopiť z vlastnej existencie, a zároveň sa celý obracia k Bytiu, pred ktorým stojí: obracia vlastnú dušu k Tajomstvu, od ktorého očakáva naplnenie najhlbších túžob a pomoc na prekonanie biedy vlastného života. V tomto pohľade na Druhého, v tomto obrátení sa k "Tomu, čo človeka presahuje", spočíva podstata modlitby ako skúsenosti s tým, čo presahuje vnímateľný, materiálny svet. Ľudské hľadanie napokon nachádza svoje naplnenie jedine v Bohu. Modlitba, ktorá je otvorením sa pre pozdvihnutie srdca k Bohu, sa tak stáva osobným vzťahom s Ním. A aj keď človek zabudne na svojho Stvoriteľa, živý a pravý Boh nikdy neprestane povolávať človeka k tajomnému stretnutiu v modlitbe. Ako hovorí Katechizmus: ***„Tento krok lásky verného Boha je v modlitbe vždy prvý, krok človeka je vždy odpoveďou. Postupne ako sa Boh zjavuje a zjavuje človeka jemu samému, modlitba sa javí ako vzájomné volanie, ako dráma zmluvy. Táto dráma prostredníctvom slov a skutkov angažuje srdce. Odhaľuje sa v priebehu celých dejín spásy”*** (č. 2567).

Učme sa tráviť viac času pred Bohom, ktorý sa zjavil v Ježišovi Kristovi. Učme sa v tichu, vo svojom vnútri, rozpoznávať jeho hlas, ktorý nás volá a vedie k hĺbkam nášho

bytia, k zdroju života, k prameňu spásy, aby sme tak prekonalí ohraničenie vlastného života, a otvorili sa pre Božiu veľkosť, pre vzťah s Ním, ktorý je Nekonečná Láska.

Boh všetko riadi. Je to silná modlitba. Problémom mnohých z nás je, že neveríme, že Boh otvorí náruč a vyleje na nás svoje milosti, že ich nebudeme mať ako prijať. Ale Boh je verný svojmu slovu. Boh nedokáže klamať a jeho sľuby sú hodnoverné.

Moja dnešná modlitba za teba: „Nech oči, ktoré čítajú tento odkaz, neuvidia nič zlé, nech ruky, ktoré pošlú tento odkaz iným, nepracujú nadarmo, nech sa ústa, ktoré hovoria "Amen" na túto modlitbu, sa smejú naveky. Zotrvaj v Božej láske tým, že pošleš túto modlitbu všetkým, ktorých máš rád.“

„Nebeský Otče, Ty, ktorý si najstarostlivejší Otec, plný lásky, prosím, aby si hojne požehnal moju rodinu aj mňa. Viem, že Ty vieš, že rodina je viac ako mama, otec, sestra, brat, manžel a manželka. Otče, posielam Ti túto modlitbu, prosiac o požehnanie pre svoj ľud. Kiež by sila zjednotenia sa v modlitbe za tých, ktorí veria a dúfajú v Teba, bola silnejšia, ako čokoľvek iné. Vopred Ti ďakujem za Tvoje milosti.“

„Nebeský Otče, zošli mi svoju múdrosť, aby som dobre spravoval všetko, čo si mi dal. Viem, že si úžasný a všemohúci, a ak sa budem riadiť Tvojím slovom, a budem mať vieru, hoci takú malú, ako horčičné zrnko, vyleješ na mňa prúdy Tvojich milostí. Ďakujem Ti, Pane, za milosti, ktoré som práve dostal i za tie, ktoré ešte dostanem, pretože viem, že ma neprestaneš posilňovať.“

Čo to znamená: *Modliť sa znamená hovoriť s Bohom*

Táto téma modlitby a obzvlášť kresťanskej modlitby, teda modlitby, ktorú nás naučil Ježiš, a ktorú nás ďalej učí Cirkev. Je to práve v Ježišovi, v ktorom sa človek stáva schopným priblížiť sa k Bohu s hĺbkou a intímnosťou akú vidieť vo vzťahu otcovstva, respektíve synovstva. Spolu s prvými učeníkmi sa obraciame s pokornou dôverou k nášmu majstrovi a prosíme ho: „**Pane, nauč nás modliť sa!**“ (Lk 11,1).

Opierajúc sa o Sväté písmo, veľkú tradíciu cirkevných otcov, majstrov spirituality a liturgie, sa chceme naučiť ešte intenzívnejšie prežívať náš vzťah s Pánom, takmer ako

akúsi „školu modlitby“. Veľmi dobre vieme, že modlitbu nesmieme brať ľahkovážne. Je potrebné naučiť sa modliť a neustále nanovo sa učiť tomuto umeniu. Aj tí, čo sú už veľmi pokročilí v duchovnom živote, stále pociťujú potrebu vložiť sa do Ježišovej školy, aby sa naučili modliť ešte lepšie.

Naučme sa prvú lekciu od Pána skrze jeho príklad. Evanjeliá nám opisujú Ježiša v intímnom a neustálom dialógu s Otcom: je to hlboké spoločenstvo toho, ktorý prišiel na svet nie preto, aby plnil svoju vôľu, ale vôľu Otca, ktorý ho poslal, aby spasil človeka. Mali by sme si ponúknuť niekoľko príkladov modlitby prítomnej v rôznych starých kultúrach, aby sme mohli vidieť, ako sa prakticky tieto všetky neustále a všade obracali k Bohu.

Začnem s príkladom zo starovekého Egypta. Istý slepec, žiadajúc svoje božstvá, aby mu vrátili zrak, dosvedčuje niečo univerzálne ľudské - je to čistá a jednoduchá prosba zo strany toho, kto trpí: „Moje srdce ťa túži vidieť... ty, ktorý si mi dal vidieť iba temnotu, stvor svetlo pre mňa. Aby som ťa videl! Nakloň ku mne svoju milovanú tvár“.⁵ Aby som ťa videl; tu bola podstata modlitby!

V náboženstvách Mezopotámie dominovali pocity viny - záhadné a paralyzujúce, avšak nie bez nádeje po vykúpení a oslobodení zo strany Boha. Môžeme tak oceniť túto modlitbu veriaceho týchto antických kultov: „Ó, Bože, ktorý si zhovievavý aj s najťažšími vinami, odpusť môj hriech... pozri, Pane, na tvojho biedneho služobníka a vdýchni svojím vánkom na neho: bez otáľania mu odpusti. Zjemni tvoj prísny trest, osloboď ma, daj, aby som opäť dýchal, zlom moje okovy, rozviaž moju slučku“.⁶ Toto sú vyjadrenia, ktoré ukazujú, že človek vo svojom hľadaní Boha predvídal - hoci nejasne, aj aspekt milosrdenstva a Božej dobroty.

Vo vnútri pohanského náboženstva antického Grécka nastáva významná evolúcia: modlitby - hoci i ďalej sa v nich objavujú prosby o Božiu pomoc, a o získanie nebeských milostí vo všetkých okolnostiach každodenného života, i k nadobudnutiu materiálnych

⁵BAERUCK, A.: *Daumas, Hymnes* Rres de l'Egypte ancienne, Paris 1980, trad. it. in *Preghiere dell'umanit*, Brescia 1993, p. 30

⁶SEUX, M.J.: , *Hymnes et prires aux Dieux de Babylone et d'Assyrie*. Paris 1976, trad. it. In: *Preghiere dell'umanit*, op. cit., p. 37

dobier - postupne sa objavujú aj nezištné prosby, ktoré umožňujú veriacemu prehľbiť svoj vzťah s Bohom a stať sa lepším. Napríklad veľký filozof Platón zachytáva modlitbu svojho majstra Sokrata, ktorý je oprávnené považovaný za jedného zo zakladateľov západného myslenia: „Urob, aby som bol krásny v mojom vnútri. Aby som považoval za bohatého toho, kto je múdry a kto vlastní iba toľko peňazí, koľko si berie mudrc, nežiadam viac.“⁷ Chcel by byť predovšetkým krásny a múdry vo vnútri a nie materiálne bohatý.

V mimoriadnych umeleckých dielach literatúry všetkých čias, ktorými sú grécke tragédie a ktoré sú ešte i dnes – po 25. storočiach čítané, meditované a dôležité – sú obsiahnuté modlitby, ktoré vyjadrujú túžbu poznať Boha a adorovať jeho majestát. V jednej z nich sa hovorí: „Ó, nositeľ zeme, ktorý nad zemou máš sídlo, nech si ktokoľvek, ty záhadný, Zeus, či už nutnosť prírody alebo myšlienka smrteľníkov, teba vyzývam: aby si ty, tichými cestami kráčajúc, riadil všetko ľudské podľa spravodlivosti.“⁸

Boh zostáva trochu zahalený tajomstvom, ale i napriek tomu človek poznáva tohto neznámeho Boha a modlí sa k tomu, ktorý riadi udalosti na zemi.

Aj u Rimanov, ktorí vytvorili veľkú ríšu - v ktorej vznikli a vo veľkej miere sa rozšírili počiatky kresťanstva, v modlitbe, i keď bola spojená s utilitaristickou koncepciou a v podstate viazaná s požiadavkou božej ochrany občianskej spoločnosti – sa niekedy objavuje obdivuhodné úsilie osobnej zbožnosti, ktorá sa transformuje na prejavy chvály a vďaky. Toto je svedectvo Apuleia, autora z Afriky – vtedajšej provincie Rímskej ríše – v 2. storočí po Kristovi. Vo svojich spisoch vyjadruje nespokojnosť s vtedajším tradičným náboženstvom a túžbu po autentickejšom vzťahu s Bohom. Vo svojom majstrovskom diele s názvom *Le metamorfosi*, sa – ako veriaci – obracia na ženské božstvo týmito slovami: „Ty ktorá si svätá, ty si v každom čase záchrankyňou ľudského pokolenia, ty vo svojej veľkodušnosti buď stále na pomoci smrteľníkom, prejav svoju sladkú náklonnosť chudobným v ich námahách, ktorú len matka môže mať. Ani deň, ani noc, ani žiadna chvíľa – ako krátka by bola – neprejde bez toho, aby si ju ty nezahrnula svojimi dobrodeniami.“⁹

⁷ FEREDOLI.: *Opere*. Pucci, Bari 1966

⁸ EURIPIDE: *Troiane*, 884-886, trad. it. G. Mancini, in *Preghieredell'umanit*, op. cit., p. 54

⁹ APULEIO, di M.: *Metamorfosi IX*, 25, trad. it.C. Annaratone, in *Preghiere dell'umanit*à, op. cit., p. 79

V tom istom období, cisár Marcus Aurelius, ktorý bol tiež filozofom zamýšľajúcim sa nad ľudstvom, zdôrazňuje potrebu modlitby pre vytvorenie plodnej spolupráce medzi božou a ľudskou činnosťou. Vo svojich Hovoroch k sebe samému píše: „Kto ti povedal, že bohovia nám nie sú nápomocní i v tom, čo závisí od nás? Začni ich prosiť a uvidíš.“¹⁰ Táto rada cisára – filozofa bola skutočne praktizovaná už mnohými generáciami ľudí pred Kristom, čo je dôkazom toho, že život človeka bez modlitby, ktorá otvára našu existenciu pre tajomstvo Boha, sa stáva nezmyselným. V každej modlitbe je skutočne vyjadrená pravda o ľudskej bytosti, ktorá na jednej strane zažíva krehkosť a chudobu, a preto žiada nebo o pomoc, a na druhej strane má pozoruhodnú dôstojnosť, pretože v príprave na prijatie božského Zjavenia sa objavuje schopnosť vstúpiť do spoločenstva s Bohom.

V týchto príkladoch modlitby z rôznych období a civilizácií vychádza na povrch uvedomenie si, že ľudská bytosť – ako stvorenie – je závislá od Iného, ktorý je nad ním a je zdrojom každého dobra. Človek všetkých čias sa modlí, pretože nemôže robiť iné ako pýtať sa, aký je zmysel jeho existencie, ktorá zostáva nejasná a bezútešná, ak nie je prepojená s mystériom Boha a jeho plánom pre svet. Ľudský život je spleťou dobra a zla, nezaslúženého utrpenia i radosti a krásy, ktoré nás spontánne a neodolateľne pohýňajú, aby sme od Boha žiadali svetlo a vnútornú silu, ktoré nám pomáhajú na zemi a odhaľujú nádej, presahujúcu hranice smrti. Pohanské náboženstvá zostávajú volaním zeme po odpovedi z neba. Jeden z posledných veľkých pohanských filozofov, ktorý žil už v kresťanskej epoche, Proklos z Konštantínopolu, pomenoval toto čakanie: „Nepoznatelný, nikto ňu neobsiahne. Všetko to, o čom premýšľame, ti prináleží. Od teba pochádza naše zlo i naše dobro, od teba závisí každá naša túžba, ó Neopísateľný, ktorú cítia naše duše, dvíhajú k tebe hymnus ticha.“¹¹

V príkladoch modlitby rozličných kultúr, o ktorých sme sa zmienili, môžeme vidieť svedectvo náboženskej dimenzie a túžby po Bohu vpísanej do srdca každého človeka, ktoré nachádzajú naplnenie a úplné vyjadrenie v Starom a Novom zákone. Zjavenie vskutku očisťuje a privádza k plnosti prvotnú túžbu človeka po Bohu ponúkajúc mu v modlitbe možnosť hlbšieho vzťahu s nebeským Otcom. Na začiatku tejto našej

¹⁰ Dictionnaire de Spiritualit 32; XII/2, col. 2213

¹¹ HYMNI.: _ Vogt, Wiesbaden 1957, in Preghieredell'umanit, op. Cit., s. 61

cesty „v škole modlitby“ chceme prosiť Pána, aby osvietil našu myseľ a naše srdce, aby bol vzťah s Ním v modlitbe stále intenzívnejší, vrúcnejší a trvalejší. Ešte raz mu povedzme:

„Pane, nauč nás modliť sa“ (Lk 11,1).

1. Prednáška

Pohľad k Duchu Svätému I.

V modlitbe je najpotrebnejšie: vložiť seba, celého, túžbou byť s Ním a v Ňom, celý a celkom, pokorne... modlime sa.

Litánie za pokoru¹²

Ježišu, tichý a pokorný srdcom, vyslyš ma!
Od túžby, aby som bol vážený, oslobod' ma, Ježišu!
Od túžby, aby som bol milovaný,-
Od túžby, aby som bol oslavovaný,-
Od túžby, aby som bol stredom pozornosti,-
Od túžby, aby som bol chválený,-
Od túžby, aby som mal prednosť pred inými,
Od túžby, aby sa ma pýtali na radu,
Od túžby, aby sa súhlasilo s mojimi názormi,
Od túžby, aby ľudia chápali a uznávali moju dobrú vôľu,-
Od strachu, aby som nebol pokorovaný,
Od strachu, aby mnou ľudia neopovrhovali,
Od strachu, aby ma ľudia od seba neodhánali,-
Od strachu, aby som nebol tupený,
Od strachu, aby som nebol zabúdaný,
Od strachu, aby som nebol zosmiešňovaný,
Od strachu, aby so mnou nezachádzali nespravodlivo,
Od strachu, aby som nebol podozrievaný, oslobod' ma, Ježišu!
Aby iní boli viacej milovaní ako ja, Ježišu, daj mi milosť, aby som po tom túžil!
Aby iní rástli vo vážnosti a ja aby som bol umenšovaný,
Aby sa iní uplatňovali a ja aby som bol odstrkovaný,

¹²<http://chvala.weebly.com/duchovnyacule-382ivot.html>.

Aby iní boli chválení a ja zostal nepovšimnutý,
Aby sa iným dávala vo všetkom prednosť predom mnou,
Aby sa iní stávali viacej svätými, ako ja, len keď sa ja stanem natoľko svätým, koľko
môžem, Ježišu, daj mi milosť, aby som po tom túžil..“

„Bez Ducha Svätého Boh je veľmi ďaleko, Kristus stojí v minulosti, evanjelium je mŕtvou literou, Cirkev je obyčajnou organizáciou, autorita je vecou nadvlády, poslanie je záležitosťou propagandy, liturgia je iba spomienkou, kresťanský život otrockou morálkou. Ale v Duchu Svätom Vesmír je vzkriesený a vzdychá v pôrodných bolestiach kráľovstva, zmŕtvychvstalý Kristus je tu, evanjelium je silou života, Cirkev vyžaruje život Trojice, autorita je oslobodzujúcou službou, poslanie - to sú Turíce, liturgia je pamiatkou aj očakávaním, ľudský čin sa stáva Božím.“ (*Metropolita Ignatios z Latakije*)

Modlitba za úctu k životu

Bože, darca života, chválime Ťa a zvelebujeme za to, že si nám dal veľký dar života. S veľkou dôverou prosíme o tvoje milosrdenstvo pre všetkých našich drahých zosnulých. Spomíname si aj na tých najbezbrannejších, ktorí zomreli násilnou smrťou ešte skôr, ako sa mohli narodiť. Teba, najláskavejší Bože, prosíme o svetlo pravdy pre rodičov takto zabitých detí, ale aj pre tých, ktorí sa chystajú svoje počaté dieťa usmrtiť, aby pochopili, že dieťa je tvoj dar, a nie ich vlastníctvo. Prosíme Ťa za lekárov a zdravotníckych pracovníkov, ktorí asistujú pri usmrcovaní počatých detí, aby spoznali hrôzu svojho počínania, nespreneverovali sa svojmu poslaniu a boli vždy na strane života. Prosíme Ťa za tých, ktorí v spoločnosti šíria kultúru smrti. Zošli im svetlo pravdy, aby spoznali hodnotu každého ľudského života a mali ho v úcte. Dobrotivý Bože, prosíme Ťa za nás všetkých, aby sme s tvojou pomocou, každý na svojom mieste a vo svojom povolaní, vydávali svedectvo o kráse, vznešenosti a dôstojnosti ľudského života od počatia až po prirodzený skon, a tak prispievali k šíreniu „evanjelia života“. Panna Mária, Matka Božia a naša Matka, prihováraj sa za nás u svojho Syna, aby vyslyšal naše prosby, ktoré predkladáme v tejto modlitbe.

Očakávame a prosíme o dar Ducha Svätého spolu s Pannou Máriou, ktorá bola plná Ducha Svätého

Na prijatie Ducha Svätého je potrebné zotrvať s Pannou Máriou na modlitbách tak, ako to urobili aj apoštoli. Očistíme si srdce a prosíme o neho. Zanechajme hriechy a vráťme sa k Otcovi. *Ale keď sa ty ideš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti (Mt 6,6).*

Príchod Ducha Svätého - keď prišiel deň Turíc, boli všetci vedno na tom istom mieste. Tu sa náhle strhol hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor, a naplnil celý dom, v ktorom boli. I zjavili sa im akoby ohnivé jazyky, ktoré sa na ceste duchovným životom...

Dnešný človek potrebuje duchovný život.

Totíž dnešná doba sa veľmi sústreďuje na telo. Je to však spojené s nebezpečenstvom redukcionizmu. Človek je viac než len telo. Človek potrebuje stvárňovať aj svoje vnútro. A cestou k tomu, aby ľudia mali poriadok aj vo svojom vnútri, je duchovný život. Kvalita života totiž závisí od kvality srdca.

Jeden nemecký profesor filozofie pred smrťou napísal list, v ktorom uviedol, že modlitba dáva tichosť, detské srdce a objektívny pohľad. Ján Zlatoústý hovoril, že modliť sa znamená ladiť harfu nášho srdca. Psychológia pozná taký stav, kedy človek dokáže naladiť svoje srdce na Boha.

KKC (1699) hovorí, že **„Život v Duchu Svätom uskutočňuje povolanie človeka (prvá kapitola). Spočíva v láske k Bohu a v ľudskej solidarite (druhá kapitola). Je nám udelený nezaslúžene (z milosti) ako spása (tretia kapitola).“**

Situácia, v ktorej sa nachádzame, vznikla z celkom jasného dôvodu, ktorí ľudia vo svojej povrchnosti a netrpezlivosti prehliadajú. Podstata duchovného života nespočíva v schopnosti duchovného prijímania, ale i v schopnosti duchovného dávania. Prakticky to znamená, že na duchovnej ceste nestačí človeku len modliť sa, čítať hodnotnú duchovnú literatúru alebo počúvať meditačnú hudbu, ale je nevyhnutné, aby všetko, čo takto načerpá, odovzdával ďalej pre podporu ostatných. Samozrejme, vždy jedinečným, sebe vlastným spôsobom.

Predstavme si, pre ľahšie pochopenie týchto slov, rovnoramenný kríž, ktorý je vyjadrením Pravdy. Pozostáva z dvoch ramien, vyjadrujúcich dva základné druhy duchovného pôsobenia – ramena zvislého a vodorovného. Vodorovné rameno vyjadruje

úroveň duchovného prijímania, pretože človek v skutočnosti vždy prijíma duchovné inšpirácie v smere „zhora nadol.“ Keď napr. rozťahujeme ruky, aby sme nimi niečo odovzdali, podobáme sa presne vodorovnému ramenu kríža. Zvislým ramenom je úroveň duchovného dávania, pretože dávajúci človek pôsobí vždy smerom do priestoru pod sebou.

Podobne, ako kríž Pravdy, Dokonalosti, nemôže vzniknúť len z jedného ramena, ani dokonalý duchovný život nemožno dosiahnuť len samotným prijímaním. Len spojením „dvoch ramien“ nášho duchovného pôsobenia možno dosiahnuť stav pravého viacúrovňového duchovného života, ktorý bude v dôsledku aj obšťastňovať. Prirodzeným následkom skutočného duchovného života je nielen záujem o duchovno, ale aj o hmotu a jej celkové zušľachtovanie. Každý môže správnosť svojej cesty poznávať podľa toho, že sa každý deň „rodí“ do krajších životných podmienok a má v duši stále viac pokoja. Takto spoznáme aj Vy správnosť svojho duchovného úsilia. Nevzdajme sa, prosím, kým svoj cieľ nedosiahneme.

A napokon, poznáme známu rozprávku „Mrázik“? Ak áno, iste si spomínate na mládenca Ivana, ktorému navzdory jeho plánom a prianiam narástla medvedia hlava. Nesmierne si preto zúfal, a tak sa rozhodol, že si nechá poradiť od múdreho starčeka, aby mohol byť opäť sám sebou. Ten mu poradil, že ak má byť opäť krásny, musí pomáhať ľuďom. Ivan starčeka ani do konca nevypočul, a netrpezlivo sa rozbehol „do sveta“ pomáhať. Netrvalo dlho a hneď sa mu aj naskytla prvá šanca. Stretol na ceste starenku, ktorá potrebovala odniesť ťažký náklad. Zdvihol jej náklad, vyložil si ho na plec a niesol ho až na patričné miesto. Hneď nato sa šiel nedočkavo pozrieť do jazera na svoju tvár, či je opäť krásna. Čo však na svoje veľké prekvapenie uvidel? Stále len ... veľkú medvediu hlavu. Prečo mal Ivan aj napriek tomu, že pomohol starenke s ťažkým nákladom, stále medvediu hlavu a jeho stav sa nezmenil k lepšiemu? Poradil mu azda starček zle? Odpoveď je jednoduchá, ak pochopíme, v čom spočíva podstata pravého duchovného dávania. Ivanovi musela zostať medvedia hlava, pretože starenke nepomohol z čistej lásky, aby jej uľahčil cestu, ale hlavne preto, aby bol sám opäť krásny a cítil sa príjemne. Až keď starenke odniesol zabudnutú palicu z popudu čistého srdca v túžbe pomôcť jej, mohol sa zmeniť k lepšiemu.

Pravé šťastie človeka je až podružný následok jeho prvotnej túžby urobiť šťastným z nezištnej lásky niekoho iného. Kto by preukazoval lásku s úmyslom potešiť predovšetkým seba, nikdy by šťastie nedosiahol.

Pán Ježiš nás pozýva do dôverného vzťahu s Ním v Duchu Svätom, v ktorom je vzájomná komunikácia samozrejmosťou. Spomeňme na slová z Písma: (*Numeri 11,29*) Avšak Mojžiš povedal: Ty žiarliš na mňa? Kiežby bol všetok Hospodinov ľud samí proroci; kiežby dal na nich Hospodin svojho ducha! (*Jn 10:27*). Moje ovce počúvajú môj hlas, aj ja ich poznám, a nasledujú ma. Proces duchovného rastu je potrebné sledovať.

Každý jeden človek je jedinečným Božím stvorením. Diabol sa síce pokúsil úplne prevrátiť Božie stvoriteľské dielo hriechom a zmariť tak Boží zámer s človekom. Predsa však už súčasťou Božieho stvorenia bolo aj Jeho vykúpenie skrze Jeho Syna - Pána Ježiša Krista. Súčasťou tohto vykúpenia je aj Božie povolanie - plán, zámer, cieľ s našim životom a Jeho výchova. Je to vlastne proces, ktorý začal aj so mnou a aj s tebou, pred stvorením sveta, ktorý prebieha počas nášho pozemského života, a ktorý bude pokračovať na večnosť. V tomto procese máme jedinečnú možnosť spoznávať Boha a vstupovať do hlbkej jednoty s Ním. V tomto procese je dokonale obnovovaný Boží počiatkový zámer s človekom. V tomto predmete "Proces duchovného rastu" ide vlastne o to - porozumieť, ako duchovný rast prebieha; ako nás Boh vedie a vychováva v Jeho škole; akú úlohu v tom zohráva Božie povolanie - Jeho plán s nami; čo všetko a ako si Boh používa na to, aby sme mali možnosť rásť v každom ohľade v Krista... Ak máme porozumieť Božiemu povolaniu, Božej výchove a Jeho vedeniu v našom živote, je strategické porozumieť, že prechádzame jednotlivými etapami v duchovnom raste. Je to veľmi podobné tomu, ako aj vo fyzickom živote postupne rastieme a vyvíjame sa.

Žiaľ, často mám skúsenosť, že sa snažíme „priskoro dozrieť“, alebo nechceme nasledovať Pána, keď nás pozýva do ďalšej etapy - buď nie sme na to pripravení, alebo jednoducho ani nevieme, že je to Pán.

Tiež však mám skúsenosť, že keď o tomto vyučujem, tak sa naozaj „dvíha opona“ a ľudia sa „objavujú na scéne“ Božej výchovy a povolania. Verím, že aj tebe toto vyučovanie môže veľmi pomôcť zorientovať sa v tom všetkom, čím si prešiel, kde asi si, a prečo sa deje v tvojom živote to, čo sa ti deje... Spomínam tu len prvé štyri etapy zo siedmich, ktoré v knihe Veľpieseň vidíme, pretože verím, že tieto sú zatiaľ pre nás aktuálne.

Verím, že prorocká služba je aj o tomto: pomáha ľuďom nájsť sa na Pánovej ceste, zorientovať sa v priestore a čase... Prináša doslova teplo Božej ruky; ten pokoj v Božej dlani - v Jeho ochrane, výchove, vôli... A toto je nesmierne zobudzajúce a budujúce. Často mám skúsenosť, že práve prorocké potvrdenie Božieho povolania v živote človeka

a odhalenie toho, čím a prečo daný človek prešiel, ho doslova zdvihne zo zmätku. Akoby prorocká služba obnovovala pevnú pôdu pod nohami a dávala krídla viery.

Samozrejme, prorocká služba je len jedným z prostriedkov, ktorý si Pán na toto môže použiť a nie je nevyhnutná pre to, aby človek rozumel Božiemu povolaniu a výchove vo svojom živote. Nemusíme mať nevyhnutne na všetko, čo robíme silné prorocké potvrdenie. Skôr naopak: mali by sme dôverne a osobne poznávať Pánov hlas a Jeho srdce, a nepočúvať cudzie hlasy. Nemali by sme očakávať a byť závislí na prorockom potvrdení a vedení. Ak to budeme potrebovať, Pán nám to iste dá.

2. Prednáška

Pohľad k Duchu Svätému II.

Na úvod si položíme otázku:

Rastieš?“ nie si v duchovnom živote „pribrzdnený?“ Vo svojom duchovnom živote potrebuješ rásť a nie prešľapovať na mieste (rásť do hĺbky, do zrelosti) = zrelosť sa prejavuje prinášaním ovocia, mal by si vedieť, keď sa pozrieš na svoj život, či prinášaš ovocie a či je to ovocie zrelé... Zrelosť = vieš, kde je cieľ a kráčaš k nemu snažíš sa byť dobrý vo všetkých oblastiach svojej osobnosti a nemať vážne trhliny vo svojom živote alebo charakte

Na duchovný rast potrebuješ čas a kvalitný prístup = kvalitne využitý čas denne sa snažiť o posun v duchovnom živote, s odvahou a pokorou...

čas - kairos = čas „pre“ niečo = príhodný čas, kedy Boh zasahuje výnimočným spôsobom do tvojho života... vnímaš tento príhodný čas?

čas - chronos = čas, ktorý plynie... každá sekunda, minúta, hodina, deň, mesiac, rok... a tento čas sa už nikdy nevráti = ako si ho využil?

Problém tvojho rastu:

- čas beží a ty duchovne nerastieš (pomaličky tvoj duchovný život upadá...)
- rastieš v duchovnom živote pomalšie, ako by si mal (stačí ti priemernosť, si lenivý...)
- rastieš veľmi rýchlo (v tej rýchlosti nedokážeš všetko spracovať a zosobniť, naplno prijať a zažiť... a následne môže prísť sklamanie z duchovného života a nechueť)

Príčiny duchovného „nerastu“:

- duchovná naivita = nerozumieš... nevidíš dôvod... nerastieš...
- nerozhodnutie sa pre duchovný rast = nechce sa ti, alebo robíš len to, čo je výhodnejšie a príjemnejšie... ako malé dieťa s cumlíkom... ty nechceš dospieť?

Dospelý kresťan sa rozhoduje podľa toho, čo je správne a potrebné, čo je Božia vôľa - počúvaš vnuknutia Ducha Svätého? On ťa povedie na životnej ceste, no potrebuješ mať čisté a ochotné srdce...

- dvojtvárnosť = padáš (a nevstávaš...), ale tváriš sa, že to je normálne...

Na koľko percent chceš byť svätý?... je to hlúpa otázka.

Ak len na 60%, to znamená že 40% si chceš nechať pre hriech... pre pýchu, lakomstvo, závisť, hnev, sexuálne problémy, lenivosť, duchovnú znechutenosť...

No ak sa aj rozhodneš pre cestu svätosti, to neznamená, že budeš hneď 100% svätý. Nebudeš. Ale ak si sa tak rozhodol a tvoj život tomu bude nasvedčovať, postupne budeš smerovať k svojmu cieľu = byť svätým, obyčajným, pokorným, radostným, normálnym človekom...

A netvár sa, že už si dokonalý, si ešte len na začiatku... nauč sa úprimnosti dieťaťa... Najviac získava ten, čo je najbližšie... Preto sa priblíž k Bohu: snaž sa byť svätým.

Život podľa Ducha Svätého

V KKC sa píše: *„Desatoro, Ježišova reč na hore a apoštolská katechéza nám opisujú cesty, ktoré vedú do Božieho kráľovstva. Usilujeme sa kráčať po nich krok za krokom každodennými skutkami podporovaní milosťou Ducha Svätého. Podnecovaní Kristovými slovami pomaly začíname v Cirkvi prinášať ovocie na Božiu slávu“* (KKC 1724).

Celá náuka Evanjelia je plná paradoxov v očiach ľudí, ktorí nechcú alebo sa boja prijať Ježišovu náuku. O čo viac blahoslavenstvá, ktoré sa priečia "normálnemu" životu "normálnych" ľudí. Ako je možné kráčať cestou paradoxov? Sú blahoslavenstvá paradoxom, alebo sú ponukou, ktorá je niečím novým, alebo len doplnením hlbšieho prežívania Božieho života v nás? Života pod pôsobením Ducha Svätého?

Prijatie podmienok a zrieknutie sa toho, o čom hovoria blahoslavenstvá, môže človekovi dať pokoj a citlivosť, aby sa mohol radovať z malých, drobných vecí a príležitostí, ktoré prináša život. Prijatie blahoslavenstiev z nás nerobí ešte skutočných kresťanov, ale nám pomáha, aby sme ľahšie milovali blížneho a pomáhali mu, aby aj on - ten druhý - bol šťastný. Blahoslavenstvá sú paradoxom v očiach tých, ktorí hľadajú. Pre

nás majú byť programom, ústavou, životom. Stáva sa, že my ľudia sa na svojich cestách pokúšame ísť za šťastím inými cestami než sú tie, ktoré má pre nás vyznačené Boh, Učiteľ. Na konci svojej cesty však objavíme len opustenosť a smútok. Skúsenosť všetkých, ktorí si zvolili nepočúvať Boha, keď k nim v srdci hovoril, bola vždy rovnaká. Spoznali trpkú pravdu, že mimo Boha niet pravého a kvalitného šťastia. Ďaleko od Boha môžeme zbierať len plánky, horké a trpké ovocie, a skončiť ako márnratný syn, ktorý ďaleko od domova svojho otca pásol svine a túžil aspoň nasýtiť sa strukmi, ktoré svine žrali, ale nik mu ich nedával (*porov. Lk 15, 11-32*). Iba tí, čo hľadajú Krista, čo majú a živia v sebe túžbu po svätosti, sú vo svojom hľadaní šťastní. V Kristovi sa totiž sprítomňujú všetky dobrá, ktoré vytvárajú opravdivé šťastie.

Pravé šťastie - blaženosť - sľubuje Kristus prostredníctvom blahoslavenstiev. Možno však uvidieť človeka dokonale šťastného, blaženého? Jediným blaženým, dokonale šťastným je ten, ktorý náuku o blahoslavenstvách vyriekol, ba viac, ktorý ju aj prežíval; je to Ježiš Kristus. On je tým blahoslaveným mužom.

Môže normálny človek, ako som ja alebo ty, dosiahnuť to, o čom kázal Ježiš? Môže byť niekto dokonale chudobný v duchu, keď nedokáže byť šíriteľom a rozdávatelom pokoja, keď nie je trpezlivý? Keď sa mi na ústa tlačí neodpustenie alebo vyhrážka? Je nám ťažko prijať pravdu o sebe, o nás samých. Chceli by sme, aby sme sa videli takí, akí sme.

Skúšame sa sami pred sebou predstaviť v takom svetle, aby sme mali čo obdivovať. Takto sa sami klameme. Preto je dôležité uvedomiť si, že ovocím skutočného obrátenia je "návrat do seba. Hovorí o tom podobenstvo o márnratnom synovi, ktoré sme už citovali. On sa zamyslel nad sebou. Základom celého nášho návratu je pokora. Musíme vedieť, kým sme. Musíme rezignovať pred Bohom z hrania úlohy, na ktorú nemáme, ukazovať sa v lepšom svetle, než sme. Musíme spoznať umenie slabosti, umenie stotožnenia sa s vlastnou úbohosťou a bezradnosťou. Boh nás miluje takých, akí sme. Netreba nám hrať nejakú pseudohru, komédiu. Aby sme mohli žiť blahoslavenstvá, musíme ich neustále nasmerovať na seba, pretože k nám hovoria, a hovoria veľmi osobne a diskkrétne. Chudobní nie sú oni, ale "ja"...

Blahoslavenstvá slúžia na to, aby sme poznali pravdu o nás samých, a nie to, čo je pre nás výhodnejšie. Až keď sa budeme cítiť chudobní, bez nádeje, len vtedy sa môžeme nazvať a pomenovať blahoslavenými. Ježiš vo svojej reči na vrchu neponúka odvar, ani

stravu pre bábätká. Neponúka mlieko a med, ale pevný pokrm, ktorí môžu jesť iba tí, čo dozreli. Ak chceme seriózne pokročiť v duchovnom živote, budeme si musieť blahoslavenstvá - ich výzvu - naozaj veľmi vziať k srdcu. Presvedčil sa o tom sám autor, ktorý ma inšpiroval k téme, s ktorou sa chcem s vami podeliť.

Spomína, že raz večer som sa vybral so svojimi známymi na capuccino. Na moje naliehanie sme vošli do kaviarne, kde robia dobrú kávu - capuccino, no nevedeli sme, že musíme prejsť cez barovú miestnosť, aby sme sa dostali tam, kde podávajú spomínanú kávu. Jeden chlapík, mierne opitý, pozrel na mňa a prihovoril sa mi: „Hej, páter, počkajte chvíľu. Práve sme debatovali o Matúšovi. Nemyslíte si, že lezie človeku poriadne na nervy?“ Teda, to bola posledná otázka, ktorú by som mohol od neho čakať. A navyše v bare. Odpovedal som mu takto, že: „Nikdy som o Matúšovi takto nerozmýšľal.“ Keď som sa však neskôr zamyslel, zistil som, že Kristove slová sú naozaj prísne. U Matúša Kristus skutočne predkladá náročné a radikálne poslanstvo.

Kráčať po ceste blahoslavenstiev, po ceste radikálnej zmeny života, si vyžaduje dávku odvahy. Dáva nám ju Duch Svätý, ktorý nás osvecuje a pomáha nám pomocou svojich siedmich darov, ktoré sú veľmi úzko späté s našou témou. O tom však budeme hovoriť neskôr. Chcem len povedať, že ak chceme kráčať po ceste blahoslavenstiev, musíme si uvedomiť, že je to cesta duchovného rastu. A na ceste duchovného rastu, duchovného života, sú často prekážky, ktoré Ježiš náročky kladie do cesty, alebo inokedy si ich kladieme my sami.

Zaujal ma názor jednej osoby. Dočítal som sa to v jednej knihe, ktorú tu citujem a ktorá ma inšpirovala k duchovným cvičeniam. Je to Dr. Susan Mutová, ktorá blahoslavenstvá rozdeľuje na tri tradičné fázy duchovného života:

- prvou je etapa **očisťovania**, po ktorej kráčajú všetci ľudia
- druhou je cesta **osvietenia**, keď na kresťana zostupuje Božia sila
- treťou je cesta **zjednotenia**, keď veriaceho človeka, aj keď žije vo svete, pokladajú za svätca.

Tieto tri spomínané fázy duchovného života pochádzajú od cirkevných otcov - sv. Gregora z Nissy a sv. Augustína. Chcem sa spolu s vami podeliť s týmito pohľadmi a ukázať, ako tieto tri stupne vplývajú na naše kráčanie za blahoslavenstvami:

Prvá etapa je cesta očisťovania

Je to cesta purifikácie, obmývania. Znamená to priložiť sekeru na koreň stromu. V tomto štádiu sa milosť dotkla srdca človeka a postupne sa *oslobodzuje od každého dobrovoľného hriechu*. Hoci sa tento proces úplne neskončí, človek sa postupne odvracia *od seba k Bohu*, motivovaný a posilňovaný milosťou. Viera postupne dozrieva, človek necíti potrebu zdôvodňovať tajomstvá pomocou rozumu. Riadi sa vierou. Posledným krokom na ceste očisťovania znamená *zápasť o pravú dôveru, vieru a nádej*, že vo všetkých situáciách a okolnostiach nás Boh povedie k spáse. Je to odvážny krok spojený so zápasom a bolestnou porážkou vlastného egoizmu. Rásť znamená prijať utrpenie, aj to najmenšie. Ale pre tých, ktorí úporne hľadajú Boha, sa bolesti a utrpenia stávajú mocnou, hybnou silou, ktorá ich poháňa vpred. Väčšina úprimne veriacich sa nachádza na tomto stupni, niekde v strede tejto cesty. Človek začína pátrať po skutočnej blaženosti a šťastí.

A k tejto etape duchovného rastu môžeme pripísať nasledovné blahoslavenstvá:

- blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení,
- blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení,
- blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo.

Ak sme prešli prvú etapu, urobme si skúšku správnosti a zistíme, či sme už na druhej etape.

Druhá etapa je cesta osvietenia - iluminácie

Charakterizuje sa ako svetlo na konci tunela. Ak je človek očisťovaný, otvára sa Kristovi a jeho milosti, zažíva Božie svetlo, ktoré preniká ľudskú dušu. Jeho skutkov lásky a odpúšťania je čoraz viac. Koniec tejto cesty sa končí tým, že človeka ovládne hlboký pokoj, duch pokojnej modlitby. Tí, ktorí sa nachádzajú v blízkosti takéhoto človeka, začínajú ho vnímať ako svätca, hoci cítia a vnímajú aj jeho slabosti, ktoré však nemôže odstrániť. Človek na konci tejto cesty sa odovzdáva Bohu, odovzdáva mu všetky svoje vlastnosti, ktoré vedome ovláda. Celý sa ponorí do Trojice osôb a keď sa mu zdá, že je už všetko pekné a farebné - pokojné len zdanlivo - začína pociťovať nedostatok milosti. Sv. Ján od Kríža to nazýva "temná noc". To isté zakúsila aj Terézia z Lisieux na konci života. Túto cestu charakterizuje láska a je spojená s nasledovnými blahoslavenstvami:

- blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme;
- blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo;
- blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.

Sv. Ján Zlatoústý v jednej zo svojich homílií, zameranej na Druhý list sv. Pavla apoštola Korinťanom, povedal: „Kto miluje, ten sa sťažuje, že nie je milovaný, ale bojí sa, aby neprekročil mieru výčitiek a nespôsobil žiaľ.“

Tretia etapa je cesta zjednotenia s Bohom.

Duša je úbohá a kráča cestou viery a nádeje, podopieraná Bohom a jeho láskou. Veriaci človek sa len s námahou uberá vo tme dopredu a postupne sa na tejto ceste zjednocuje s Bohom. Môžeme ho nazvať svätcom, lebo kúpil perlu veľkej hodnoty, objavil Božiu prítomnosť a nie iba číry obraz jeho prítomnosti. Ak si myslíme, že sme už tu, porovnajme sa s nasledovnými blahoslavenstvami:

- blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo;
- blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.

Blahoslavenstvá sú paradoxom na našej duchovnej ceste, lebo nám ukazujú, ako má žiť skutočný kresťan. Pripomínajú nám, aby sme nemali príliš vysokú mienku o sebe samých. A k tomu nám pomáha Duch Svätý so svojimi darmi.

Prečo sa tu spomínajú aj dary Ducha Svätého? Čo majú spoločné s blahoslavenstvami?

Odpoveď nám dá sv. Pavol: "Veď je zjavné, že ste Kristov list, ktorý sme my vyhotovili, napísaný nie atramentom, ale Duchom živého Boha, nie na kamenných tabuliach, ale na živých tabuliach srdca." (2 Kor 3,3) Hovorí nám: **„Žíte duchovne a nebudete splňať žiadosti tela. Lebo telo si žiada, čo je proti duchu, a duch, čo je proti telu. Navzájom si odporujú, aby ste nerobili to, čo chcete“** (Gal 5,16-17). ... **„Tí, čo patria Kristovi Ježišovi, ukrižovali telo s vášňami a žiadosťami. Ak žijeme v Duchu, podľa Ducha aj konajme. Nepachtime po márnej sláve“** (Gal 5,24-25a).

Blahoslavenstvá sú spojené s darmi Ducha Svätého, lebo na ceste duchovného rastu sa bez nich nezaobídeme.

Sv. Augustín, ktorého sme už spomínali, spojil sedem darov Ducha Svätého s našimi ôsmimi blahoslavenstvami. Vo svojej homílii o Ježišovej reči na hore sv. Augustín

priradil ku každému blahoslavenstvu príslušný dar Ducha. Niektorí hovoria, že to urobil príliš umelo:

- blahoslavení chudobní v duchu... a blahoslavení prenasledovaní... - dar bázne, úcty voči Bohu,

- blahoslavení tichí... - dar nábožnosti,

- blahoslavení plačúci... - dar poznania,

- blahoslavení lační a smädní... - dar sily alebo odvahy,

- blahoslavení milosrdní... - dar rady,

- blahoslavení čistého srdca... - dar rozumu,

- blahoslavení čo siria pokoj... - dar múdrosti.

Tento zákon nám do srdca vpísal Duch Svätý.

Mnohí ste už počuli o Marte Robinovej, jednej z najväčších mystičiek 20. storočia. Každý piatok prežívala drámu Kríža, na jej tele sa ukázali rany - stigmy, ale čo najviac upúta človeka na jej živote, je fakt, že od 20. roku svojho života počas 50 rokov prijímala ako jedinú stravu - Eucharistiu. Bola ochrnutá, ležala nehybne v posteli, v prítomí domu jednej odľahlej dediny. Povedali by sme, že prešla celú cestu kresťana - tri etapy duchovného života, cez očisťovanie, keď v máji 1918, vo veku 16 rokov, pocítila bolesti hlavy a neskôr v prítomnosti mamy odpadla v kuchyni. Odvtedy, počas 20 mesiacov, bola v kóme, lekári boli bezradní, nevedeli určiť diagnózu. Ježiš vtedy Martu pripravil na veľkú úlohu, aby sprítomňovala jeho nekonečné milosrdenstvo. Prebudila sa, ale musela chodiť o paliciach. Už to nebola tá Marta ako kedysi.

Zrodila sa v nej túžba stať sa karmelitánkou. Na jar roku 1922 našla starú ošúchanú knižku a v nej vetu: „Prečo vyhľadávaš odpočinok, keď si stvorený na boj? Prečo hľadáš šťastie, keď si zrodený na utrpenie?“ Marta sa zamyslela a osvietilo ju vnútorné svetlo: „Pre teba to znamená utrpenie.“ Znova vzala knihu a čítala ďalej: „Bohu dať všetko.“ To stačilo.

Takmer tri roky nehybnosti u utrpenia spracovali jej telo a dušu a povedala Bohu svoje áno - FIAT. Mala 23 rokov. Odovzdala sa v úkone obetovania. Napísala list lásky a to boli aj jej zásnuby. Neskôr úplne ochrnula. Ukázala sa jej sv. Terézia z Lisieux. Jej izba bola celou, jej posteľ oltárom. Bola fyzicky zničená, osamotená duchovne i morálne. K tomu stále návštevy, záchvaty. Marta však neupustila od svojho rozhodnutia. Päťdesiat rokov prijímala iba Eucharistiu. Zomrela na prvý piatok mesiaca roku 1981, úplne

opustená, bez ľudí. V jej živote sa uskutočnil aj zázrak Turíc. Úplne sa odovzdala Duchu Svätému. Ako Mária. Hoci ochrnutá, ale svojimi činmi sa Marta adoráciou zúčastňovala na šírení darov Ducha a na budovaní Cirkvi. Úplne nehybná sa stala plodným semiačkom. Po jej smrti sa začali šíriť spoločenstvá - "Ohniská lásky". Jej misia pokračuje.

Nech by sme boli hocikde, vytrvalo kráčajme vpred. Boh nás privádza bližšie k sebe. Dovoľme, aby sám osvietil našu myseľ a tak nám pomohol kráčať cestou blahoslavenstiev, aby naše srdce bolo poddané zákonom Ducha, lebo to On riadi naše kroky a cesty.

3. Prednáška

Význam poslania Ducha Svätého

Na začiatku si pripomeňme z dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium* Druhého vatikánskeho koncilu o Cirkvi, (Č. 4. 12) poslanie Ducha Svätého v Cirkvi.

Keď bolo dokončené dielo, ktorým Otec poveril Syna na zemi, bol v deň Turíc zoslaný Duch Svätý, aby ustavične posväcoval Cirkev, a aby tak veriaci mali skrze Krista v jednom Duchu prístup k Otcovi. On je Duch života, prameň vody prúdiacej do večného života. Skrze neho Otec oživuje ľudí mŕtvych pre hriech, kým ich smrteľné telá nevzkriesi v Kristovi.

Duch prebýva v Cirkvi a v srdciach veriacich ako v chráme a v nich sa modlí a dosvedčuje, že sú adoptovaní za Božie deti. Uvádza Cirkev do plnej pravdy, zjednocuje ju v spoločenstve a v službe, vystrojuje a riadi ju rozličnými hierarchickými a charizmatickými darmi a zdobí ju svojím ovocím.

Omladzuje Cirkev silou evanjelia, neprestajne ju obnovuje a vedie k dokonalej jednoty s jej Ženíchom. Lebo Duch i Nevesta volajú Pánu Ježišovi: „*Príď!*“ A tak sa celá Cirkev javí ako ľud zhromaždený jednotou Otca i Syna i Ducha Svätého. Spoločenstvo veriacich, ktorí majú pomazanie od Ducha Svätého, nemôže sa ako celok myliť vo viere. A túto svoju osobitú vlastnosť prejavuje nadprirodzeným zmyslom pre vieru, ktorý je v celom ľude, keď od biskupov až po posledného veriaceho laika vyjadruje svoj všeobecný súhlas vo veciach viery a mravov. Pomocou tohto zmyslu pre vieru, ktorý vzbudzuje a udržiava Duch pravdy, Boží ľud pod vedením posvätného Učiteľského úradu, ktorému sa verne podriaďuje, už neprijíma ľudské slovo, ale naozaj slovo Božie; neochvejne sa pridŕža „viery raz navždy odovzdanej svätým“, správnym úsudkom hlbšie do nej preniká a plnšie ju uplatňuje v živote.

Duch Svätý nielenže prostredníctvom sviatostí a služieb posväcuje, vedie a čnosťami ozdobuje Boží ľud, ale on svoje dary „rozdeľuje každému, ako chce“, a medzi veriacimi všetkých stavov rozdáva aj zvláštne milosti, ktoré ich robia schopnými a ochotnými podujat sa na rozmanité diela či úlohy, užitočné na obnovu a ďalší vzrast Cirkvi podľa slov: „Každý dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok.“

Tieto charizmy, či už mimoriadne, alebo tie jednoduchšie a rozšírenejšie, treba prijímať vďačne a s uspokojením, lebo sú zvlášť prispôsobené potrebám Cirkvi a sú jej na osoh.

Z Komentára svätého biskupa Cyrila Alexandrijského k Jánovmu evanjeliu o prisľúbení Ducha Svätého (*Lib. 10: PG 74, 434*) Ježiš hovorí: **„Ak neodídem, Tešiteľ k vám nepríde...“**

Už bolo vykonané všetko, čo bolo treba na zemi zariadiť. Bolo však naskrze potrebné, aby sme sa stali účastníkmi aj na božskej prirodzenosti Slova; čiže aby sme sa zriekli svojho života, zmenili ho na iný a začali žiť novým, nábožným životom. A to nebolo možné ináč ako účasťou na Svätom Duchu. No najvhodnejší čas na zoslanie Ducha a na jeho zostúpenie na nás bol ten, čo nasledoval po odchode Krista, nášho Spasiteľa. Lebo kým bol Kristus ešte s veriacimi v tele, videli v ňom, ako sa domnievam, darcu všetkého dobra. Ale keď prišiel čas a nevyhnutnosť vystúpiť k nebeskému Otcovi, ako mohol nezostať so svojimi skrze Ducha a neprebývať skrze vieru v našich srdciach, aby sme ho mali v sebe a s dôverou mohli volať: „Abba, Otče,“ aby sme ľahko išli cestou hociktorej čnosti a boli silní, až nepremožiteľní proti úkladom diabla a útokom ľudí, ako tí, čo majú všemohúceho Ducha?

A že Duch premieňa na iných ľudí tých, v ktorých je a v ktorých prebýva, a že im dáva nový život, možno ľahko hocikomu doložiť svedectvami zo Starého i z Nového zákona. Blahoslavený Samuel vraví v rozhovore Saulovi: „Zostúpi na teba Pánov Duch a premeníš sa na iného muža.“ A svätý Pavol píše: **„My všetci s odhalenou tvárou hľadáme ako v zrkadle na Pánovu slávu a Pánov Duch nás premieňa na taký istý, čoraz slávnejší obraz. Pán je Duch.“**

Vidíš, ako Duch premieňa tých, v ktorých prebýva, akoby na iný obraz? Veď on ľahko prenáša od záujmu o pozemské veci k pohľadu iba na to, čo je v nebesiach, a od zbabelej ustrašnosti k odvážnej a ušľachtilej sile ducha. A naozaj niet pochybnosti, že učeníci boli takí rozhodní a takí posilnení Duchom, že ich nepremohli ani útoky prenasledovateľov, ale húževnate sa pridržali lásky ku Kristovi.

Teda je pravda, čo hovorí Spasiteľ: „Je pre vás lepšie, aby som sa vrátil do neba.“ Lebo tu bol čas, keď mal zostúpiť Duch.

Bazil Veľký O Duchu Svätom poznamenáva: (*Cap. 9, 22-23: PG 32, 107-110*) Pôsobenie Ducha Svätého. Kto by nezbystril pozornosť a nepozdvihol svoje myšlienky až k najvyššiemu bytiu, keď počuje rôzne názvy Ducha? Veď sa nazýva Duchom Božím

a Duchom pravdy, ktorý vychádza z Otca: Duch silný, Duch, ktorý riadi. Jeho vlastné a osobitné meno je Duch Svätý.

Na neho sa obracia všetko, čo potrebuje posvätenie. Po ňom túži všetko, čo žije čnostne, a jeho dychom je akoby zavlažované a posilňované, aby dosiahlo svoj cieľ, ku ktorému podľa svojej prirodzenosti smeruje.

On je pôvodcom svätosti, duchovným svetlom. Každý duchovnej mohutnosti poskytuje zo seba akési osvetlenie pri hľadaní pravdy. Podľa prirodzenosti je nedostupný, ale možno sa k nemu dostať, lebo je dobrý. Všetko síce naplňa svojou silou, ale dáva sa iba tým, čo sú toho hodní. A nedáva sa im rovnakou mierou, ale svoju silu rozdeľuje úmerne viere.

Svojou podstatou je jednoduchý, v prejavoch svojej moci mnohoraký. Je celý v každom jednotlivcovi a je celý všade. Tak sa rozdeľuje, že sám tým netrpí. Všetci majú na ňom účasť, a pritom ostáva celý, podobne ako slnečný lúč. Aj ten akoby bol iba u jedného, čo sa teší z jeho dobrodenia, a pritom osvecuje zem i more a mieša sa so vzduchom. Tak aj Duch Svätý: je u každého, kto je schopný prijať ho, akoby bol iba u neho, a predsa všetkým vlieva dostatočnú a úplnú milosť. A čerpajú z neho všetci, čo majú na ňom účasť, nakoľko im to dovoľuje ich prirodzenosť, a nie nakoľko sa môže on darovať.

On dvíha srdcia do výšav, slabých vedie za ruku a pokročilých zdokonaľuje. On osvecuje tých, čo sú očistení od všetkej špiny, a spoločenstvom, ktoré s ním majú, robí ich duchovnými.

A ako lesklé a priehľadné telesá stávajú sa pri dotyku lúča aj samy žiarivými a vydávajú zo seba iný jas, tak aj duše, ktoré nesú Ducha a Duch ich osvecuje, stávajú sa samy duchovnými a vyžarujú milosť aj na iných.

Odtiaľ pochádza predvídanie budúcnosti, chápanie tajomstiev, prenikanie do záhad, rozdeľovanie darov, nebeský život, plesanie s anjelmi. Odtiaľ je radosť, ktorá sa nikdy neskončí, odtiaľ je trvalé spojenie s Bohom, odtiaľ podobnosť s Bohom. A odtiaľ je aj to, od čoho vyššie si ani želať nemožno: že sa stávaš bohom.

Vieme z katechéz svätého biskupa Cyrila Jeruzalemského (*Cat. 16, De Spiritu Sancto 1, 11-12. 16: PG 33, 931-935. 939-942*) čo je to živá voda Ducha Svätého. „**Voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom živej vody prúdiacej do večného života.**“

Nový druh vody, ktorá žije a prúdi. Prúdi však na tých, čo sú jej hodní. Ale prečo nazval milosť Ducha vodou? Preto, že od vody všetko závisí; že voda je tvorkyňou rastlín

i živočíchov; že voda padá z neba v podobe dažďa; že padá vždy tým istým spôsobom a v tej istej podobe, ale má mnohotvárne účinky: iný je v palme, iný zasa vo viniči a iné sú vo všetkých ostatných veciach, lebo má iba jedinú podobu a nejestvuje iná ako táto. Veď dážď sa nemení, či padá tu alebo tam, ale prispôsobuje sa stavbe tých, čo ho prijímajú, a v každom vytvára to, čo potrebuje.

Takisto aj Duch Svätý. Je jeden, má jednu podobu, je nerozdielny, a predsa rozdeľuje milosť každému, ako chce. A ako keď vyprahnutý strom dostane vodu, vyhádza mládky, tak aj hriešna duša, ktorá sa pokáním stala hodnou daru Ducha Svätého, prináša ovocie spravodlivosti. A hoci Duch je jeden a má tú istú podobu, predsa na Boží pokyn a v Kristovom mene robí rozmanité zázraky.

Lebo jazyk jedného používa na hlásanie múdrosti, myseľ iného osvecuje prorokstvom, ďalšiemu dáva moc vyháňať zlých duchov, inému ušetruje dar vysvetľovať božské Písma. U jedného posilňuje zdržanlivosť, iného učí milosrdenstvu. Jedného učí postiť sa a konať rozličné cvičenia asketického života, ďalšieho pohrdať tým, čo je telesné, iného zasa pripravuje na mučenie. V každom je iný, sám v sebe však ostáva ten istý, ako je napísané: „Každý dostáva prejavy Ducha na to, čo je užitočné.“

Tichý a lahodný je jeho príchod, príjemný a vonný je jeho dotyk a jeho jarmo je veľmi ľahké. Jeho príchod predchádzajú žiarivé lúče svetla a poznania. Prichádza so srdcom dôverného priateľa. Veď prichádza spasiť, uzdravovať, učiť, napomínať, posilňovať, utešovať, osvecovať myseľ najprv u toho, kto ho prijíma, a potom skrze neho aj u ostatných. A tak ako ten, kto bol predtým vo tme, a potom zrazu uzrie slnko, vníma svojím telesným okom svetlo a jasne rozlišuje, čo predtým nevidel, aj ten, kto je hoden daru Ducha Svätého, dostáva duchovné svetlo a nad svoje ľudské možnosti vidí, čo nepoznal.

Z traktátov svätého biskupa Chromácia na Matúšovo evanjelium (*Tract. 5, 1. 3-4: CCL 9, 405-407*)

Pri myšlienke: „Vy ste svetlo sveta“, si máme uvedomiť, čo to pre nás znamená, **„Vy ste svetlo sveta. Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť. Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome.“** Pán nazval svojich učeníkov soľou zeme, lebo oni nebeskou múdrosťou osviežili ľudské srdcia omámené diablom. Teraz ich nazýva aj svetlom sveta, lebo osvietení ním, pravým a večným Svetlom, stali sa aj oni svetlom v temnotách.

Keďže on sám je Slnkom spravodlivosti, plným právom nazýva svetlom sveta aj svojich učeníkov. Veď cez nich, akoby cez dajaké žiarivé lúče, vylieva na celý svet svetlo svojej pravdy, lebo zahnali zo srdc ľudí temnoty bludu tým, že im ukázali svetlo pravdy. Cez nich sme boli aj my osvietení a z tmy sme sa stali svetlom, ako hovorí Apoštol: **„Kedysi ste boli tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi. Žite ako deti svetla!“** A opäť: „Nie ste synmi noci ani tmy, ale ste synmi svetla a synmi dňa.“ Právom aj svätý Ján vo svojom liste svedčí: „Boh je svetlo“ a kto ostáva v Bohu, je vo svetle, ako je aj on vo svetle. A keď máme to šťastie, že sme boli vyslobodení z tmy bludu, musíme žiť stále vo svetle ako deti svetla. Preto hovorí Apoštol: **„Medzi ktorými svietite ako svetlá na tomto svete tým, že sa držíte slova života.“** Ak to nebudeme robiť, hrozí, že svojou nevernosťou ako nejakým závojom zakryjeme a zatienime také potrebné a užitočné svetlo na vlastnú i cudziu škodu. A preto aj ten, čo dostal talent, aby ním získal nebeskú odmenu, a on ho radšej ukryl, ako by ho mal dať na stôl peňazomencom, dostal zaslúžený trest, ako vieme a čítame.

Preto v nás musí stále svietiť tá žiariaca lampa, čo bola zažatá na našu spásu. Máme totiž lampu nebeského prikázania a duchovnej milosti, o ktorej Dávid povedal: **„Tvoje prikázanie je svetlo pre moje nohy a pochodň na mojích chodníkoch.“** Aj Šalamún o nej hovorí: **„Lebo lampou je prikázanie zákona.“**

Preto túto lampu zákona a viery nesmieme ukrývať, ale na spásu mnohých ju treba v Cirkvi stále stavať ako na svietnik, aby sme mali zo svetla tejto pravdy aj my úžitok a aby osvietilo všetkých veriacich.

Rovnako píše pre nás memento svätý biskup Irenej v diele „Proti bludom,“ (*Lib. 3, 17, 1-3: SCh 34, 302-306*)

Prežívajme znova a znova Zoslanie Ducha Svätého. Keď Pán dával učeníkom moc znovuzrodiť ľudí pre Boha, povedal im: **„Choďte, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“** Veď slúbil ústami prorokov, že v posledných časoch vyleje na svojich služobníkov a služobnice Ducha, aby prorokovali. Preto zostúpil aj na Božieho Syna, keď sa stal Synom človeka, a s ním si navykol bývať v ľudskom pokolení, spočívať v ľuďoch a prebývať v Božích tvoroch, vykonával v nich Otcovu vôľu a obnovoval ich: pretváral starého človeka na nového v Kristovi. Evanjelista sv. Lukáš rozpráva, ako tento Duch na Turíce po Pánovom nanebovstúpení zostúpil na učeníkov s mocou otvoriť všetkým národom vstup do života a do novej zmluvy. Preto sa spojili všetky jazyky a spievali Bohu hymnus, lebo Duch zjednotil vzdialené kmene a obetoval

Otcovi prvotiny všetkých národov. Preto aj Pán prisľúbil, že pošle Tešiteľa, ktorý nás pripraví pre Boha. Lebo ako zo suchej pšenice nemôže bez vody vzniknúť jedno cesto, ani jeden chlieb, tak sme sa ani my mnohí nemohli stať jedno v Kristovi Ježišovi bez vody z neba. A ako suchá zem, ak nedostane vlahu, nerodí, tak ani my, čo sme boli predtým suchým stromom, nikdy by sme neboli priniesli ovocie života bez dažďa slobodne daného zhora. Naše telá získali túto jednotu, ktorá vedie k neporušenosti, skrze krstný kúpeľ, a duše zasa skrze Ducha.

Boží Duch zostúpil na Pána, „Duch múdrosti a rozumu, Duch rady a sily, Duch poznania a nábožnosti a Duch bázne pred Bohom“. Pán ho zasa dal Cirkvi, keď zoslal z neba Tešiteľa na celú zem, tam, kde „bol“ aj „diabol zvrhnutý ako blesk“, ako hovorí Pán. Preto potrebujeme Božiu rosu, aby sme neboli spálení a neostali neplodní a aby sme tam, kde máme žalobcu, mali aj Obhajcu. Veď Pán zveril Duchu Svätému svojho človeka, ktorý padol do rúk zbojníkov. A on sa nad ním zľutoval, obviazal mu rany a potom dal dva kráľovské denáre, aby sme skrze Ducha dostali obraz a nápis Otca i Syna, využili zverený denár a rozmnožený vrátili Pánovi.

Aj z reči svätého kňaza Antona Paduánskeho (I, 226) vieme, že reč je živá vtedy, keď hovoria naše skutky. Koho naplnil Duch Svätý, hovorí rozličnými jazykmi. Rozličné jazyky, to sú rôzne svedectvá o Kristovi, ako pokora, chudoba, trpezlivosť a poslušnosť. Hovoríme nimi vtedy, keď ich ukazujeme iným na sebe. Reč je živá vtedy, keď hovoria skutky. Nech prestanú, prosím, slová a nech hovoria skutky. Máme veľa slov, ale skutky nijaké. Preto nás Pán preklína, lebo preklial aj figovník, na ktorom nenašiel ovocie, ale iba lístie. Gregor hovorí: „Kazateľa viaže zákon, aby aj konal, čo káže. Márne sa vystatuje poznaním zákona, kto skutkami rúca, čo učí.“

Apoštoli **„hovorili, ako im Duch Svätý dával hovoriť“**. Blahoslavený, kto hovorí tak, ako mu dáva Duch Svätý, a nie ako jeho duch! Lebo sú aj takí, čo hovoria zo svojho ducha, kradnú cudzie slová, privlastňujú si ich a predkladajú ich ako svoje. O takýchto a im podobných hovorí Pán u Jeremiáša: **„Hľa, ja prídem na prorokov, ktorí kradnú moje slová jeden od druhého. Hľa, ja prídem na prorokov, hovorí Pán, ktorí používajú svoj jazyk a vravia: Hovorí Pán. Hľa, ja prídem na prorokov, ktorí prorokujú lživé sny,**

hovorí Pán, rozprávajú ich a zvädzajú môj ľud svojimi lžami a svojimi čudami, lebo ja som ich neposlal, ani som ich nepoveril; oni nepomôžu tomuto ľudu, hovorí Pán.“

Hovorme teda, ako nám Duch Svätý dal hovoriť, a pokorne a nábožne ho prosme, nech nám vleje svoju milosť, aby sme deň Turíc naplnili zdokonalením piatich zmyslov a zachovaním Desatora, aby nás naplnil silný duch skrúšenosti a zapálil v nás ohnivé jazyky vyznania, aby sme zapálení a ožiarení mohli v jase svätých vidieť jediného Boha v troch osobách.

Memento stále časové a aktuálne. Vyžaduje si, aby sme ho naplňali vo svojom živote.

4. Prednáška

Môj vzťah k Duchu Svätému

Dnes, sa stáva bežnou praxou, najmä v sekulárnych médiách, opúšťať tradičný spôsob datovania udalostí pred Kristom alebo po Kristovi v prospech neutrálnej formulácie „pred bežnou érou“ a „bežná éra“. Bolo to rozhodnutie motivované túžbou nezraníť citlivosť ľudí a iných náboženstiev, ktoré nepoužívajú kresťanskú chronológiu. V tomto ohľade by sa to malo rešpektovať, ale kresťanom je jasná rozhodujúca úloha, ktorú hrá Kristov príchod v náboženskej histórii ľudstva.

Zaiste sme počuli o Jánovi Krstiteľovi. Ján bol predchodca, prichádzajúceho Krista v historickom advente. V našom živote, našom advente života, máme ako Ján Krstiteľ nezastupiteľné miesto. Prezentujme si myšlienku, že porovnanie medzi Jánom Krstiteľom a Ježišom môže vykryštalizovať do porovnania krstu, ktorý udeľovali: krstu vodou a Duchom Svätým:

„Čo znamená povedať, že Ježiš je ten, ktorý krstí Duchom Svätým? Tento výraz slúži nielen na odlíšenie Ježišovho krstu od Jánovho krstu. Slúži na odlíšenie celej osoby a diela Krista od jeho predchodcu. Inými slovami, v celom svojom diele je Ježiš tým, ktorý krstí v Duchu Svätom. Vzkriesený Kristus krstí v Duchu nielen vo sviatosti krstu, ale odlišným spôsobom aj v iných chvíľach: v Eucharistii, v počúvaní Božieho slova a vo všeobecnosti, skrze všetky prúdy milosti.“

„Sv. Tomáš Akvinský píše: „Je tu neviditeľné poslanie Ducha po každý raz, keď je pokrok v cnosti alebo rozmnožení milosti [...] keď sa niekto pohne k novej aktivite alebo dospeje k novému stavu milosti.“ Vstúpuje nám to samotná liturgia Cirkvi. Všetky jej modlitby a hymny k Duchu Svätému sa začínajú zvolaním „**Príď [...] príď, Duch Svätý!**“ A tí, čo sa modlia týmto spôsobom, už prijali Ducha Svätého. To znamená, že Duch je niečo, čo sme prijali a čo musíme prijímať stále nanovo.“

Memento, aby sme si často pripomínali svojím životom, svoj krst, na ktorý sa mnohí nemôžu pamätať a predsa. Krst nás včlenil do rodiny Ježiša Krista. Som brat, sestra Ježiša Krista. Môžem oslovovať Boha Otca jednoducho „**Ty**“.

A to vďaka krstu. Krst v Duchu Svätom je memento, znova si uvedomovať tento jedinečný okamih v živote. Čo na tom, že si naň pamätá len krstná matka, otec alebo... Poďakujem sa týmto svedkom za sprostredkovanie daru krstu. Vzdám úctu Bohu, že som v „mene Otca i Syna i Ducha...“ mne neznámym kňazom bol poliaty vodou a podľa učenia Cirkvi mi do duše bol vtláčený nezmazateľný znak, že patrím Bohu, som priateľ, som brat, sestra svojho Boha...

Páter Cantalamessa potom obrátil pozornosť na jav Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi i Benediktovi XVI. A ja by som si to nemal častejšie uvedomiť? „Krstu v Duchu,“ čo nazývame „obnovou a aktiváciou nielen krstu a birmovky, ale všetkých udalostí stavu milosti človeka v živote: kňazská vysviacka, rehoľné sľuby, manželstvo“. Tieto spomenuté skutočnosti sa dotýkajú len niekoho mimo mňa? Nie! „Najbežnejší účinok tejto milosti je, že Duch Svätý sa stáva z viac menej abstraktného objektu viery, skutočnosťou skúsenosti.“

„Duch Svätý je to, čo Cirkev dnes potrebuje najviac. Môžem tu pripomenúť populárnu prax terapie arómou - existuje bezpečná, neomylná terapia arómou, ktorá nevyvoláva kontraindikácie. Je to špeciálna aróma, 'svätá krizma duše' ktorou je Duch Svätý!“

Duch Svätý je špecialista predovšetkým na uzdravovanie chorôb manželstva rodiny i zasväteného života Bohu, ktoré sú veľkými chorými dnešnej doby. Tieto dary spočívajú vo vzájomnom darovaní sa. Je to sviatosť darovania seba. A Duch Svätý je dar, ktorý sa stal osobou, on je sebadarovaním Otca Synovi a Syna Otcovi. Kam zaveje, tam sa znovu zrodí schopnosť človeka urobiť zo seba dar a s tým prichádza radosť a krása života. Božia láska, ktorú vylieva do našich sŕdc, dáva znovu ožiť každému inému výrazu lásky. Duch Svätý dokáže naozaj urobiť z nás najdôležitejšiu agentúru pokoja, ako to označuje Svätý Otec v posolstve k Svetovému dňu pokoja. Tento Duch dáva aj všetkým Bohu zasväteným nový život. Skrze neho sa stali schopnými urobiť z vlastného života dar a sladko voňajúcu obeť pred Bohom za svojich bratov a sestier (*porov. Ef 5,2*). „Aby sme mohli vydávať svedectvo o Ježišovi, potrebujeme ducha proroctva. Existuje tento duch proroctva v Cirkvi? Pestujeme ho? Povzbudzujeme ho? Alebo to umlčujeme a myslíme si, že ho nepotrebujeme a viac sa spoliehame na ľudské prostriedky a cesty?“

Páter Cantalamesa povzbudil nielen spomenutých, ale máme si to aj my uvedomiť, aby sme v sebe živili „túžbu byť Božím prorokom - možno bezvýznamným, neznámym prorokom, ale iste prorokom s ohnivým srdcom a odvážnym jazykom.“¹³

Preto v Duchu Svätom budujme v sebe Božie kráľovstvo.

Znova a znova si pripomínajme, čo sa s nás krstom stalo, čo z toho pre večnosť vyplýva. Najprv by sme si však chceli uviesť pozorovanie všeobecnej povahy. Niektorí ľudia kritizujú pápežovu knihu, Benedikta XVI. že sa verne pridrižiava evanjelia bez ohľadu na poznatky moderného historického výskumu, čo by podľa nich viedlo k veľmi odlišným záverom. Stretávame sa tu s rozšírenou ideu, ktorá živí literatúru ako „Da Vinciho kód“ Dana Browna a popularizuje historické práce založené na rovnakom predpoklade..

Dôležité je vo všetkom tomto osvetliť zásadnú dvojznačnosť. Idea historického výskumu Ježiša, ktorá je zjednotená, priamočiara, ktorá sa zameriava priamo na úplné osvetlenie Ježiša, je čistým mýtom, o ktorom sa niektorí pokúšajú ľudí presvedčiť, ale ktorý nijaký seriózny historik dnes nepovažuje za možný. Citujem jedného zo známejších predstaviteľov historického výskumu o Ježišovi, Američanku Paulu Fredriksenovú: „V súčasnej vede si Ježiša predstavujú ako postavu šamana z 1. storočia, ako cynický druh putujúceho mudrca, ako radikálneho vizionára a sociálneho reformátora, ktorý kázal egalitársku etiku biednym, ako galilejského regionalistu, ktorý sa odcudzil elitným židovským náboženským konvenciám (ako chrám a Tóra), ako bojovníka za národné oslobodenie a naopak ako jeho oponenta a kritika..“ atď.

Všetky tieto predstavy sú prezentované s prísnyimi akademickými argumentmi a metodológiou, všetky sa obhajujú odvolávaním sa na staroveké údaje. Diskusia pokračuje veľmi búrlivo a konsenzus - dokonca aj o takých základných otázkach ako sú dôkazy a ako ich získať - sa zdá byť vzdialenou nádejou.

Často počuť, že nové údaje a nedávne objavy konečne postavia historický výskum minulosti do výhodnej polohy. Ale rôznorodosť záverov, ku ktorým možno z týchto nových historických zdrojov dospieť, vyplýva zo skutočnosti, že často podporia dva protikladné a nezmieriteľné obrazy Ježiša Krista, ktoré sa už vytvorili. Na jednej strane je tu Ježiš, ktorý „je vo všetkom a pre všetkých židovský“ a na druhej strane je

¹³ Porov.: CANTALAMESSA, R.: *Prednáška*. Rím 14.12. 2007. Zdroj: Zenit, Rím,0830.

Ježiš, ktorý je dieťaťom helenizovanej Galileje svojej doby, silne ovplyvnený filozofiou cynizmu. Vo svetle tejto skutočnosti sa pýtam: Čo mal pápež urobiť, zostrojiť ešte ďalšiu historickú rekonštrukciu, v ktorej diskutujú všetky tieto protichodné námietky a bojujú proti sebe? Čo si pápež zvolil bolo pozitívne prezentovať postavu a učenie Ježiša ako ho chápe Cirkev a vychádzať z presvedčenia, že Kristus evanjelií je dokonca aj z historického hľadiska postavou, ktorá je najvierohodnejšia a najistejšia.

Vráťme sa po týchto vysvetleniach k nedeľnému evanjeliu. Je to epizóda vyslania 72 učeníkov na misie. Po tom, čo im povedal ako majú ísť (po dvoch, ako baránky, bez peňazí), Ježiš im vysvetľuje, čo majú hovoriť: „Povedzte: Vedzte, že sa priblížilo Božie kráľovstvo“.

Vieme, že veta „Priblížilo sa Božie kráľovstvo,“ je jadrom Ježišových kázní a predpokladom každého z jeho učení. Priblížilo sa Božie kráľovstvo, preto milujte svojich nepriateľov; priblížilo sa Božie kráľovstvo, teda ak ťa pohoršuje tvoja ruka, odtni ju. Je lepšie vojsť do Božieho kráľovstva bez ruky, ako zostať mimo neho s oboma rukami. Všetko dostáva svoj význam vo svetle Božieho kráľovstva. Vždy sa diskutuje o tom, čo presne Ježiš myslel výrazom Božie kráľovstvo. Pre niektorých to je čisto vnútorné kráľovstvo, ktoré pozostáva zo života v súlade s Božím zákonom; pre iných naopak, je to spoločenské a politické kráľovstvo, ktoré má človek realizovať dokonca aj bojom a revolúciou ak treba.

Benedikt XVI. podáva prehľad o týchto rôznych interpretáciách minulosti a zdôrazňuje to, čo majú spoločné: centrum záujmu smeruje od Boha k človeku. Už to nie je Božie kráľovstvo, ale kráľovstvo človeka, ktorý je jeho hlavným architektom. Toto je idea kráľovstva, ktorá sa v krajnosti dá zosúladiť aj s ateizmom. V Ježišových kázňach príchod Božieho kráľovstva znamená, že keď Boh poslal svojho Syna na svet, rozhodol sa takpovediac, že osobne vezme do rúk osudy sveta, urobí s ním kompromis, aby mohol pôsobiť vo svete zvnútra. Je ľahšie intuíciou spoznať, čo znamená Božie kráľovstvo, ako vysvetliť ho, pretože je to realita, ktorá sa vymyká každému vysvetleniu. Ešte stále je veľmi zmätená idea, že Ježiš očakával bezprostredný koniec sveta a preto Božie kráľovstvo, ktoré kázal, sa nemá realizovať v tomto svete, ale v tom, čo nastane potom, v tom „druhom“. Evanjeliá vskutku obsahujú niektoré vyjadrenia, ktoré by mohli viesť k tomuto výkladu. Ale ak sa pozrieme na Ježišovo učenie ako na celok, tak

to neseď.

Podľa C. H. Dodda, Ježišovo učenie nie je etikou pre tých, ktorí očakávajú rapidný koniec sveta, ale pre tých, ktorí zažili koniec tohto sveta a príchod do Božieho kráľovstva. Je to pre tých, ktorí vedľa, že „staré veci sú minulosťou“ a že svet sa stal „novým stvorením“ odkedy Boh zostúpil ako Kráľ. Inými slovami: Ježiš neohlasoval koniec tohto sveta, ale koniec nejakého sveta a v tom mu fakty neprotirečia.

Ale sv. Ján Krstiteľ tiež kázal túto zmenu, hovoril o bezprostrednom Božom súde. V čom teda spočíva novosť Krista? Táto novosť je úplne obsiahnutá v príslovke času „teraz“. S Ježišom Božie kráľovstvo už nie je iba niečo „bezprostredné“. Je prítomné. „Nové a výlučné posolstvo Ježiša,“ píše Svätý Otec, „spočíva v skutočnosti, že hovorí: Boh koná teraz - toto je hodina, v ktorej sa Boh, spôsobom, čo presahuje všetky predošlé modality, zjavuje v histórii ako Pán, ako živý Boh.“

Z toho vyplýva naliehavosť, ktorá je prítomná vo všetkých Ježišových podobenstvách, najmä v tzv. podobenstvách o kráľovstve. Prišla rozhodujúca chvíľa histórie, teraz je tá chvíľa, keď treba urobiť rozhodnutie, čo nás spasí; hostina je pripravená; odmietnuť vstúpiť pretože ste sa práve oženili, či kúpili pár volov či z nejakej inej príčiny, znamená byť vylúčený naveky a vidieť ako vaše miesto zaberú iní.

5. Prednáška

Poznávať sa pred Božou tvárou a blíznymi

Dvanásť pohľadov na duchovný rast

Objavme svoju hodnotu. Prijmeme svoje emócie. Zaktivizujeme svoju vôľu. Naučme sa čeliť strachu. Dodajme svojmu telu energiu. Osvetlime temné zákutia svojej duše. Prebudíme svoje srdce.

Bez ohľadu na naše individuálne cesty, všetci sme vedení k oblasti duchovného rastu a objavov. I keď sa na duchovný rast možno dívať trochu s nadhľadom, môže byť tak jednoduchý, ako učenie sa žiť harmonicky s potrebami bežného života. A istotne je to náš bežný život, kde sa cesta pre nás všetkých začína. Nanešťastie, väčšina z nás nemá slobodnú pozornosť. Môžeme smerovať k duchovnejšiemu, šťastnejšiemu, alebo expanzívnejšiemu životu, potom nás však bolia kríže, alebo sa necítíme veľmi dobre, alebo si robíme starosti, zlepšime náš vzťah. Naša pozornosť je chytená do nevyriešených záležitostí nášho tela, mysle a života. Na týchto záležitostiach nie je nič zlé - každý z nás sa s nimi musí vysporiadať. Pokiaľ neporozumieme a nevyriešime naše bloky v týchto dvanástich arénach, prisvojujú si našu pozornosť tak, že nie sme schopní vnímať krásy života okolo nás.

V jednom momente budeme stáť zoči-voči emocionálnym záležitostiam, a v ďalšej fáze budú našimi prioritami hospodárenie s peniazmi, ovládanie mysle, či spoliehanie sa intuíciu.

1. Objavme svoju hodnotu

Je to tá zábavná vec na živote: ak odmietate prijať čokoľvek iné, okrem toho najlepšieho, veľmi často to dostanete. Nie preto, že je dôležitejšia, ale preto, že problémy so seba hodnotením (a výsledná sabotáž samého seba) by mali byť riešené skôr ako si dovoľíme dostať sa cez ostatné brány. Inak môžeme čítať knihy a navštevovať semináre či

hocičo iné, stále podrývame vlastné úsilie. Nedovoľujeme si mať prospech z nášho úsilia, pretože neveríme, že si ho zaslúžime.

2. Zdokonaľovať svoju vôľu

Keď bežíte hore kopcom, je v poriadku vzdať sa toľkokrát, koľkokrát si želáte - pokiaľ sa vaše nohy stále hýbu. Niektorí ľudia sú zdrvení, pretože sa pozerajú na vrchol hory, pričom túžia byť hore presne v tej istej chvíli. Život je ale postupný proces, krok po kroku. Máme urobiť iba nasledujúci krok. Kráčame predtým, než sa rozbehneme. Bežíme, než vzlietneme. Cesta osobného rastu sa začína tam, kde stojíme. Či si niekto každodenné osvetlenie prečíta, či nie, stále má svoj každodenný život, božiu triedu, so skúšaním a výučbou. Ponúkam pripomienky na rozjasnenie cesty, ale každý z nás musí tak isto cestovať s pomocou vlastného vnútorného svetla a robiť vlastné rozhodnutia.

Jeden muž raz povedal "chcem robiť viac duchovných cvičení, mám však rodinu, ktorú musím podporovať a prácu na plný úväzok". Neskôr si uvedomil, že jeho žena, jeho deti a jeho práca boli jeho duchovným cvičením. Či sme, alebo nie sme si toho plne vedomí v každom okamihu, všetci sme zapojení do duchovného cvičenia. Každodenný život je duchovný úvodný tábor, škola. Všetci sme tu kvôli posilneniu našich duší.

3. Skúmajme svoje telo

Vaše telo je základom a metaforou vášho života, vyjadrením vašej existencie. Je vašou Bibliou, vašou encyklopédiou, je príbehom vášho života. Všetko, čo sa vám stane, je uložené vo vašom tele a odráža sa v ňom. Pri sobáší tela a ducha je rozvod nemožný. Starajme sa o naše telo.

4. Hospodárte so svojimi myšlienkami

Dávame dokopy pohľad na seba a učíme sa lepšie fungovať v živote, oslobodzujeme našu pozornosť na nájdenie Ducha v každodennom živote. Každodenné žitie s Bohom, začína skúmaním našich podvedomých presvedčení o čnostiach v spojení so spiritualitou, môže viesť k osvietenejšiemu životu.

5. Skroťte svoju myseľ

Sme to, čo myslíme. Všetko, čo sme, pochádza z našich myšlienok. Svojimi myšlienkami vytvárame svet.

6. Dôverujme Bohu vo svojom živote

Veľké rozhodnutia ľudského života majú zvyčajne ďaleko menej čo dočinenia s inštinkami a inými tajuplnými nevedomými faktormi, než s vedomou vôľou a dobre mienenou rozumnosťou. Topánka, ktorá sadne jednému človeku, omína druhého, na život nie je univerzálny predpis. Každý z nás si v sebe nesie svoju vlastnú životnú formu - iracionálnu formu, ktorú nik iný nemôže prekonať. Žiť v prítomnosti Božej. Stále.

7. Prijmeme aj city aby sa zhodovali s vôľou Božou

Kľúčom je neodporovať či nerebelovať voči emóciám, alebo sa snažiť ich obísť tým, že vyviníme, a prijať ich priamo, také aké sú. Chcem zdôrazniť pozitívny rozdiel. Najlepšou technikou je najskôr otvoriť srdce a až potom ústa. Neseďme so založenými rukami, aby sme vygenerovali nejaký druh sentimentálnych pocitov lásky, ale záväzok zdieľať, milovať, slúžiť je naše poslanie voči Bohu...

8. Postavte sa zoči-voči svojim strachom

Mnohé z našich strachov sú papierovo tenké a jeden jediný odvážny krok by nás preniesol cez ne. Postavte sa zoči-voči svojim strachom a "Osvetlenie svojho tieňa", hovorí o zachytení svojho tieňa v podobenstvách aj príkladoch z každodenného života, takže tieň sa stáva viac ako psychologickým nástrojom, stáva sa niečím reálnym, čo každý z nás prežíva denno-denne. Som s Bohom. Nebudem sa báť... ísť tmavou dolinou...

9. Osvetlite svoj tieň, žiť s Bohom

Tento výraz znamená pozrieť sa na seba úplne, kompletne a realisticky, so súcitom a čestnosťou. Niektorí ľudia reagujú "nechcem osvetľovať svoje tiene, chcem

vidieť svoje svetlo”. Samozrejme, radšej by sme videli kladné stránky našich osobností, avšak osvietenie našich tieňov je jedným zo základných vecí vedúcich k našej pozornosti čiastočne či vo väčšej miere falošného obrazu samého seba. Jedným zo nevyhnutných krokov v duchovnom živote je rozoznanie podstaty našej skutočnej povahy.

V každom z nás žije kúsok z nás všetkých. Jedným z dôvodov, prečo sú malé deti také očarujúce, je, že sú reálne. Vidíme ich svetlo a ich tmu. Ak si myslíte, že malé deti nemajú žiadne zlé stránky, opýtajte sa mačiatka, ktoré sa dostane príliš blízko. Tak osvetlenie svojho tieňa je o videní a poznaní odlišných stránok a vlastností, ktoré máme. V okamihu, keď začneme vidieť a akceptovať sami seba takých, akí sme v skutočnosti, nadobudneme väčšiu kontrolu nad tými “inými” stránkami samého seba, ktoré sa inak môžu prejavovať deštruktívnym spôsobom. Oslobodzujeme sa od hriechu a rozvíjame si tým súciti a pokoru. Všetci sme to už zažili, napríklad keď sme mali problémy vo vzťahu a videli sme naše stránky, ktoré nie sú také anjelské. Nie príjemná skúsenosť, ale objasňujúca.

10. Od Boha je aj sexualita

Všetky zvieratá, s výnimkou človeka, vedia, že tým hlavným v živote je tešiť sa z neho a užívať si ho. Viacerí z nás sa pokladáme za sexuálne skazených, ale ako kultúra takými skutočne nie sme. Máme vo zvyku vnímať sexualitu ako niečo mimo nás, s výnimkou osobných momentov. Pri objatí svojej sexuality nejde o to, aby sme ju využili a stali sa sexuálnejšími, ani aby sme ju potláčali a stali sa menej sexuálnymi. Ide v nej o správne využitie sexuálnej energie. Naša sexualita pre väčšinu z nás zostáva časťou nášho tieňa. Svoju sexualitu prijmime ako dar. Žiť čisto, sľub čistoty nie o tom, aby sme boli puritánskejší či hedonistickejší.

Je o naučení sa ako byť zdravým Božím dieťaťom. Je to proces, ktorý nás posúva bližšie k seba prijatiu, ku skutočnosti, ku každodennému osvieteniu. A najmä sledujeme Boha...

11. Rieďme svoje srdcia v zhode s vôľou Božou

Láska tu len tak nesedí, ako taký kameň - je potrebné ju utvárať, podobne ako chlieb, celý čas pretvárať, obnovovať ju. Výrok “Miluj Boha a svojho ... je milovať - nie

pokúšaním sa o vytváranie nejakých dobrých pocitov, ale činmi naplnenými láskavou dobrotou, bez ohľadu na to, či sa v tom momente tak cítime, alebo nie. To je dôvod, pre ktorý potrebujeme zapojiť svoju vôľu. Ako sa môžeme naučiť milovať, pretože činy bez láskavej dobroty, pokiaľ sa tak necítime, potrebujú prejav Božej vôle.

12. Slúžte svojim blízkym v zhode s vôľou božou

Účelom života nie je byť šťastným tu na zemi, ale aby nám na ňom záležalo, aby bol produktívny, aby bol užitočný, aby to, že ste ho vôbec žili, činilo nejaký rozdiel. „**Miluj a konaj podľa Božej vôle**“, činnme svoju službu, aby bola milá Bohu. Príklad svätých je naším mementom. Žili život ako žijeme. Verne podľa Pisma Svätého a tradície Cirkvi.

6. Prednáška

Prežívať prítomnosť Božiu

Memento znamená, aby sme si čo to uvedomili, zaujali k slovám, veciam správne postoje... Postaviť sa pred Boha. Vieme si predstaviť svoju tvár v zrkadle. Zrkadlo je bežný prostriedok, aby sme videli svoju tvár, časť tela... Pohľad do zrkadla Božej prítomnosti je memento pre naše veci vonkajšie, viditeľné, ale aj skryté, ukrývané, prehliadané, odkladané, ale aj pohýňajúce nás vpred. Sú motorom a sú aj brzdou. Rozhodujeme samy svojím rozumom a vôľou.

Stáť pre Bohom a s ním hovoriť, žalovať sa na niekoho, seba, žalovať i na seba. prosiť, odprosovať, ďakovať, pri Bohu mlčať, jednoducho pozeráť k Bohu, na Boha... Máme sľúbené, že budeme vidieť Boha z tváre do tváre. Učme sa už dnes žiť s Ním, pre Neho... byť na Bohu závislý, od Boha očakávať, od Boha prijímať... Jednoducho s Ním žiť, aktívne sa stretávať, objavovať Boha, odkrývať vo svojom vnútri... Rozprávať...

Hovoriš: Je to pre mňa nemožné.

Boh hovorí: Čo je nemožné ľuďom, je možné Bohu. (pozri Lk 18,27)

Hovoriš: Som príliš unavený.

Boh hovorí: Pri mne nájdeš odpočinok. (pozri Mt 11,28-30)

Hovoriš: Nikto ma skutočne nemiluje.

Boh hovorí: Milujem ťa. (pozri Jn 3,16 a Jn 13,34)

Hovoriš: Nevládzem ďalej.

Boh hovorí. Moja milosť stačí aby sa prejavila tvoja sila. (pozri 2 kor 12,9 a Ž 91,15)

Hovoriš: Nedokážem vyriešiť toľko vecí.

Boh hovorí: Budem viesť tvoje kroky. (pozri Prís 3,5-6)

Hovoriš: Nezvládnem to.

Boh hovorí: Dokážeš všetko, keď ťa posilňujem. (pozri Flp 4,13)

Hovoriš: Som neschopný.

Boh hovorí : Ja mám moc ťa uschopniť. (pozri 2 Kor 9,8)

Hovoriš: Nemá to cenu.

Boh hovorí: Ak ma miluješ, všetko ti slúži na dobré. (pozri Rim 8,28)

Hovoríš: Nedokážem si odpustiť.

Boh hovorí: Odpúšťam ti. (pozri 1 Jn 1,9 a Rim 8,1)

Hovoríš: Nevieľ si poradiť.

Boh hovorí: Uspokojím všetky tvoje potreby. (pozri Flp 4,19)

Hovoríš: Bojím sa.

Boh hovorí: Nedal som ti ducha strachu. (pozri 2 Tim 1,7)

Hovoríš: Stále som znepokojený, znechutený a sklamaný.

Boh hovorí: Zlož na mňa všetky tvoje starosti. (pozri 1 Pt 5,7)

Hovoríš: Mám slabú vieru.

Boh hovorí: Každému som dal vieru, toľko, koľko potrebuje. (Rim 12,3)

Hovoríš: Nie som dosť múdry.

Boh hovorí: Dávam ti múdrosť. (1 Kor 1, 30)

Hovoríš: Cítim sa sám.

Boh hovorí: Nikdy ťa nezanechám, ani neopustím. (Hebr 13,5)

Aby sme mohli z lásky umrieť, musíme z lásky žiť.

Sv. Terézia z Lisieux, prežívala na začiatku ťažko iba občas a potom časom, častejšie a na koniec dvadsaťštyri hodín denne. Začni teraz. Zajtra môže byť neskoro. Dajme sa inšpirovať k myšlienkam, vzťahom, hodnoteniam... Často stačí jediné slovo, jediný milý úsmev, aby sme potešili znechuteného človeka. Iba láskou sa môžeme zapáčiť Bohu.

Je veľmi ľahko písať pekné veci o utrpení. Ale písanie neznamená nič. Aby človek vedel, čo je utrpenie, najprv musí sám trpieť.

Keby ste vedeli, akú hodnotu má v Ježišových očiach malé zrieknutie, usilovali by ste sa o ne ako lakomec, ktorý sa naháňa za pokladmi.

Zopár citátov pre povzbudenie:

<http://citaty.dovrecka.sk/archiv/id-359>

Keď človek miluje, dopúšťa sa mnohých hlúpostí.

Keď skutočne milujeme, tešíme sa zo šťastia milovanej osoby.

Láska mi dala kľúč k môjmu povolaniu.

Mojím povolaním je láska.

Viem, Boh nepotrebuje nikoho, ale Ježiš chce, aby sme mali podiel na jeho starostiach o ľudí. Nepotrebuje naše diela, ale potrebuje našu lásku.

Dokonalá láska spočíva v tom, že znášame chyby iných, nečudujeme sa vôbec ich slabostiam, poučame sa aj z najmenších skutkov čností, ktoré ich vidíme konať.

Pochopila som, že bez lásky sú všetky diela len ničotou, a to aj diela najúžasnejšie, ako je vzkriesenie mŕtvych alebo obrátenie národov...

Už netúžim ani po utrpení, ani po smrti, hoci milujem oboje, ale priťahuje ma iba láska.

Je pravda, že láska sa nikdy nevyhovára na nemožnosť, lebo verí, že všetko jej je možné a všetko jej je dovolené... Naopak, ľudská opatrnosť sa trasie na každom kroku a neodvažuje sa, takpovediac, ani nikam stúpiť.

Milujem všetko, čo mi Boh dáva.

Teraz je celou mojou činnosťou milovať... Odkedy mám túto skúsenosť, láska tak silno pôsobí, že vie ťažiť zo všetkého - z dobra i zla, ktoré vo mne nachádza, a vie pretvoriť moju dušu v seba.

Iste, človek môže klesnúť, môže sa dopustiť nevernosti, ale láska, pretože vie ťažiť i zo zlého, rýchlo všetko strávi, čo by sa mohlo Ježišovi nepáčiť, a zanechá len pokorný a sladký pokoj v hĺbke srdca...

Akú veľkú moc má modlitba! Mohli by sme ju nazvať kráľovnou, ktorá má v každom okamihu voľný prístup ku kráľovi a môže dostať všetko, o čo prosí...

Cítim, že najistejším prostriedkom na dosiahnutie cieľa je modlitba a obeta.

Nič nespôsobuje väčšiu bolesť ako vidieť trpieť tých, ktorých milujeme.

Ako rada Panne Márii hovorím: Úzku cestu do neba si urobila viditeľnou tým, že si ustavične pestovala tie najjednoduchšie čnosti!

Nezdráhajme sa plakať s Ježišom jeden deň, lebo sa budeme po celú večnosť tešiť z jeho slávy!

Je to veľká pravda: Kvapka žlče musí byť v každom kalichu. Ale myslím si, že skúšky veľmi pomáhajú odpútať sa od zeme. Dvíhajú náš pohľad nad tento svet. Na zemi nás nič nemôže uspokojiť.

Boh nemôže na mňa zoslať ani jednu skúšku, ktorá by bola nad moje sily.

Nenechajme skúšku, ktorú nám Ježiš posiela, nevyužitú. Je to zlatá baňa, ktorú treba dobyť. Takúto príležitosť by sme si dali ujsť?

Boh mi dal otca a matku, ktorí boli hodnejší neba ako zeme.

Byť malým znamená vôbec si neprisvojovať čnosti, ktoré konáme, a nemyslieť si, že sme niečoho schopní, ale uznávať, že Boh vložil tento poklad do ruky svojho malého dieťaťa, aby ho používalo podľa potreby, vždy je to však Boží poklad.

Napokon byť malým znamená strácať odvalu kvôli svojim chybám, pretože deti často padajú, sú však príliš malé na to, aby si veľmi ublížili.

Naša dôvera nie je nikdy dostatočne veľká voči dobrému Bohu, ktorý je taký mocný a taký milosrdný.

V malých krížoch spočíva celá naša radosť. Sú bežnejšie ako ťažké kríže a pripravujú srdce na ich prijatie, ak je to vôľa nášho dobrého Majstra.

Som malý štetec, ktorý si Ježiš vybral, aby maľoval svoj obraz v srdciach.

Nemám iný prostriedok, ako by som ti dokázala svoju lásku, len sypať kvety, čiže nedám si ujsť nijakú malú obeť, nijaký pohľad, nijaké slovo, budem využívať každú maličkosť a robiť ju z lásky...

Chcem sa tešiť z lásky a aj z lásky trpieť, a takto budem sypať kvety pred tvoj trón.

Chcem pracovať jedine z lásky k tebe, s jediným cieľom, aby som ti spôsobila radosť, aby som potešovala tvoje Najsvätejšie Srdce a zachraňovala duše, ktoré ťa budú večne milovať.

Využime i tie najkratšie okamihy. Počnajte si ako lakomci. Buďme žiarliví na najmenšie veci... Ďalší rok patrí minulosti. Ako sa pominul tento rok, tak sa pominie aj náš život a čoskoro povieme: Je po ňom! Nestráčajme čas. Čoskoro nám zažiarí večnosť.

Nech ma veci tohto sveta nikdy nepomätú a nech nič nenaruší môj pokoj. Ježišu, prosím Ťa len o pokoj a o lásku, nekonečnú lásku, ktorá nemá iné hranice ako Teba... lásku, ktorá nie je viac mnou, ale Tebou, môj Ježišu.

V skutočnosti som iba tým, čo si Boh o mne myslí.

Na zemi by sme sa nemali na nič upriamovať, ani na tie najnevinenejšie veci, lebo sa ich musíme vzdať vo chvíli, kedy na to najmenej myslíme. Len to, čo je večné, nás môže uspokojiť.

Každý deň vidno, ako málo priateľov má Ježiš... Azda najviac sa Ho dotýka nevďačnosť, ale nadovšetko skutočnosť, že srdce Jemu zasvätených ľudí je plné iných vecí, hoci patrí výlučne Jemu.

Dokonalosť spočíva v tom, aby sme plnili Jeho vôľu, aby sme boli tým, čím nás chce mať On.

Dostalo sa mi všetkého dobrého, len čo som ho prestala samolúbo vyhľadávať.

Cirkevní učitelia nás učia, že v nebi láska, ktorá zjednocuje všetkých vyvolených, je taká veľká, že každý sa teší zo šťastia iného tak, ako keby si ho sám zaslúžil.

Žiť z lásky znamená vyhnať všetok strach, všetky spomienky na viny minulosti. Moje hriechy ma už neznepokojujú. Zničil ich Boží oheň.

Čistota je hlboké mlčanie všetkých pozemských starostí, nielen tých zbytočných, ale všetkých starostí.

Vidím, čo som verila. Vlastným, v čo som dúfala. Som zjednotená s Tým, koho som milovala celou silou svojej lásky.

Boh chcel, aby som priniesla obeť. Urobila som to. Nato som (...) uprostred bolesti zakúsila pokoj.

Vôbec nie som nešťastná. Boh mi dáva presne to, čo dokážem uniesť.

Pociťujem veľkú radosť nielen vtedy, keď ma iné považujú za nedokonalú, ale najmä vtedy, keď sama cítim, že som skutočne nedokonalá.

Aby sme mohli kráčať po Malej ceste musíme byť pokorní, chudobní duchom a jednoduchí.

Hovor o tom ďalej, nikdy nevieš, kto to môže pre svoj život potrebovať práve dnes.

Znova a zas.... byť v božej prítomnosti... Pripomínať si ju... Vžívať sa do nej. Žiť v nej, pre ňu. Čakať odmenu vo večnosti. Tu dnes žiť s Bohom, v Bohu, pre Boha a očakávať pri stretnutí s Bohom Jeho lásku.

7. Prednáška

Otázka šťastia v našom živote 1. časť

Kto z nás by netúžil byť šťastný. Netúžime po bolesti, smútku, škode. Prečo? Pýtajme sa seba? Načo sme na svete? Čo žijem a ako žijem je mnohovravná reč. Vinár povie: „*Nalejme si to prvé do pohára.*“ Zastavme sa. Je čas mlčať, ale i hovoriť. Počúvať, ale i radiť. Boh nikomu nič nezakazuje okrem hriechu. Uvedomujeme si, že neexistuje recept na rýchle dosiahnutie šťastia a dokonca ani neexistuje všeobecný návod, ako ho získať. Existuje len niekoľko usmernení, pretože cesta k šťastiu je vpísaná do nášho srdca a je rovnako jedinečná, ako naša identita... Uvážme, že každý človek bol stvorený preto, aby dosiahol šťastie.

O tejto dôležitej myšlienke vydáva svedectvo John Powell, profesor antropológie a psychológie na univerzite v Chicagu. Ak sme nešťastní, potom sa niekde stala chyba a niečo v našom živote chýba. Ak očakávame šťastie od iných ľudí, alebo predmetov, potom sme vopred odsúdení na neúspech. Pretože sme zodpovední za svoje šťastie a do veľkej miery závisí od našich očakávaní. Šťastie na zemi však nie je cieľom, ale vedľajším „produktom“ nášho života.

Podľa filozofa *Pierra Teilharda de Chardina* je šťastie odmenou za to, že žijeme svoj život. Čo iného je šťastie, než skutočná zhoda medzi človekom a tým, ako žije? Pýta sa *Pascale de Lomas*, ktorá spolupracuje s poprednými psychologickými časopismi. Tajomstvo šťastia sa skrýva v našom srdci... Veríme tomu? Ak áno, sme pozývaní konať.

Prvé čo by sme mali, je **prijať seba**.

Často sa snažíme napodobňovať iných, ale naša hodnota tkvie v našej jedinečnosti (identite). Každý človek má jedinečnú kombináciu, darov, schopností, vlastností, talentov a záľub. A pre svet je nesmierne dôležité, aby každý človek dokázal svojim životom vydávať svedectvo o tejto jedinečnosti. Toto je poslaním každého človeka. Prijať seba pred tvárou Boha.

Áno, je nesmierne dôležité, aby človek dokázal prijať seba. Toto prijatie nie je rezignáciou, ale cestou k napredovaniu. Ak poznám kto som, potom môžem prijať život ako výzvu pre napredovanie.

Ak prijmem sám seba, potom podľa Johna Powella

- budem šťastný (budem spokojný so sebou),
- dokážem sa otvoriť iným (nebudem sa báť povedať kto som),
- prijmem iných (budem ich vnímať ako jedinečný dar),
- budem milovať láskou bez podmienok (keďže som si uvedomil vlastnú hriešnosť a nedokonalosť),
- budem sám sebou (lebo budem vnútorne slobodný),
- budem vnímať život ako výzvu (viem kto som a kým sa môžem stať),
- objavím prameň radosti (ako znak vnútornej istoty),
- dokážem naplňovať svoje potreby (pretože poznám vlastné hranice a túžby),
- dokážem sa rozhodovať (viem, čo je dobré pre mňa),
- budem pozitívne pristupovať k životu (napredovanie je program na celý život)
- a dokážem sa vcítiť do iných (vnímať ich ako rovnocenných partnerov, nie ako konkurentov). Empatia je dôležitá tak in interno i in externo.

Je na mieste si položiť *niekoľko otázok*, aby sme spoznali svoju identitu, svoje túžby a dary. Skvelou koncepciou v tejto oblasti je spiritualita odo mňa, povedzme si, z nášho vnútra. Teda schopnosť cez svoje myšlienky, pocity, a sny, spoznať sám seba. Keď objavíme kto sme (naša identita), po čom túžime (čo nás naplní) a kam kráčame (kým sa môžeme stať), objavíme svoj vlastný recept na šťastný život.

Nezabudnime si uvedomiť, že to, čo nám často bráni prijať seba, je komplex menejcennosti. Porovnávame sa s inými a zabúdame na to, že sme jedineční. Ak však budeme napodobňovať iných a nebudeme žiť svoj život, potom nebudeme šťastní. Pohľad na druhých nám môže pomôcť odraziť sa k napredovaniu.

Je našou vecou duchovnej obnovy, **snažiť sa o rast**.

Áno, keď prijmem sám seba, potom získam reálny pohľad na to, kto som a vďaka tomu dosiahnem vnútorný pokoj a zároveň keď prijmem zodpovednosť za svoj život, potom ho prijmem ako výzvu k napredovaniu, aby som vnútorne rástol. Rásť môžem len vtedy, keď mám reálny pohľad na seba. Som jedinečný (a) nenahraditeľný (á)...

Každý si môžeme stanoviť reálne ciele. Ak si kladieme príliš vysoké ciele, potom sa vystavíme frustrácií, pretože ich nedosiahneme a keď si dáme nízke ciele, síce ich dosiahneme, ale znížime tým svoje sebavedomie. Podľa *Pascale de Lamas*, potrebujeme

poznať svoju vnútornú silu, rozpoznať, čo dokážeme zmeniť a vyberať si také ciele, aby sme ich dosiahli a zároveň, aby sme vďaka nim napredovali. Túžba napredovať má byť podporovaná aj našimi modlitbami.

Uvedomujeme si, že aby sme mohli napredovať, musíme byť otvorený pre nové veci. Ak budeme verní zaužívaným postupom, síce budeme mať „istotu“, ale prestaneme rásť. Každá zmena vyvoláva obavy a strach... Keď však prekonáme strach pred „neznámym“, dokážeme rozvíjať svoju identitu, čo prehĺbi našu spokojnosť. Občas treba skončiť so starým a dôverným a otvoriť sa novým možnostiam. Čo sa nemení, to zostarne a zatuchne. Žiť v prítomnosti božej.

Je potrebné sa porovnávať s inými, ale inak, než si myslíme. Je dôležité inšpirovať sa inými a vďaka tomu rozvíjať svoju identitu a plnšie prežívať svoj život. Ak však s nimi budeme súťažiť, potom sa vždy nájde niekto, kto bude mať viac, alebo bude v niečom lepší a vďaka tomu stratíme svoju identitu, chuť do života a budeme mať pocit, že sme neuspeli. Naše bohatstvo je v tom, že žijeme svoj vlastný život. Každý životný príbeh je jedinečný, preto ho nemôžeme hodnotiť podľa iného príbehu... Musíme ho hodnotiť a utvárať podľa seba... Byť sám sebou pred Božou tvárou.

Samozrejme, že naším cieľom nie je dosiahnuť dokonalosť, pretože táto cesta vedie k nespokojnosti, ale dosiahnuť rast. A rásť môžeme len pomalými a postupnými krokmi, vďaka čomu sa naučíme radovať z drobných úspechov, z toho, čo máme a čo sme dosiahli. Táto radosť nás bude hnať dopredu, vďaka čomu dosiahneme vyššiu výkonnosť, než keby sme sa snažili o dokonalosť. Keď raz zakúsime pocit skutočného uspokojenia, už sa bez neho nezaobídeme - a budeme chcieť neustále napredovať.

V jednej mládežníckej piesni sa spieva: „Len smelo vpred, nech vidí svet...“.

Veľmi dôležité je, aby sme robili to, čo nás baví - len vtedy dokážeme objaviť radosť zo samotnej činnosti, rozvíjať svoje schopnosti a tak dosiahnuť vnútornú spokojnosť. Najväčšiu spokojnosť dosahujú ľudia, ktorí vnímajú svoju prácu, ako svoje poslanie. Prekračovanie seba a radosť z činnosti, sú najlepšou cestou k dosahovaniu výsledkov. Vyplatí sa aj keď sa povie: „Dva kroky vpred, hoci aj krok späť...“

Štúdia *Johna Powella*: priemerný človek využíva svoj potenciál len z 10 % a tak väčšina jeho vnútorného bohatstva ostáva nevyužitá. Je dôležité byť otvorený novým veciam, aby sme sa dozvedeli niečo nové o sebe, objavili a rozvinuli ďalšie prvky našej

identity. Ostatných 90 % získame pomaly, opatrne s pomocou Božou, vytrvalou modlitbou.

Pripustíme. Že cez napredovanie, dokážeme rozvinúť svoje vnútorné bohatstvo (identitu), vďaka čomu prehĺbime svoj pocit spokojnosti a šťastia.

Memento, žiť svoj život

Bez rozdielu v každom z nás je priestor ticha; miesto, kde sme sami sebou; vnútorne slobodní a kde nie sme zranení. Tento priestor je chránený pred vonkajšími vplyvmi a môžeme si v ňom oddýchnuť. Preto je dôležité podľa benediktínskeho mnícha a obľúbeného duchovného autora *Anselma Grüna*, nájsť si čas pre seba, v tichu sa ponoriť do seba, oddýchnuť si a načerpať vnútornú silu. Kto dosiahne pokoj, bude ho šíriť a vnášať všade tam, kde bude pôsobiť. Uvedomovať si liturgickú výzvu: „*Dajte si znak pokoja.*“

Schopnosť ponoriť sa do seba, má svoje čaro. Toto ticho nám vytvára priestor, aby sme získali odstup od našich problémov, vďaka čomu ich dokážeme dôkladne analyzovať a nájsť riešenie. Ticho nám vytvára priestor, aby sme si mohli klásť otázky, ktoré sa dotýkajú nášho života, a tak prežívali život vo väčšej plnosti. Toto ticho nám dáva priestor, aby sme rozobrali svoje sny, rozvinuli svoje predstavy, sledovali stopy svojich myšlienok, skúmali svoje pocity, a tak spoznali, aké sú naše potreby a túžby. Ticho je kľúčom k tomu, aby sme dokázali lepšie a kvalitnejšie prežívať život. A nakoniec, ticho nám dáva priestor, aby sme prehodnotili svoje ciele a upravili ich podľa svojich aktuálnych potrieb a možností. Heslo: „*Ticho lieči*“ je výzvou.

Uvedomme si, že ak chceme mať zo života pôžitok, musíme byť schopní zriekať sa. Odriekanie je prejavom askézy, no predovšetkým túžbou po slobode. Človek, ktorý pozná svoje potreby, dokáže sa o nich slobodne rozhodovať. Dokáže ich naplniť, ale aj sa ich (dočasne) vzdať a ak je to potrebné, vie si od nich zachovať odstup. Vďaka tejto slobode, si vie vychutnávať život a mať z neho pôžitok. Byť zodpovedný za svoj život, znamená uvedomiť si svoje potreby a túžby a usilovať sa o ich naplnenie.

Uvedomme si, že dôležitou súčasťou životného štýlu, sú zdravé rituály. Takéto rituály dávajú nášmu životu oporné body, čím vnášajú do neho poriadok a zároveň nám prinášajú vnútorný pokoj a radosť. Cítíme, že máme život vo svojich rukách. Vďaka

rituálom získavame istotu, ktorá je nám oporou, pri prekračovaní našich vlastných hraníc... Liturgiu prežívať, najprv poznať...

Pripustíme si, že aby sme boli šťastní, potrebujeme znovuobjaviť schopnosť radovať sa z „malíčkov“. Keď niečo dosiahneme, namiesto toho, aby sme si to vychutnali, ponáhľame sa za ďalšími „výzvami“ a snažíme sa splniť si ďalšie svoje „želanía“ a tak strácame schopnosť vychutnávať si „veci“. Ak sa naučíme vychutnávať život, budeme šťastnejší a možno zistíme, že to po čom túžime, sme už dosiahli, len sme si to nestihli uvedomiť a vychutnať... Porekadlo: „Ponáhľať sa pomaly.“

Stáva sa často, že sme v pokušení hodnotiť svoj život, na základe života niekoho iného. A pri tom ten človek na našom mieste, ak by žil náš život, by nemusel dosiahnuť ani to, čo sa nám podarilo. Preto hodnotiť *svoj život*, na základe života niekoho iného, je dosť neférové. Dôležité je, ako hodnotíme svoj život my sami. Ak sme žili svoj život a robili, čo bolo v našich silách, potom sa nemáme za čo hanbiť... Boh nás neskúša nad naše sily.

Keď usmerňujem svoj život a dávam mu podobu, ktorá mi vyhovuje a pomáha mi rásť, potom mám z neho radosť...

Prínosom je **pozitívne** myslieť.

Verme, že nech sa stane čokoľvek, záleží len od nás, či to hodnotíme ako šťastie, alebo nešťastie.

Uvedomme si, že šťastní ľudia nemajú lepší život, v rovnakej miere je v ňom prítomný úspech, aj neúspech. Ale ich šťastie je podľa Davida Nivena, ktorý prednáša psychológiu na Florida Atlantic University, v ich postoji k životu.

Prirodzený život žijeme len raz. Život na zemi sa už neopakuje. Od tohto postoja závisí, ako vnímame svet a ako hodnotíme udalosti, ktoré sa v ňom odohrávajú. A tak o šťastí, či nešťastí, rozhoduje len a len naše hodnotenie. Nie je dôležité, čo sa stalo, ale čo si o tom myslíme. Preto je dôležité myslieť pozitívne... Negatívne zmýšľanie, správanie, postoje, žitý negatívny život je nešťastie pre dušu i telo, nás i okolie.

Sú situácie, ktoré nás ochromia, kedy neunikneme smútku a bolesti. Nakoniec, majú svoje miesto v živote a je dôležité ich prežiť a mať tú skúsenosť. A siahnuť v týchto chvíľach po pozitívnom myslení, by bolo v skutočnosti tyraniou. Pozitívne myslenie je však dôležité ako základný postoj k životu, vďaka nemu dokážeme niečo „vyťažiť“, aj z nepriaznivých okolností. Čo sa deje po dedičnom hriechu?

Pripustíme, že každá situácia je spôsobená niečím, čo sme mohli ovplyvniť a niečím, na čo sme nemali dosah. Ľudia ktorí myslia pozitívne, vidia neúspech ako celok, príjmu síce svoju časť zodpovednosti, ale predovšetkým si z neho zoberú poučenie a ako reakciu na neúspech, sa zamerajú na to, čo im prináša radosť (aby dosiahli rovnováhu a spamätali sa z neúspechu). Neúspech je príležitosťou pre rast a pomáha nám vážiť si to, čo je pre nás dôležité. *Kríza je príležitosťou pre znovuzrodenie.* Tajomstvo šťastia, je v schopnosti prijíť neúspech, ako dôležitý nástroj, na ceste za šťastím. Prijíť neúspech nesmie byť konečné rozhodnutie.

Prijmime radu, že úplná spokojnosť neexistuje. Znakom šťastných ľudí je skutočnosť, že sa snažia zvýšiť kvalitu svojho života, ale nie o dokonalosť. Očakávajú, že dosiahnu väčšinu svojich cieľov, ale nie všetky. A tie, ktoré dosiahnu, sa snažia aj vychutnať. Radovať sa z malého úspechu.

Naše *pozitívne myslenie a optimizmus* nie sú vrodené, ale získané vlastnosti. Ak po tom túžime, je podľa *Pascale de Lomas* v našich silách, ich prijať do svojho života a urobiť ich svojim základným postojom k životu. Vďaka nim dokážeme byť vnútorne silní, získame zdravé sebavedomie a staneme sa odolnými pred strachom... Báť sa máme len uraziť Boha.

Osvojme si, že od nášho myslenia a postoja k životu závisí, ako hodnotíme a prežijeme svoj život... Neriskujeme hriechom.

Rozhodnúť sa **hľadať rovnováhu**.

Každý človek potrebuje, aby jeho život a to čo ho naplňuje, malo zmysel. Najlepším spôsobom, ako byť dlhodobo šťastní, je rozvíjať svoju identitu, niekam patriť a nieť zodpovednosť za svet v ktorom žijeme.

Aby človek naplno žil, potrebuje podľa *Teilharda de Chardina*, byť sám sebou, musí sa ponoriť do svojho vnútra, *vyjsť zo seba k druhému* a zamerať sa na nekonečno. Teda uvedomiť si svoje miesto a poslanie a intenzívne sa napojiť na „prúd života“. Prítomná chvíľa je dôležitá. „Tu a teraz...“

Vieme, že ak zlepším svoje životné podmienky, budem mať pohodlnejší život. Ale skutočné šťastie dosiahnem len vtedy, keď *rozviním svoju identitu* v prospech spoločnosti, vďaka čomu dokážem v plnšej miere rozvíjať svoju identitu a zároveň pocítim previazanosť s osudom sveta. Miesto ktoré nám určil Boh nik nebude môcť zastúpiť. Zodpovednosť z našej strany zaväzuje.

Ja, ty, aby sme dosiahli šťastie, musíme uviesť do rovnováhy všetky svoje sily, v prospech troch bodov: kto som, po čom túžim a kam kráčam. Musíme si nájsť svoju *vlastnú cestu životom*. A aby sme to dokázali, musíme poznať odpoveď na tieto tri kľúčové otázky. Musíme objaviť poslanie, ktoré nám bolo zverené. Vydať svedectvo o bohatstve, ktoré sa skrýva v našej identite. A naplniť svoje túžby. Poslaním človeka je *rozvíjať svoju identitu*. Zodpovednosť za seba prijať vedome a dobrovoľne.

Naším kľúčom k spokojnosti je hľadanie rovnováhy medzi prácou a odpočinkom, medzi prijímaním a dávaním. Vďaka rovnováhe si zachováme zdravie; dostatok sily na to, aby sme úspešne zvládli svoje pracovné a osobné projekty a tiež chuť do života. Nestratiť pohľad na večnosť.

Najdôležitejšia je však podľa *Johna Powella* vnútorná rovnováha. Z pohľadu antropológie je človek jednotou duše a tela, skrze ducha. Tieto tri zložky sú navzájom prepojené. A problém v jednej rovine sa prenáša aj do ostatných. Preto je dôležité venovať pozornosť a starostlivosť všetkým trom rovinám. Vo svojom tele sa cítim šťastný, ak som s ním *v súlade*, ak moja duša prebýva v tele, ak mám rád svoje telo a v ňom seba samého. Nemôžem žiť duchovným životom, ak nedokážem prijať a do neho začleniť aj svoje telo. Starostlivosť o dušu a telo, ktorej súčasťou musí byť aj oddych, cvičenie (rast) a zdravá výživa (polievka pre dušu), je nevyhnutná pre plnosť života a dosiahnutie šťastia. Telo i duša sú darom Boha pre každého z nás.

Preto, ak chceme dosiahnuť šťastie, potom musíme objaviť schopnosť byť vďačný. Byť za niečo vďačný, neznamená rezignovať na túžbu niečo dosiahnuť, či vlastniť niečo „viac“. Je to schopnosť objaviť a doceniť to, čo už máme. Vedieť si to vychutnať... Bez tejto schopnosti sa budeme neustále hnať za túžbami a výzvami, ktoré nás nenaplnia. Okrem toho, vďačnosť nás učí pokore... Vďačnosť robí človeka veľkým pred Bohom i ľuďmi.

Je bolesťou, kto nepociťuje *bohatstvo vo svojej duši*, ten sa podľa *Anselma Grüna* márne za ním náhli po svete vlastníctva a úspechu. Nikdy nebude dosť vlastniť, nikdy si ho nebudú dosť vážiť a nikdy nebude mať taký úspech, aby bol konečne šťastný. Keď človek *prijíma seba a rozvinie svoju identitu*, potom dosiahne šťastie, ktoré mu nikto nedokáže zobrať. Byť sebou.

Vieme, že mnohí ľudia si myslia, že ich nešťastie je v nesplnených želaniach. Je dôležité snívať a svoje sny uskutočňovať, spoznávať a naplňovať svoje túžby, a tiež plniť svoje želania. Ale to nie je *podstata šťastia*. Ak by sme ostali len na tejto rovine, potom sa staneme otrokom svojich túžob a prianí. *Šťastie sa rodí v srdci*. Ak túžby a priania nie sú súčasťou našej snahy rozvíjať svoju identitu a žiť svoj život, neurobia nás šťastnými.

Túžba dáva silu, chuť moc,...

Uvedomme si, že neexistuje priama súvislosť medzi bohatstvom a šťastím. Pri skúmaní prameňov som okrem iného analyzoval knihu *Davidu Nivena*, ktorá porovnáva výsledky tisícok štúdií, ktoré sa uskutočnili vo svete na tému šťastie a podľa nej, *peniaze ako také, nehrajú žiadnu úlohu*. Môžu byť *prostriedkom*, ale nie sú cieľom. Všetci poznáme príbehy ľudí, ktorí namiesto toho, aby si dokázali vychutnať bohatstvo, prepadli žiadostivosti... Kto žije v hojnosti ale krátko?

Pýtajme sa seba, ako často nie sme spokojní so svojím životom, ale zároveň nemáme odvahu niečo zmeniť. Nemôžeme čakať, že sa okolnosti zmenia samé od seba. Ak sme nespokojní, je to impulz k tomu, aby sme nabrali odvahu a niečo zmenili. Život spoznáme len vtedy, keď budeme ochotní kedykoľvek sa vydať na cestu... Zmena je možná, nerezignujeme.

Usmejme sa. Aby sme dosiahli rovnováhu, musíme v neposlednej rade priať seba. Človek, ktorý nedokáže priať seba, je vnútorne rozpoltený, chýba mu pokora a vďačnosť, nie je spokojný so svojím životom a z dôvodu frustrácie posudzuje iných, a viac sa zaoberá životom iných, než, aby žil svoj vlastný život. A tak sa uzatvára do kruhu nespokojnosti, hnevu, agresie a depresie. „Nesúď, aby si nebol súdený...“

Vieme, že do ľudského srdca bola vložená túžba konať dobro, ktorá spolu s túžbou po láske, dáva najväčšie naplnenie a tým aj pocit spokojnosti a šťastia. „*Pokiaľ žijem, konaj dobro*,“ hovorí príslovie.

Prijmime zákon rovnováhy, ktorý od nás požaduje, aby sme rozvíjali všetky roviny svojho života a nezanedbávali svoje potreby. Šťastie je odmenou za plnosť života a ochotu kráčať svojou vlastnou cestou... „Cesta vpred.“

8. Prednáška

Otázka šťastia v našom živote 2. časť

Máme si **vychutnávať život**.

Pripomeňme si, že žijeme v dobe, kedy chceme mať všetko a hneď. A najlepšie bez veľkej námahy, obetí... Schopnosť čakať však rozširuje naše srdce, vytvára v nás iskrivé napätie a vďaka nemu rastie naša vnútorná sila. Čakanie nás podľa *Anselma Grüna* vnútorne oslobodzuje a obdarúva nás pocitom, že náš život, nie je všedný. A pomáha nám spoznať, že to skutočne vzácne, dostaneme ako dar... Aj všedný deň je darom.

Objavme v našich túžbach silu, ktorá nám môže pomôcť uskutočniť aj nemožné. Túžba nám otvára horizonty. A nemizne ani pred odstrašujúcimi skutočnosťami života. Privádza nás na stopu nádeje. Len keď dosiahneme *vnútornú slobodu*, tak nebudeme spútaní svojimi túžbami, ale dokážeme ich naplniť a vychutnať... Boh nás obdaroval slobodou.

Je dôležité učiť sa pozornosti. Byť pozorný, znamená byť prítomný v každom okamihu. A sústrediť sa na to, čo robím a prežívam. Iste, nedokážem vedome precítiť každý okamih, ale schopnosť sústrediť sa, nám pomáha vychutnať si život. Ak sa sústredím na to, čo práve naplňa môj život, ak sa oddám životu a prekvapeniam, ktoré na mňa čakajú, potom sa otvorím pre šťastie. Denne šťastie klope na naše životy.

Pozor, človek, ktorý potláča svoju túžbu, nahrádza ju vášňou. Vášeň je vždy prejavom potlačenej a nepriznanej túžby. Ak naplníme svoju túžbu pocítime spokojnosť, ale vášeň nedokážeme naplniť. A snaha naplniť ju, ochromí náš život. A postupne sa stáva negatívnou náplňou života.

Hovoriť o svojich myšlienkach a pocitoch, je dôležité. Ak ich dokážeme zapojiť do svojho života, potom ich usmerníme a uvoľníme vnútorné napätie. Ak ich však budeme potláčať, aj tak sa dostanú na povrch, ale potom už ťažko dokážeme získať nad nimi kontrolu. Žiť s Bohom ako vták, lietať...na krídlach myšlienok a slov lásky.

Áno, aj strach má svoje miesto v našom živote. Je dôležité skúmať svoj strach. Ak spoznám jeho podstatu, potom si pripustím jeho existenciu, získam nad ním moc a pocítim vnútornú slobodu a pokoj. Nebáť sa pokonať so strachom.

Vieme, že *každé zranenie*, ktoré sme utrhli, je príležitosťou spoznať pravdu o sebe. Ak sa ponoríme do seba, objavíme pravdu o sebe a dokážeme uzdraviť naše zranenia. Zranenie je *prameňom geniality*, pretože poukazuje na naše slabé miesta, na ktorých ešte treba popracovať. Len *prijatá a oplakaná rana, môže byť uzdravená*. Kým slzy smútku liečia, tak slzy ľútosti len prehlbujú utrpenie. Ježiš hojí naše zranenia.

Uvedomme si, že ak nebudeme *žiť svoj život*, a začneme sa porovnávať s inými, potom do nášho sveta vtrhne závišť, žiarlivosť, hnev a večná nespokojnosť. A nedôvera spolu so súperením, nás privedú k strachu a uzavrieme sa pred inými. Viem, koho sa báť a prečo?

„Veselého darcu miluje Boh.“ *Veselosť* vzniká na základe dôvery, je prejavom toho, že sme dokázali prijať seba, je svedectvom o tom, že sme dokázali pozrieť pravde do očí a stáva sa prameňom nádeje. Túžime po istote, ale tú nenájdeme v tomto svete, ale len v schopnosti dôverovať sebe a Tomu, ktorý nás sem poslal. Istotu nájdeme vtedy, ak dokážeme žiť svoj život... Byť veselým, nie hlučným, hriechne veselým, je korením pre život. ...veselosťou sa otvára brána neba.

Prežívajme *každý deň ako sviatok*, urobme si na všetko čas, aby sme to mohli naplno prežiť a vychutnať. Žiť pre nebo. Ďakovať za každý deň. Ráno za prebudenie... Na obed za svetlo a čo s ním súvisí. ...A večer je opäť čas na vďaku.

Výzva Ježiša *úprimne milovať*.

Pravdou je, že *človek nebol stvorený pre samotu*. Aby dosiahol šťastie, musí sa otvoriť iným. *Láska a zdieľanie patria medzi základné ľudské potreby*, hneď po tých fyziologických (potrava) a životných (bezpečie).

Každý milujúci človek sa snaží naplniť potreby tých, ktorých miluje. A dobro druhého, je pre neho dôležitejšie, než svoje vlastné. Ak však nie som schopný milovať seba, potom nie som schopný milovať, ani druhého človeka. Prvý príkaz Ježiša: „*Milovať budeš...*“.

Prijmime myšlienku, aby sme mohli milovať a otvoriť svoje srdce pre druhého človeka, musíme sa najprv dotknúť svojho srdca. To, ako zachádzame so sebou, poznačí aj naše vzťahy. Byť k sebe milosrdný, znamená podľa *Pascale de Lomas*, byť k sebe nežný, starať sa o seba a svoje potreby, hľadať rovnováhu, mať pochopenie pre svoju slabosť a

hriešnosť. Keď prijmem svoju hriešnosť, nedokáže ma spútať ani vlastná minulosť. Milovať znamená plnohodnotne žiť.

Viem prijať seba, je veľká milosť. No zabudnúť na seba, to je *skutočné umenie* celkom sa oddať. Je to umenie vychutnávať život. Dokážem na seba zabudnúť, len keď som schopný sa odovzdať. A schopnosť odovzdať seba, nás oslobodzuje od nášho ega, ktoré často skresľuje naše šťastie (keď zameriava našu pozornosť len na seba). Zabudnúť na seba je najväčšia milosť, je to kráľovská cesta k šťastiu. Mať v srdci miesto pre druhého.

Láska bez podmienok, si nekladie podmienky.

Učí lásku dávať a prijímať, a to bez ohľadu na zásluhy, pretože je darom daným z lásky. Je najčistejším a najúprimnejším zo všetkých darov. Len láska bez podmienok *dokáže oceniť*, kým sme vo svojom srdci. Úprimná láska lieči tých, ktorí ju dávajú a zároveň aj tých, ktorí ju prijímajú. Je prameňom ľudskej zrelosti. Je možný opravdivý život bez lásky?

Ako často darujem sám seba, ako dar lásky? Potom získam podľa *Johna Powella* hlboký a trvalý pocit uspokojenia a naplnenia. Budem cítiť, že som dobre naložil so svojím životom - že žijem svoj život, že ho utváram k väčšej plnosti, a že je v mojich rukách (a o tento „pocit“, ma nedokážu pripraviť žiadne okolnosti). Život bez svetla? Život bez vody? Život bez lásky?

Pripomeňme si, že láska nám dáva skutočnú nádej, že prežijeme šťastný život. Najväčším šťastím, je milovať a byť niekým milovaný úprimnou láskou... „Boh je láska,“ hovorí sv. Ján apoštol.

Návod na šťastie sa skrýva v našej identite. Potrebujeme *spoznať kto sme, po čom túžime a kam kráčame*. Potrebujeme niekam patriť, objaviť v sebe prameň vnútornej sily a niekoho úprimne milovať. Keď prijmeme život, ako výzvu na rozvoj a uskutočnenie svojej identity, potom dosiahneme spokojnosť. A ako odmenu za to, že žijeme svoj život, dosiahneme šťastie. Tajomstvo šťastia je v tom, že všetko, čo život prináša, je obohacujúce a cenné...¹⁴

Viem povedať: „Pane daj mi vieru“?

¹⁴ Porov.: HUPKA, T.: blog .tyždňa 4/201, 0<http://www.tyzden.sk/casopis/2010/26/cesta-za-stastim.html>

Memento môžeme vidieť v Starom zákone.

Izák bol synom zaslúbenia.¹⁵ Boh mu povedal, že rozmnoží jeho semeno a dá mu všetky okolité zeme, pretože **„Abrahám poslúchol na môj hlas a zachoval moje nariadenie“** (1Moj 26:3-5). Boh Izáka uisťuje o svojom požehnaní aj napriek tomu, že v zemi je veľký hlad, a to všetko pre zmluvu, ktorú uzatvoril s Abrahámom. Boh je Bohom zmluvy. Aj my sme deti Abrahámove a podľa zaslúbenia dedičmi. V Efezanoch 1,3 sa píše: **„Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal každým duchovným požehnaním v po nebeských oblastiach v Kristovi.“**

Je dôležité, aby sme vedeli všetky tie zmluvné požehnania lokalizovať. Božie požehnania sú úžasné. Kde ich ale nájdeme? Treba sa narodiť v správnej rodine? Dá sa k nim prísť akosi náhodne? Alebo sa na to nedá odpovedať? Tento verš nám nielen sľubuje, že Boh nás už požehnal (v minulom čase), ale lokalizuje nám aj miesto všetkých duchovných požehnaní: sú v Kristovi! Dajme si otázku: Keby sme vedeli, že všetky požehnania, za ktoré Bohu veríme, napríklad (životný partner, dom, výborné rodinné vzťahy, zaujímavá a dobre ohodnotená práca atď.), sú povedzme v Poprade - kam by ste išli po ne? Predsa do Popradu!

Prvá informácia, ktorú budeme potrebovať, je vedieť, že Boh s nami uzatvoril akúsi zmluvu. Tá správa je ešte lepšia než si myslíme. Boh ju totiž uzatvoril so svojím Synom Ježišom - preto je taká pevná. My sme v Kristovi a preto dedíme spolu s ním (Rim 8,17).

Druhá informácia, ktorá pomôže je, že do finálneho Božieho zaopatrenia vedie cesta. Nebýva to míľový skok, skôr cesta. Budeme na nej potrebovať smelosť ísť proti prúdu, emóciám a okolnostiam, a budeme na nej potrebovať istú dávku vytrvalosti. Ale pamätajme, že Boh bude vždy verný svojmu slovu.

Izák mal zmluvu požehnania, ale ocitol sa v zemi hladu. Prvá výzva na ceste za Božím cieľom, je výzva hladu. Čo urobíš, keď ti Boh dal svoje slovo a predsa zažívaš hlad? Ako sa zachováš v zemi hladu? Budeš stále poslúchať Boha, aj keď to vyzerá, že jeho zaslúbenia ešte nikdy neboli tak vzdialené od naplnenia? Izák bol verný v zemi hladu. Usadil sa tam, kde mu Boh ukázal a dokonca na Boží pokyn v tej zemi začal aj siať: **„A**

¹⁵ Porov.: ČUŘÍK, P.: *Úvaha*. 24. In: www. Zamyslenia.sk Slovo života. október 2005.

Izák sial v tej zemi a našiel toho roku, že sa mu urodilo stonásobne a Hospodin ho požehnal.“

Druhou výzvou je výzva víťazstva. Myslím, že to bol Napoleon, ktorý povedal, že deň po bitke je ťažší, ako deň pred bitkou.

Niekedy je náročnejšie vysporiadať sa s víťazstvom, než s porážkou. Bude Boh naďalej na prvom mieste života aj keď už všetko funguje tak ako má? Budeme ochotní vzdať sa čohokoľvek pre evanjelium tak, ako na počiatku, keď sme nič nemali? Budeme stále poslúchať svojho Ježiša? Alebo si postavíme oltár okolo svojho víťazstva a začneme ho ctiť? Izák obstál aj v tejto výzve. Odišiel a začal kopať studne. Boh od nás nikdy nechce, aby sme kempovali okolo svojho požehnania a usadili sa v komfortnej zóne úspechu. Chce, aby sme kopali studne pravdy pre ďalšie generácie.

Čo sa stalo potom? Vykopali studňu živej vody, ale pastieri z Gerára sa s nimi vadili a tak im ju nechali. Studňu nazvali *Esek*, čo znamená zvada. Ďalšou výzvou pre Izáka bola zvada. Verím, že je to obraz na telo. Musíme prejsť cez prekážku našej vlastnej telesnosti. Boh pred nás bude klásť neľahké a veľmi osobné otázky. „Slúžiš mne alebo svojim ambíciám? Raduješ sa z toho, keď sú iní požehnanejší než ty? Dokážeš ustúpiť aj keď vieš, že si v práve? Jedným z najväčších nepriateľov Božích zaslúbení je náš rozum a vôľa. Preto Písmo učí: **„Lebo ak žijete podľa tela, zomriete, ale ak Duchom mŕtvite skutky tela, budete žiť“** (Rim 8,13).

Poslednou prekážkou bola studňa, ktorú nazvali Sitna, teda protivenstvo, nepriateľstvo. Tesne pred твоjim prielomom, diabol urobí všetko, čo je v jeho silách, aby ti znechutil život. Bude strieľať ohnivé šípy, aby ťa zranil alebo oslabil. Ty však vytrvaj na ceste Ducha.

Ako požehnávať srdcom, ak nie je možné požehnávať slovami...? Kde sa nedostanú slová pomôže srdce.

Požehnávať srdcom znamená ticho a bez slov stáť pred Bohom a predkladať mu všetky svoje prosby. Boh vidí do nášho srdca a počuje naše prosby aj to, za koho ich predkladáme. Srdce je stredom ľudského života. V ňom sa stretávajú city aj myšlienky, rozhodnutia i túžby, spomienky aj nádeje i viera. Keďže srdce je aj strediskom lásky, ním

sa požehnáva najlepšie. Srdce vidí najlepšie, hovorí Exupéry v Malom princovi. Ľudí vtedy požehnávame srdcom, keď stojíme pred Bohom a prosíme ho za nich, aby ich požehnal. Boha požehnávame srdcom, keď ho obdivujeme, klaniame sa mu a velebíme ho a keď predstupujeme pred neho plní vďačnosti.

O požehnanie prosíme Boha tak, že si uvedomíme jeho prítomnosť a s otvoreným, úprimným srdcom mu predkladáme všetko, čo nás tlačí a požiadame ho, aby požehnal nás aj všetkých. Žehnať srdcom znamená želať dobro, zdravie, pokoj, spásu, znamená myslieť na niekoho z hĺbky duše a prednášať Bohu za neho svoje prosby.

Nezabudni však prosiť Pána, aby požehnával aj tvoje srdce. Jeho požehnanie čistí myseľ i podvedomie od fantázie a zlých citov, pomáha k víťazstvu dobra nad zlom a svetla nad tmou, naplňuje srdce Božím pohľadom na život a svet. Keď bude tvoje srdce plné požehnaní, ľahšie budeš odporovať pokušeniu k hriechu, ale aj nervozite, podráždeniu, negatívnej kritike, útokom i úderom zvonka. Keď bude v tvojom srdci Božie požehnanie a myslou budeš stále stáť pred Pánom, pokoj bude naplňovať tvoje dni aj noci. Budeš vedieť trpezlivo znášať každú nelásku, nesúhlas a nepríjemnosti, budeš mať viac síl v ťažkých situáciách a viac lásky k druhým. Tak ťa požehnanie zmení.

Čoskoro spoznáš, že všetci doma i v rodnom meste ti idú v ústrety, že máš úspech, že rastie aj tvoj majetok a zdravie. Zbadáš, že všetko závisí od Boha a tvojho vzťahu k nemu.. Preto budeš cítiť vždy väčšiu potrebu žehnať. Oslobodíš sa od nezriadených myšlienok a túžob, ľahšie dokážeš odpúšťať, srdce ti zmäkne voči druhým a tvoja zbožnosť bude vrúcnejšia. A čo je dôležitejšie, druhí okolo teba sa budú meniť. Manželské a rodinné vzťahy budú vrúcnejšie, tvoja práca dostane nový impulz a slávenie Eucharistie ťa bude hlbšie premieňať. To všetko zažije každý, kto otvorene, vrúcne a s úprimným srdcom požehnáva.

Ale ako to robiť v praxi?

Rob to tak, že pri každej príležitosti obrátiš svoje srdce k Bohu a povieš mu: „Požehnanie a pokoj vylej Bože na tohto človeka, na túto situáciu.“ Obrátiť srdce k Bohu znamená uvedomiť si, že Boh je tu, že hľadá na teba, že ťa jeho pohľad osvecuje, že je pred dverami tvojho srdca a čaká, aby si mu ich otvoril. Bohu otváraš srdce vtedy, keď si uvedomíš, že je pri tebe a upriamiš svoj pohľad na neho. Keď si zaujatý druhými vecami a ľuďmi, nemôžeš byť s Bohom. Vtedy je tvoja prítomnosť upriamená na niečo iné. Keď ju však obrátiš na Boha a cítiš, že si mu otvoril dvere, hľadaj na neho ako na najvzácnejšiu osobu, stojacu pred tebou, ako na najdrahšieho priateľa. Tak ostaneš stále s ním a môžeš

ho prosieť, aby ťa svojim požehnaním najprv očistil od hriechov a pomohol ti, aby si aj ty odpustil druhým. Vtedy ťa oslobodí od naviazanosti na veci a na ľudí a zviaže ťa so sebou i neбом. Potom ho popros, aby rozprestrel na teba svoje ruky a začni žehnať všetkým, za ktorých chceš prosieť.

Postupuj pritom s poriadkom:

Najprv pros, aby Ježiš položil ruky na tvoju rodinu, tvoj dom, aby vylial na Vás ducha pokoja a dal Vám svoje požehnanie. Potom ho pros za svoju farnosť, mesto, za národ, za rodnu vlasť a nakoniec za celý svet. Až potom ho po jednom pros za všetkých, čo ti ležia na srdci, za jednotlivých členov rodiny, za manžela, manželku, za deti, rodákov, spoločenstvo, spolupracovníkov, šťastnú cestu i návrat...

Na chvíľu potom preruš svoje prosby, aby si chválil Pána. Veleb jeho meno, jeho dobrotu a priateľstvo s tebou a žehnaj jeho vôľu a plán s tebou.

Dobroreč Bohu a pozývaj všetky stvorenia, aby mu s tebou blahorečili, kým nepocítiš vo svojom srdci pokoj a radosť.

Potom opäť začni vzývať Božie požehnanie: na svoje plány a na miesta, kam sa chystáš ísť, na stretnutia s ľuďmi, na svoj obchod, na príjemné i nepríjemné situácie, ktoré ťa možno najbližšie čakajú. Osobitne ho pros, aby požehnal toho, alebo to, čoho sa bojíš. Hneď to začni aj sám požehnávať. Ak ťa niekto nenávidí, modli sa za neho a žehnaj mu, kým nepocítiš, že sa ho nebojíš, a že si si ho zamiloval. Ak ťa niekto preklína, žehnaj mu! Ak sa obávaš, že ťa niekto chce poviazať mágiou, hypnózou, alebo jednoducho negatívnymi duchovnými silami, požehnávaj ho a odpúšťaj mu. Nielen, že sa pred tým ubrániš, ale staneš sa aj pokojnejším a zdravším, lebo sa aj on zbaví čiernych praktík. Božie požehnanie ho pre tvoje odpustenie a lásku privedie k obráteniu. Láska k nepriateľovi má moc obrátiť ho.

Na záver stručné zhrnutie: Kamkoľvek prídeš a kamkoľvek pozrieš svojim okom, nech ide s tvojim pohľadom aj tvoje požehnanie. Uvidíš veľké zázraky v živote svojom i svojich blízkych. Láska je najväčšia sila, lebo Boh je láska. „Urob zo mňa Pane dúhu, ktorá pohltil všetky farby a v ktorej sa lomí tvoje svetlo! Pane, chcel by som byť obyčajným jazierkom, aby sa vo mne zrkadlilo tvoje nebo!“¹⁶

¹⁶ Porov.: HERDER, K.: *Požehnávať*. www.svetlozivot.sk 15.12.2010.

9. Prednáška

Zmierenie sa s Bohom

Slová zmierenie, porozumenie, znášateľnosť, odpustenie, pokánie, odškodnenie či satisfakcia a pod. patria ku kľúčovým slovám v našej ľudskej spoločnosti aj v tejto postmodernej dobe.

Základným predpokladom pre to, aby proces zmierenia prebehol dobre, je: prosba o odpustenie a udelenie odpustenia. Zo zmierenia sa takto môže zrodiť nový počiatok, môžu sa tak začať rozvíjať pozitívne tendencie.

Pojmy „hriech“ a „pokánie“ sa v každodennom živote stali marginálnymi: odsunuté na perifériu previnení a prehreškov, ktorých sa dopúšťame napr. v cestnej premávke, alebo ako deti v škole, či pri hre. Pojmy, ktoré patria v teológii k centrálnym a existenčne dôležitým skutočnostiam, akými sú zmierenie a obrátenie, hriech a pokánie, sa stávajú v tzv. občianskom „náboženstve“ nedôležitými, periférnymi, a bagatelizujú sa až na úroveň čnosti či gavalierstva. Možno je to dôsledok alebo protireakcia na dlhoročné prehnané zdôrazňovanie hriechu a pokánia v kázňach a v svedeckej praxi niektorých dušpastierov proti primárnym skutočnostiam kresťanského života, ku ktorým patrí: vykúpenie skrze Ježiša Krista, ospravedlnenie z viery a z príchodu Božieho kráľovstva, ktoré k nám prišlo príchodom Ježiša Krista a Jeho vykupiteľskou smrťou na kríži. Toto vykúpenie sa najzreteľnejšie javí pri udeľovaní sviatostí - pri spovedi pri slovách rozhrešenia: „nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie a pokoj...“

Príchodom Pána Ježiša na tento svet prišlo k nám Božie kráľovstvo. Pri tom všetkom je ale nevyhnutné zotrvať v realite života až do úplného príchodu Božieho kráľovstva a nezabudnúť na to, že moc zla cez hriech a vinu môže ešte zapríčiniť veľa zla a katastrof. Samozrejme je potrebné mať stále na zreteli prísľub našej viery: „to je to víťazstvo, ktoré premáha svet, naša viera. Kto iný premáha tento svet, okrem toho, kto verí, že Ježiš Kristus je Boží Syn.“ (1 Jn 5,)

Obrátenie a zmierenie sú možné, lebo ony sú v nás a cez nás zapríčinené samotným Bohom. To Boh sám v nás účinkuje a robí nás schopnými postaviť sa do služby zmierenia.¹⁷

V posledných desaťročiach rastúca snaha o jednotu kresťanov sa tiež nezaobíde bez vnútorného obrátenia. Koncilový dokument „Unitatis redintegratio“ hovorí, že pravý ekumenizmus nejestvuje bez vnútorného obrátenia.

Sväté písmo hovorí o obrátení

V Starom zákone sa pojmy ako obrátenie a zmierenie, odpustenie a pokánie či satisfakcia používajú vždy v súvislosti s tzv. „teológiou zmluvy“ medzi Bohom a jeho ľuďmi. Písmo sv. hovorí o tom, že človek v celom stvorenstve má výnimočné postavenie. V opise stvorenia človeka sa hovorí, že Boh stvoril človeka na svoj obraz, na Boží obraz (porov. Gn 1, 27). To znamená veľké vyznačenie stvorenia svojím Stvoriteľom. Jemu, Všemohúcemu podobný, má človek vládnuť ako reprezentant Boha nad ostatným stvorenstvom a nad celým svetom, ako zástupca Boha na zemi.

Mojžiš uzavrel Zmluvu s Bohom a pokropil krvou obetných zvierat Izraelitov.

Proroci v Starom zákone stále ohlasovali posolstvo: Zmluva, ktorú Boh uzavrel s ľuďmi, a ktorú Boh sám inicioval, bola človekom jeho odpadom od Boha a hriechom porušená, nie inštitúciou, nie samotným štátom. Za hriech kráľa Dávida prišli rozbroje a vojny. Vinu niesol nie tak štát, ako samotný človek, teda kráľ Dávid. Boh, ktorý je nekonečne spravodlivý a verný v zmluve so svojím ľuďmi, ponúka vždy človeku možnosť obrátenia a zmierenia. Preto sú a zostanú obrátenie a zmierenie Jeho dielom. Prorok Izaiáš opisuje túto víziu: „Na konci dní bude upevnený vrch Pánovho domu na temene hôr a vyčnievať bude nad pahorky; i budú sa naň hrnúť všetky národy. Prídu mnohé kmene a povedia: Hor' sa, vystúpme na vrch Pánov, do domu Jakubovho Boha, nech nás poučí o svojich cestách a budeme kráčať jeho chodníkmi (Iz 2, 2-5).

Nový zákon začína Ježišovým prorockým slovom: „Čas sa naplnil, Božie kráľovstvo sa priblížilo. Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1,15). Pán Ježiš teda apeloval na ľudí, aby sa teraz a hneď s Bohom zmierili. Zároveň pozýval k nepochopiteľnej добрote a láske Boha k nám ľuďmi, a ponúkal nám jeho milosrdnú lásku s vierou a dôverou prijímať. Pán Ježiš neohlasoval len posolstvo o milosrdnom Otcovi, On toto posolstvo

¹⁷ Porov.: GOMBÍTA, M.: Spišská Kapitula 18.3. 2011

a vieru v Otca potvrdil svojím vlastným životom. Vyvrcholením toho bola obeta jeho vlastného života na kríži. Tu, v obete Ježiša Krista, vrcholí zmierenie s Bohom. Túto cestu, ktorou Pán Ježiš kráčal, potvrdil sám Boh tým, že ho vzkriesil z mŕtvych a posadil po svojej pravici. To zapríčinilo zmierenie Boha s ľuďmi. ...“za Vás i za všetkých na odpustenie hriechov“.... et pro multis (*porov. Kor 5, 19*).

Ohlasovanie pokánia je fundamentálnou úlohou Cirkvi

Zo služby zmierenia, ktorú Ježiš Kristus konal, sa odvodzuje aj služba zmierenia Cirkvi. Vlastne sám Pán Ježiš ju naďalej koná v Cirkvi a skrze Cirkev. Zmierenie človeka s Bohom, ktoré začína v krste, kedy sa nám odpúšťa dedičný hriech. Kto je takto v Ježišovi Kristovi a skrze Neho s Bohom zmierený, ten je povolaný k novému životu s Bohom a s ľuďmi, k zmierenému životu v pokoji. Tento pokoj je stelesnený v Ježišovi Kristovi. Svojim učeníkom daroval Pán Ježiš tento pokoj a povedal: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet ho dáva, ale ja vám ho dávam.“

Chápanie pojmu „obrátenie“ z biblicko-teologického hľadiska

Izrael pozná od samotného počiatku rituálne formy obrátenia, ale nemá na to špeciálny výraz „terminus technicus“, ktorým by sa konanie pokánia vyjadrovalo. Až u prorokov sa slovom (*šúb*) vyjadruje nie vonkajšie konanie pokánia, ale nové chápanie s významom: vrátiť sa k pôvodnému, vrátiť sa k východiskovému bodu, odvrátiť sa od doterajšieho. Toto chápanie je zahrnuté aj v novozákonnom slove metanoia, hoci pod týmto slovom sa môže v gréčtine chápať aj iný význam spojený so zmyslami, teda zmena zmyslov a premena zmýšľania. V Starom zákone mierili proroci slovom „šúb“ na existenčné obrátenie človeka, resp. na odvrátenie od falošných ciest a vyzývali k putovaniu po ceste pred živým Bohom

Pán Ježiš zdôrazňuje obrátenie ako concitio sine qua non... ako podmienku, bez ktorej Jeho nasledovanie je nemožným. Obrátenie v Ježišovom zmysle znamená úplné sa odovzdanie daru, ktorým je Božie kráľovstvo, teda podriadenie sa vláde Božej a začať nový život. Božie kráľovstvo je taký veľký dar, že sa preň oplatí všetko podniknúť. „Nebeské kráľovstvo sa podobá pokladu ukrytému v poli. Keď ho človek nájde, skryje ho

a od radosti z neho ide, predá všetko, čo má a pole kúpi.“ (*Mt 13,44*) Podobenstvo o márnotrattom synovi, ktoré uvádza sv. Lukáš, ide tým istým smerom (*Lk 15,11-32*).

V evanjeliách sa myšlienka obrátenia najviac zdôrazňuje u sv. Lukáša. Lukáš kladie etický dôraz na obrátenie, ako predpoklad k odpusteniu hriechov a kladie ho s krstom, s odpustením hriechov a s prijatím spásy, ktorá k nám prišla v Ježišovi Kristovi, k ceste, ktorá vedie k plnosti kresťanského života. Obrátenie obsahuje teda všetko: odvrátenie sa od terajšieho spôsobu života, odvrátenie sa od nevedomosti

Pojem „zmierenie“ (gr. katallagé, lat. reconciliatio, propitiatio, expiatio)

Zmierením sa má odstrániť Boží hnev. Cesty a prostriedky, ktorými sa dá zmierenie dosiahnuť, sú mnohoraké. Orakel, napr. orakel svätyne Apolon v Grécku (*Delphi*), mágia, extáza sú prostriedky, ktorými sa dajú príčiny pomsty, hnevu a trestu bohov zistiť. K zmiereniu potom patria aj týmito príčinám zodpovedajúce kultové konania v rozličných formách: rituálne očisťovanie (umývanie, kúpanie vo svätých riekach alebo v chrámových vaniach) cez asketické disciplíny ako sú pôst, púte až ku meditatívnym cvičeniam. Zvlášť v prinášaní obety nachádzajú tieto kultové formy svoj výraz, aby boh bol uspokojený a uzmierení a jeho priazeň znova získaná. Hinduizmus, budhizmus, čínsky univerzalizmus, smerujú k znovuzískaniu jednoty a harmónie s prírodou a kozmom, napr. v hinduizme skrze meditáciu a askézu získaná jednota od individuálnej átmy k božskej brahme. V židovstve sa chápe zmierenie po dopustení sa nespravodlivosti a hriechu ako istý proces na medziľudskej a ľudsko-božskej úrovni: hriechy človeka, ktorých sa dopustil voči Bohu, zmieruje tzv. „Deň zmierenia“ (*Jom-Kippur*). Hriechy medzi človekom a jeho spolubratmi zmieri „Deň zmierenia“ až potom, keď sa so svojím spolubratom urovnal. Zmierenie a odpustenie sa chápe ako odpustenie viny milosrdným Bohom na základe obrátenia a vôle napraviť pokazené (reštitúcia).

Pojem „uzmierenie“

Tomu, kto tento vzťah narušil, teda človeku, prislúcha úloha zapríčinené škody v adekvátnej výške zadostučiniť. Uzmiernenie sa týka predovšetkým kultovej oblasti.

Hans Urs v. Balthasar rozvíja svoju „teodramatiku“ v tom zmysle, že stvorenie je pre neho tribúnou, pódium drámy, ktorá sa odohráva medzi Bohom a ľuďmi

vystrojených slobodnou vôľou. Boh chce a aj nemôže hriešnika ani úplne ponechať na seba, na jeho rozhodnutie, a zasa na druhej strane Boh sa nechce ani bez neho, bez jeho súhlasu a proti nemu presadiť. Tak sa nechá Boh, ktorý sa stal človekom, hriešnikmi ukrižovať a v bezmocnosti odsúdeného a popraveného ukazuje sa ako život, ktorý fyzická smrť nemôže zničiť. Tento nový život chce smrť hriešnika obrátiť v pravý opak, ale nie proti jeho vôli a nie bez neho. Uzmierenie veriacich s Kristom nie je niečo, čo Synovstvu Syna človeka niečo pridáva, ale spôsob, ako sa táto ukrižovaná láska hriešnikom prijíma.

Pokánie, kajúcnosť

Pokánie a kajúcnosť sú vonkajším aktom spomínaného uzmiernenia a prejavujú sa navonok rituálnymi aktami očisťovania a uzmiernenia. Pokánie sa chápe ako konkrétna forma metanoie, často aj po krste nebezpečenstvu hriechu vystaveného človeka. Špecifický akcent pokánia leží v jeho explikácii ako požiadavka spravodlivosti. Tento akcent znie blízko slovám „poena“ a „paenitentia“, v zmysle trestajúceho Božieho súdu. Kladenie dôrazu na Božiu spravodlivosť spojenú so súdom je špecifické predovšetkým pre Cirkev na západe. Tu je táto téma pokánia zaťažaná ešte asociáciou „musieť zaplatiť“ za trestuhodné skutky. Starý zákon nepozná termín, ktorým by vyjadroval pokánie a kajúcnosť. Len slovo „šúb“ (obrátenie v zmysle odvrátenie sa od doterajšieho, vrátiť sa k východiskovému bodu).

V Ježišovi Kristovi sú nám pokoj a zmierenie prisľúbené a darované. Už pri Jeho narodení spievajú anjeli: ...„a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“. (*Lk 2, 14*) Sv. Pavol píše: „Áno, Boh to bol, ktorý nás v Ježišovi Kristovi zmieril so sebou.“ (*2 Kor 5, 19*) Vo svojej reči o príchode Božieho kráľovstva vyzýval Pán Ježiš k tomu, aby sme sa obrátili: „Kajajte sa a verte evanjeliu, lebo Božie kráľovstvo sa priblížilo“. (*Mk 1,15*)

Na začiatku apoštolskej exhortácie „Reconciliatio et paenitentia“ uvádza pápež Ján Pavol II. mimoriadne krásny úryvok z Evanjelia svätého Lukáša, podobenstvo o márnoträtom synovi (*pozri Lk 15,11-32*). Každý človek, zdôrazňuje Ján Pavol II., je takýmto márnoträtým synom: dá sa zväbiť pokušeniu odísť od Otca, aby žil nezávisle svoj vlastný život; upadne do pokušenia; je sklamaný ničotou, ktorá ho očarila; je sám, potupený, vykorisťovaný, zatiaľ čo sa usiluje zbudovať si svet len pre seba samého; v hĺbke vlastnej biedy je strápený túžbou vrátiť sa do spoločenstva s otcom. Ako otec v

podobnosti, tak Boh sledí po návrate syna, pri príchode ho objíma a pre toto nové stretnutie vystrojí hostinu, ktorou sa slávi zmierenie.

V tomto podobnosti najviac bije do očí otcovo slávnostné a láskyplné prijatie syna, ktorý sa vracia; je to znak Božieho milosrdenstva vždy pripraveného odpustiť.

Kde sa však sebarealizácia, emancipácia prejavujú ako vnútorný odpor ku všetkému, čo predstavení alebo inštitúcie predkladajú ako normy a zákony, vzniká tak svojvôľa, svojprávo, subjektivizmus. Tu sa chápe človek sám ako absolútna norma. Toto môže viesť k tomu, že človek nie je v stave uznať si chybu, zmeniť svoje zmýšľanie či postoje a správanie. Takto potom odmieta aj zmierenie. Takýto v sebe zakomplexovaný a zakrpatený človek si myslí, že Boha a jeho vykúpenie nepotrebuje, že si postačí sám.

Písmo sväté nás napomína, aby sme sa ako deti svetla posväcovali „poslušnosťou pravde“ (*porov. 1 Pt 1,22*). Povolání k spáse vierou v Ježiša Krista a prijatím krstu sme sa stali novým stvorením, ktoré už nepácha to, čo urobil Adam, ale poslušnosťou Bohu a jeho Pravde stávame sa novým bytím. Táto poslušnosť nie je vždy ľahká. Po tajomnom prvotnom hriechu, spáchanom na pokúšanie zlého ducha, je človek ustavične pokúšaný, aby svoj zrak odvracal od živého a pravého Boha a zameriaval ho na modly (*por. 1 Sol 1,9*), zamieňajúc „Božiu pravdu za lož“ (*Rim 1,25*). Tým sa znižuje i jeho schopnosť poznať pravdu a oslabuje sa vôľa podrobiť sa jej. A tak podliehajúc relativizmu a skepticizmu (*por. Jn 18,38*), vyhľadáva človek klamnú slobodu mimo vlastnej pravdy.

V tejto súvislosti by som chcel pripomenúť aj vynikajúci postreh a myšlienku veľkého ruského spisovateľa Alexandra Solženicyna, ktorú napísal vo svojom diele „*Súostrovie Gulag*“ v súvislosti s vinou a spravodlivosťou. Solženicyn sa aj po prevrate v bývalom Sovietskom zväze zamýšľal nad analýzou vývoja v ruskej postkomunistickej spoločnosti a so sklamaním konštatoval, že tí, ktorí za stalinistických čias v gulagoch ničili miliónom ľudí ich životy, tí istí si dnes žijú v zaistenej starobe. Solženicyn tu priam prorocky videl veľké nebezpečenstvo pre budúcnosť národa: „mladosť si všíma, že sa zloba netrestá“. Mladosť, teda mládež si všíma, že sa neoplatí byť čestným a spravodlivým, lebo nečestní a nespravodliví sú na tom lepšie.

Okrem toho treba spomenúť to, že v súčasnosti prebiehajú na Západe nové postmodernistické filozoficko-svetonázorové vývojové tendencie. Po páde železnej opony

dochádza k akejsi syntéze marxistických a modernistických, liberálno-relativistických ateistických myšlienok, ktorých výsledkom je tzv. neoateizmus so starým popieraním existencie Boha a s novým modernistickým povýšeneckým sarkazmom riadiacim sa podľa motta: „veríš ešte alebo už si začal rozmýšľať?“ Táto, nielen vieru a náboženstvo ponížujúca a zosmiešňujúca fráza, ale aj fráza, ktorá mnohých mladých ľudí môže ľahko pomýliť, lebo im nepriamo vyčíta zaostalosť a nevyspelosť, je ale úplným prekrúcaním pravdy. Zmŕtvychvstalý Pán Ježiš, keď sa zjavil Tomášovi, mu povedal: „a odteraz už nebuď neveriaci, ale veriaci.“ Ten, kto skutočne verí, ten formuluje svoje presvedčenie presne opačne: „rozmýšľal si alebo už si začal veriť?“ Viera je tou silou, ktorá premáha tento svet. Preto v tejto dobe, azda viac ako inokedy, musíme byť pevne ukotvení vo viere, aby sme pevne odolávali diablu, otcovi lži a klamstva. Zo zdanlivosti (*porovnaj aj shou, šoubiznis*) vzišli tie najhoršie a najklamlivejšie zvrátenosti, spochybnenia osoby Ježiša Krista a demontáž viery, tvrdí bývalý kardinál Ratzinger. Preto je pravý opak pravdou: „rozmyslas ešte, alebo si už začal veriť?“

Dôležitosť svedomia

Cirkev zdôrazňuje prítomnosť Pána medzi svojím ľudom vo viacerých dimenziách. Pán je nám blízko vo svojom Slove a v Najsvätejšej sviatosti oltárnej. Boh je ale aj každému jednému z nás, teda nielen v spoločenstve v Neho veriach, mimoriadne blízko. Každému jednotlivcovi je Boh mimoriadne blízko v jeho svedomí

Dnešný človek hľadá s horlivosťou odpovede na páľčivé otázky súvisiace s naším pozemským životom v jeho rozličných oblastiach. Jednou z týchto oblastí je aj morálne správanie sa. Preto sa dnešný človek pýta: Môžu Božie prikázania, ktoré sú zapísané v ľudskom srdci a tvoria súčasť zmluvy, naozaj riadiť každodenné rozhodovanie jednotlivcov i celej spoločnosti? Možno poslúchať Boha, teda milovať Boha i blížneho bez toho, aby sa tieto Božie prikázania zachovávali za všetkých okolností? Okrem tohto je rozšírený názor relativizmu, ktorý spochybňuje vnútorné a nerozlučiteľné spojenie medzi vierou a mravnosťou, akoby len viera rozhodovala o príslušnosti k Cirkvi a o jej vnútornej jednote, kým vo veciach mravnosti by sa mal tolerovať pluralizmus názorov i spôsobov správania, ktoré závisia od úsudku každého jedného subjektívneho svedomia

alebo rôznorodosti sociálnych a kultúrnych súvislostí. Preto je veľmi dôležité, aby dnešný človek poznal aj hodnotu svedomia, ktoré je Božím hlasom v jeho srdci.

Ján Pavol II. vo svojej encyklike „Veritatis splendor“ rozoberá rozhovor Pána Ježiša s bohatým mladíkom v 19. kapitole Evanjelia sv. Matúša. Tento text nám poskytuje možnosť živo a jasne si zopakovať Ježišovo učenie o mravnosti: „Tu k nemu ktosi pristúpil a pýtal sa ho: „Učiteľ, čo dobré mám robiť, aby som získal večný život?“ On mu povedal: "Prečo sa ma pýtaš na dobré? Len jeden je dobrý. Ale ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania!" On sa ho pýtal: „Ktoré?“ Ježiš odpovedal: „Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš! Nebudeš krivo svedčiť! Cti otca i matku a milovať budeš svojho blížneho ako seba samého!" Keď mu mladík povedal, že toto všetko od svojej mladosti zachovával, spýtal sa ho, čo mu ešte chýba. Ježiš ho vyzval: „Ak chceš byť dokonalý, chod', predaj, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“ (Mt 19,16-21) V tomto mladíkovi, ktorého Matúšovo evanjelium nemenuje, treba vidieť každého človeka, ktorý vedome alebo nevedome pristupuje ku Kristovi, Vykupiteľovi človeka, a kladie mu otázku o mravnosti. Mládenec sa nepýta ani tak na to, aké zákony treba zachovávať, ako skôr na to, akým spôsobom má naplniť zmysel života. A skutočne, táto túžba je vlastná každému ľudskému rozhodovaniu alebo konaniu, je to skryté hľadanie a vnútorný popud, ktorý uvádza do pohybu slobodu. Napokon je táto otázka oslovením najvyššieho Dobra, ktoré nás priťahuje a volá k sebe. Je to ozvena volajúceho Boha, pôvod i cieľ ľudského života.

Individualizmus a subjektivismus: každý je strojom svojho šťastia

V súčasnej modernej dobe nastali ale aj v tejto oblasti, v ktorej po celé stáročia akoby automaticky bez väčších problémov fungovalo toto odovzdávanie, veľké zmeny. Tieto zmeny priniesli so sebou aj veľké ťažkosti. Ak sa verejne alebo súkromne o týchto problémoch nebude rozprávať a ak sa nebudú hľadať cesty a spôsoby, ako ďalej odovzdávať tradičné rodinné a kresťanské hodnoty, môže to zapríčiniť nepredvídané ťažkosti pre budúce generácie. S touto situáciou sa stretávame u nás na Slovensku hlavne u tých, ktorí odišli napríklad z dedinského prostredia bývať do mesta. V úplne inom životnom a pracovnom rytme sa mnohokrát zabúda na to, čo je v živote konštitutívne a čo generácie pred nami naplňalo zmyslom a bolo akoby samozrejmosťou v živote.

Súčasný individualizmus životných foriem a moderných životných náčrtov spôsobuje, že aj v oblasti mravnosti a mravných zákonov sa každý sám vidí ako stroja svojho šťastia, ako najvyššia, ničím a nikým si poručujúca, neobmedzovaná autorita, ktorá si sama selektuje, čo je dobré a správne a podľa toho aj koná. To, že to nemusí byť objektívne správne a nemusí to zodpovedať normám daným vyššími autoritami, je druhoradé. Dokonca ani pred autoritou Boha a vlastného svedomia sa mnohí nezastávajú. To, že táto nie všetkých spoločne zaväzujúca norma prináša so sebou množstvo ďalších problémov, to sa niektorým nezdá byť až také dôležité. Kde chýba takéto vedomé rozhodnutie držať sa týchto všeobecne platných a nám Bohom daných noriem, tam sa môže ľahko takáto mravná autonómia zmeniť do svojvôle a svojskosti, známej ako subjektivismus a individualizmus. Ak ide o spoločné dobro, rovnako prílišné zdôrazňovanie vlastných potrieb a požiadaviek môže viesť k egoistickému spôsobu správania. Ubúdajúca ochota pomôcť alebo niečo dobré urobiť aj zdarma a bez odmeny, alebo nanajvýš za „Pán Boh zaplať“ je toho náznakom. Takýto človek sa riadi podľa motto: „každý myslí na seba, len ja na mňa“.

Formy postoja k hriechu a vine

Odmietanie viny

Priznanie si viny a jej dôsledkov patrí k tým najťažším veciam v živote človeka. Preto sa človek od samotného počiatku pokúša vyhnúť sa uznaniu či priznaniu viny. Tým však prekáža naďalej v ceste zmierenia, lebo prekáža odstráneniu viny. Potom sa často stáva, že sa vina potláča, kým sa na ňu skutočne nezabudne. Človek, ktorý si nechce priznať vinu, sa snaží so svojou vinou zaobchádzať tak, že sa ju pokúša okrášliť, bagatelizovať, urobiť menšou alebo ju vyhlásiť za nevinu. Ak človek, ktorý naozaj spáchal hriech, ale napriek tomu sa snaží zo všetkých síl vyhovoriť a vinu v sebe potlačiť, uňho sa takéto potláčanie viny v skutočnosti ukazuje ako chorobné a blokujúce.

Iná forma, ako si človek svoju vinu neuzná, je tá, keď sa človek snaží iných urobiť vinnými, zvaliť svoju vinu na iných, teda nevinných. Potom sú už len oni, tí druhí, vinní: rodičia, deti, inštitúcie a štátne, spoločenské či cirkevné štruktúry. Takýto postoj môže viesť k stálemu nahováraniu si nevinu, v ktorom vlastný podiel viny sa popiera. Tieto

úskalia človeka opisuje Písmo sväté na svojich prvých stránkach v knihe Genezis, kde sa opisuje pád človeka do hriechu a jeho vyhováranie sa. Človek sa začína vyhovárať a pokúša sa zvaľovať vinu na iného. Keď sa Boh pýta Adama, prečo to urobil, Adam sa začína vyhovárať na Evu: Žena, ktorú si mi dal, ma k tomu naviedla. Eva sa začína vyhovárať na hada. Toto správanie sa človeka, ktoré pravdivo opisuje Písmo sväté, sa prenáša dedičným hriechom na každého človeka.

Tento únik človeka pred vinou a zodpovednosťou je spojený s vyhováraním sa na iné faktory ovplyvňujúce konanie človeka: slabosť, byť premožený silami, moje sklony, dedičné faktory a pod. Ale v skutočnosti sa tým zakrýva ochota a pripravenosť zmeniť svoje doterajšie správanie a dať sa na cestu obrátenia a pokánia. Preto sa v živote takéhoto človeka ani v budúcnosti veľa meniť nebude.

Dôsledok hriechu je pýcha - nechcieť si uznať svoju vinu.

10. Prednáška

Memento svedomia

Vývoj posledných desaťročí na západe Európy poznačila tzv. „Freiheitsrevolution“ „slobodná revolúcia“ v 60-tych rokoch (*vyvrcholenie v roku 1968, teda v čase, keď sme my mali iné problémy: spojenecké vojská Varšavskej zmluvy obsadili Československo a potlačili Dubčekov vývoj, ktorý tiež v sebe nosil silné akcenty slobody*). Táto „slobodná revolúcia“, ktorá bola na západe ovplyvnená tzv. „Frankfurtskou školou“ (*Frankfurter Schule*), propagujúc „schopnosť kritizovať“ (*Kritikfähigkeit*) ako najvyšší ideál oslobodeného človeka, bola aj počiatkom sociálnych a spoločenských zmien v týchto krajinách. Myslela sa tu, samozrejme, vždy kritika tých druhých, ale nikdy nie samých seba. A kritickými sa stali skutočne mnohí. Kritickí voči všetkému a každému. Týmto spôsobom sa podporovala zaslepenosť voči vlastným chybám a hriechom. Keby sme všeobecné vyznanie hriechov na začiatku sv. omše prispôbili tejto dobe a týmto „ideálom slobody“, museli by sme jeho text pozmeniť a namiesto „*mea culpa*“ povedať: „*tua culpa, tua culpa, tua maxima culpa*“: tvoja vina, tvoja vina, tvoja preveľká vina. To nám pripomína stragédiu človeka, ktorý má stále tendenciu vidieť vlastnú vinu a projektovať ju v tom druhom. Pán Ježiš to pripomína svojim poslucháčom veľmi obrazne: „Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, a vo vlastnom brvno nezbadáš?“ (*por. Mt 7,3*)

Pomsta je ale najmenej vhodný prostriedok na upokojenie nepokojnej situácie. Pomsta vykopáva nové hroby namiesto toho, aby sa stavali mosty. Pomsta plodí len novú nespravodlivosť, napätie a človek sa akoby dostával do začarovaného kruhu.

Profesor Jozef Wallner vo svojej knihe „*Sinn und Glück im Glauben*“ hovorí jednu humornú príhodu, v ktorej názorne podáva postavenie hriechu v celom kontexte spásy a vykúpenia: *Istý muž v zlosti zabil svoju ženu. Tento čin ale zostal neodhalený a práve aj preto zaťažoval svedomie vraha. Výčitky svedomia ho trýznili každým dňom a každou nocou, takže to nemohol viacej vydržať. Rozhodol sa, že začne hľadať útechu a uľahčenie pre svoj problém a obrátil sa najprv na moslimského duchovného: majster pomôžte mi, ja som zavraždil človeka. Imám sa zarazil, naľakal a povedal: „Veľmi je*

ťažká tvoja vina a vyžaduje si potrestanie a odplatu. Allah ti odplatí podľa tvojich skutkov. Ja ti nemôžem pomôcť.“ Nuž nie veľmi potešený išiel tento muž svojou cestou ďalej. Nepokojné svedomie ho viedlo ďalej, až prišiel k istému guru, znalcovi meditácie, ktorý bol v ezoterickom učení veľmi znály: „Majster, pomôž mi, ja som zabil človeka.“ Majster pokojne prerušil svoju meditáciu a povedal celkom pokojne a zamyslene svoju múdrosť: „Syn môj, celý život je len jedno veľké zdanie. Neexistuje ani dobro ani zlo, ty nie si vinný. Musíš sa predriapať cez zdanie a nedaj sa znepokojiť svojimi skutkami, aj ony sú len zdanie. Medituj a poznaj sám seba!“ Teraz išiel tento muž znova ďalej, ale nepotešený a neuspokojený. Napokon vošiel do katolíckeho kostola. V spovedníci svietilo svetlo. Premohol sa, vošiel dnu a kľakol si. Plný strachu a úzkosti začal hovoriť: „Dôstojný pane, pomôžte mi, ja som zabil človeka“. Najprv nastalo ticho za mriežkami spovednice, počul, ako kňaz preglol, ale potom počul mierne a pokojné slová z tmavej spovednice: „A ako často, syn môj?“

Táto príhoda chce povedať, že hriech s jeho brutalitou, zákernosťou, rafinovanosťou a zlobou je v celom diele vykúpenia Ježiša Krista už zahrnutý a je v milosrdenstve Ukrižovaného už potenciálne odpustený. Každý hriech preto môže byť ponorený do mora Božieho milosrdenstva. Preto pre nás ľudí nie je hriech tá najväčšia tragédia, z ktorej sa má človek nejakými kultmi alebo rituálmi kŕčovite sám oslobodiť, ale zotrvanie v hriechu.

Prekonávanie hriechu a viny v bežnom živote nezahŕňa len osobný aspekt, ale aj celospoločenský. Na politickej a sociálnej úrovni sa nemôže zaobiť zmierenie bez pravdy. Je to nanajvýš dôležitá zaviazanosť. Samozrejme, že sa nesmie mlčať pri tom, ak iní konajú zlo na nevinných rozličnými formami násilia. Na druhej strane je potrebné akékoľvek náznaky pomsty už v ich zárodku odmietnuť, lebo pomsta nie je nič iné ako skryté, zákerné predĺženie vojny. Nemecký básnik Erich Fried k tomu napísal: „Kto si myslí, že láska k nepriateľom je nepraktická, ten nezvažuje praktické dôsledky dôsledkov nenávisti k nepriateľom.“

Treba preto dávať veľký pozor, aby sa moralizovaním nebudovalo škrupulózne svedomie veriacich. Zodpovedajúce štúdium na rozširovanie vedomostí a školenia kňazov majú napomôcť k tomu, aby sa kompetentne radilo spovedajúcim a pomáhalo im v ich duchovnom živote na ceste k slobode a sláve Božích detí a nie k životu v strachu

a neistote, že Boh všetko vidí a raz potrestá. Vtipne na to odpovedal istý chlapec, keď mu miestny farár zdôrazňoval, že Boh všetko vidí. Chlapec mu odpovedal: „Boh síce všetko vidí, ale neprezradí.“

Je primálo budovať vzťah len na takejto pozícii. Boh je priateľ človeka. Naši slovanskí vierozvestci sv. Cyril a Metod ho v ľúbostaroslovienskej reči nazvali ako „človekoľubec“. Toto slovo „človekoľubec“ preložili sv. Cyril a Metod z ich rodnej reči gréčtiny „anthrophil“. Toto je správna perspektíva, z ktorej sa môžeme pozeráť na Boha ako na nás ľudí milujúceho Otca. To je zároveň aj správna cesta k Bohu, ktorý nás miluje, aj keď sme my zlí. Toto by mal byť fundamentálny postoj aj súčasnej kresťanskej katechézy, aby sme odovzdali aj tým, ktorí prídu po nás, správny obraz o Bohu a o jeho nekonečnej láske k nám ľuďom. Niet iného fóra v kresťanskom živote ako svedné fórum, kde sa táto láska Boha k človeku stáva a má stať zjavnou, teda viditeľnou a počuteľnou. Absolúciu, čiže rozhrešenie by mali všetci svedajúci chápať ako posilnenie k odvahe a k novému, lepšiemu začiatku s Bohom, ktorý je vždy na mojej strane aj napriek môjmu zlyhaniu.

Psychológia stratila odvahu „psychologické nálezy“ spojiť aj s pohľadom filozofie a teológie, ako to smutne tvrdí psychológ Albert Gorres, sa dá pochopiť z toho hľadiska, že pojmy ako svedomie, čnosť a nečnosť (neresť), viera a nevera, odpustenie a ľútosť nie sú v slovníku psychológie ako „terminus technicus“. Uvediem tu jeden príklad z reálneho života, ktorý nám pomôže pochopiť, ako sú obidve vedné disciplíny – teológia a psychológia – od seba závislé, na seba naväzujúce a vzájomne sa dopĺňajúce.

Istá žena prišla k psychológovi a sťažuje sa na veľké a neznesiteľné depresie. Už takmer 20 rokov trpí nespavosťou, strachom z večného zatratenia a autoagresívnym správaním. Ona veľmi dobre vie, že tieto symptómy sú dôsledkom dvoch potratov, ktoré si dala na nátlak svojho manžela urobiť. Nechcela stratiť svojho manžela. Teraz nemá ani manžela, ani deti. Jej manžel ju opustil, lebo nemal viac chuť a trpezlivosť znášať depresie svojej ženy. Žena navštevovala viac než dva roky psychoterapeutické poradenstvo, ako aj neurológa. Obidvaja lekári sa držali striktne ich klasickej metódy, teda úzkoprso sa spoliehajúci a preferujúci len na svoju vednú disciplínu, čo viedlo k tomu, že nedospeli ku koreňu problému. Ak by som mal veriť výpovediam tejto ženy, tak téma hriech a zmierenie neboli takmer nikdy týmito lekármi, terapeutmi vyslovené. Ale ani ňou samou. Až jeden veriaci lekár jej pripomenul tieto skutočnosti. Život tejto ženy ukazuje,

ako vzniklo psychické a nervové správanie v dôsledku rozdvojenia jej samotnej, schizofrenické rozdvojenie vlastnej osobnosti. Svojich pocitov viny sa pokúšala zbaviť tak, že sa v noci až do krvi škriabala po celom tele. Okrem toho sa častejšie podkýnala v blízkosti obchodov s detským textilom alebo detskými hračkami. Najprv sa domnievala, že možno týmto sebatrýznením získa znova oprávnenie k životu a stratenú životnú rovnováhu. Ale od vnútorného zmierenia a od prijatia seba samej aj s poznaním jej vlastnej hriechnosti bola veľmi vzdialená. Ježiš Kristus, náš Spasiteľ, nás svojou smrťou na kríži uzdravil od každej choroby. A toto uzdravenie sa uskutoční aj dnes, hlavne pri prijímaní spásonosných sviatostí, v ktorých On sám účinne pôsobí.

Tam, kde sa o hriechu nehovorí, kde sa hriech odmieta, lebo neexistuje, tam niet ani ľútosti, ani slobody a ani zmierenia. Tu sa zhadzuje človek na úroveň determinátora, ktorý koná len to, čo sa mu naprogramuje. Nie je to žiadna skutočná pomoc, ak niekto k istej kleptománii postihnutej žene povie: „Nič si z toho nerobte. To nie je hriech.“ Takáto poznámka môže depresie ešte viac posilniť, lebo človek sa predsa cíti byť vinný. V skutočnosti sa urobila niekde chyba. Lepšie by bolo povedať: Hoci vo vašom živote sa niečo dostalo na nesprávnu koľaj, to vám Pán Ježiš vždy odpustí a vás uzdraví, len ho treba o to poprosiť a za odpustenie mu ďakovať. Vďačnosť je kľúčom k zmierenému životu, k životu vykúpených. Kto stále hľadá dôvody na vďačnosť, ten nebude tak skoro depresívny alebo agresívny. Preto je cvičenie sa vo vďačnosti tiež dôležitou súčasťou dušpastierskej činnosti.

Sv. Terézia z Lissieux trpela tiež veľmi dlho pocitom zatratenia, až kým niektoré skutočnosti vo svojom živote nezažila ako osobný klam. Kto sa cíti ako zatratený, ten už nie je zatratený, kto sa cíti ako svätý, ten ešte nie je svätý a kto sa cíti byť pokorný, nie je ním, lebo niektorí sú takí pokorní, až sú na to pyšní...

Kresťanskí psychológovia vidia problém chorobného správania sa niektorých veriacich vo falošnom obraze Boha. Náš slovenský básnik Martin Rázus to raz trefne vyjadril v jednej svojej básni: „Na obraz Boží človeka Boh stvoril. V človeku však prefíkanosť veľká. Obraz Boží odparatil kamsi, a na vlastný vytvoril si Boha.“

Strach, neistota, poruchy na tele a duši sú mnohokrát výsledkom falošného obrazu Boha. Náš Boh, o ktorom nám Pán Ježiš priniesol zvesť, nie je pomstychtivý Boh,

ktorý každý odklon od jeho zákonov sleduje ako policajt, aby nás potom potrestal. Náš Boh nie je ani vzdialený Boh, kdesi v nebi ďaleko za hviezdami, a preto nateraz bezmocný a nás ponechal fatálnosti života. Náš Boh nie je ani kamarátsky Boh, ktorý privrie obidve oči a nech sa deje, čo chce. On je Otec nekonečnej lásky a spravodlivosti. V láske a spravodlivosti sa mu máme podobať. Na tento obraz sme boli ako „Jemu podobní“, stvorení. Každým hriechom vždy niečo pokazíme na tejto spravodlivosti a láske. Boh ale svoju všemohúcnosť preukazuje tým, že sa nad nami zmilúva a odpúšťa nám. A to nás má naplniť vďačnosťou a láskou k Nemu.

Spovedná a kajúca prax

Už pri misijnej činnosti prvých učeníkov Pána Ježiša, o ktorej svedčí Nový zákon, sa vychádza z toho, že v kresťanskom spoločenstve aj po krste je vždy nové a nové obrátenie potrebné a niekedy aj nutné, keďže človek na základe svojej slabosti znova a znova upadá do menších i závažných previnení. Ide tu o tzv. každodenné pokánie.

Hneď na počiatku sa preto vynášali v Cirkvi otázky, ako sa má zaobchádzať s takými kresťanmi, ktorí sa svojím konaním vylúčili z Božej milosti a znova upadli do otroctva hriechu. Starosť cirkevnej obce o hriešnikov, ako aj snaha o správny postoj k nim, sú aj v tomto čase dôležitou témou. Svedčia o tom mnohé svedectvá z Písma svätého (*por. Mt 18, 15-17; 2 Kor 2, 5-11 atď.*). Príkaz odpustiť aj tým, ktorí znova zhrešili, je v Novom zákone jasne formulovaný. Konkrétne formy zaobchádzania s hriechom a vinou nie sú však raz a navždy záväzné predložené. V prvokresťanských spoločenstvách sa tvrdo diskutovalo o tom, či ten, kto sa ako dospelý človek vierou a krstom úplne rozhodol pre Krista, ale ťažkým previnením sa vzoprel tomuto základnému postoj, má byť zo spoločenstva veriacich vylúčený alebo sa mu má umožniť čas na obrátenie, tzv. druhý krst, a takto mu umožniť návrat do spoločenstva Cirkvi. K týmto ťažkým previneniam patrili predovšetkým: odpad od viery, vražda, cudzoložstvo, nečistota a podobné závažné previnenia, o ktorých sv. apoštol Pavol píše (*1Kor 6, 9; Gal 5, 19-21*). Z roku 140 po Kristovi je nám známy spis čerstvo pokrsteného otrocka Hermasa a jeho dielo nesie názov „Pastor Hermas“. Je to prvé dielo v kresťanskej literatúre, ktoré sa zaoberá tematikou pokánia.

Sviatosť zmierenia zažila dvakrát v dejinách Cirkvi hlbokú premenu. V prvej Cirkvi to bol znak zmierenia s hriešnikom, ktorý sa dopustil ťažkých hriechov a po určitom čase pokánia bol prijatý do plného eucharistického spoločenstva vkladáním rúk biskupa. Pritom sa kládol dôraz na princíp jednorázovosti. Iro - škótski mníši zaviedli prax, ktorá umožňovala znovuprijatie tejto sviatosti, teda opakovateľnosť.¹⁸

Oproti rigoristickým tendenciám, ktoré sa v súvislosti s blížym príchodom Pána „parúzie“ spájali a požadovali prísny étos, Cirkev sa rozhodla v 3. storočí pre cestu znovuprijatia ťažkých hriešnikov do spoločenstva Cirkvi. Táto cesta znovuzmierenia „reconciliation“ sa chápala ako obnovenie krstnej milosti a ako návrat ku krstnému povolaniu, ako „druhý krst“. Lebo podľa chápania Cirkvi je vlastne krst skutočnou sviatosťou zmierenia a odpustenia hriechov.

Priebeh pokánia, resp. takzvaného „kánonického pokánia“ v 3. - 5. storočí, ktorý sa po krste len jediný raz mohol udeliť, mal jasné podmienky a štruktúry. Hriešnik vyznal súkromne pred biskupom svoj hriech. Potom bol pri verejnej bohoslužbe na Popolcovú stredu udelením konkrétného, tvrdého pokánia prijatý do stavu kajúcnikov. Celé spoločenstvo veriacich sa zaň počas pôstneho obdobia modlilo. Počas celého obdobia pokánia bol kajúcnik z účasti a prijatia sviatosti oltárnej vylúčený a mal nosiť kajúce rúcho. Po odčinení pokánia sa pri jednej samostatnej slávnosti na Zelený štvrtok konalo verejné zmierenie s Cirkvou a znovuprijatie do jej spoločenstva biskupom za účasti zhromaždeného veriaceho spoločenstva.

Nakoľko v západnej Cirkvi verejná spoveď upadla s postupne narastajúcim počtom veriacich, v dôsledku misijnej činnosti íro-škótskych mníchov z ich duchovného vedenia vznikla tzv. „tarifná spovedná a kajúca prax“. V 6. a 7. storočí sa z nej postupne vyvinula a nadobudla dôležitosť individuálna, nie verejná, tzv. privátna sv. spoveď. Tým sa stal proces pokánia stále opakovateľným. Vyznanie hriechov sa vzťahovalo aj na vyznanie všedných hriechov. Absolúcia sa udeľovala pred vykonaním pokánia, ktoré bolo viac a viac zjednodušené na modlitbu alebo niektorý skutok pokánia. Slávnosť pokánia a zmierenia sa takto úplne spojili, akoby sa stavili, teda úplne spojili do jediného sviatostného aktu a každodenné pokánie sa zmiešalo s tzv. „druhým pokáním“.

¹⁸ porov. EMEIS, D.: *Sakramentenkatechese*, Herder Freiburg in Breisgau 1991, 154

IV. lateránsky koncil 1215 žiadal ročnú sv. spoveď ako podmienku k plnej účasti na veľkonočnej slávnosti spojenej so sv. prijímaním. Táto povinnosť zaväzuje ale len tých, ktorí sú si vedomí ťažkého previnenia. Aby sa veriacim ich rozhodovanie o ťažkom alebo ľahkom hriechu uľahčilo, predpísala sa jednoducho ročná sv. spoveď v pôstnom období, ktorú si mal vykonať každý, kto chcel pri veľkonočnej sv. omši prijať Telo a Krv nášho Pána. Sv. spoveď sa tak stala centrálnym bodom dušpastierstva a duchovnej pomoci veriacim, nie zriedka aj rutinou. Popri tom bola zaužívaná aj „častá spoveď“. Jej cieľom bolo prehĺbenie snahy a túžby po dokonalosti, ako aj umožniť častejší prístup k svätému prijímaniu, a tak dosiahnuť tzv. „duchovné vedenie“. Tento akcent sa kládol aj v mníšskom živote, z ktorého bol vlastne aj prevzatý. Často tu išlo nie tak o vyznanie hriechov a ich odpustenie, ale o osobné poradenstvo a duchovné vedenie tými, ktorí v duchovnom živote majú viac skúseností, ktorým možno otvoriť hĺbku srdca a očakávať od nich kompetentnú pomoc.

V 19. storočí vyzývali ľudové misie k tomu, aby sa častejšie prichádzalo k sv. spovedi, k tzv. „devotio-spovedi“, k „devótnej spovedi“. Častejšia sv. spoveď mala spôsobiť rozmnoženie milosti potrebnej k duchovnému životu. Užším spojením sv. spovede a sv. prijímania sa podmienilo častejšie, ba dokonca pravidelné mesačné pristupovanie k sviatosti zmierenia detí, mládeže a mužov, hlavne v spojení s úctou k Božskému Srdcu Ježišovmu na prvé piatky v mesiaci. Dekréty pápežov o sv. prijímaní tento trend len podporovali a odporúčali.

Ordo paenitentiae z roku 1973

Ako prvý výsledok koncilového a pokoncilového vývoja ohľadom sviatosti zmierenia boli „Normae pastorales circa absolutionem sacramentalem generali modo impertiendam“ vydané Kongregáciou pre náuku viery a schválené pápežom Pavlom VI. Tento dokument prízvukuje zaužívanú spovednú prax, podľa ktorej sa ťažké hriechy musia vyznať vo sv. spovedi s udelením rozhrešenia.

Snahy o nové chápanie sviatosti zmierenia so sociálno-ekleziálnym charakterom našli v pokoncilovom dokumente Ordo paenitentiae z roku 1973 svoju konkrétnosť. Tento dokument sa snaží obhajovať legitímnosť mnohorakosti cirkevného pokánia. Podľa tohto dokumentu sa môže pokánie sláviť v trojakej forme:

1. ako slávenie zmierenia jednotlivcom, čo zahŕňa všetky akty doterajšej privátnej, tzv. ušnej sv. spovede;
2. ako spoločné slávenie zmierenia a jednotlivé vyznanie hriechov a rozhrešenia;
3. v určitých núdzových situáciách s udelením všeobecného rozhrešenia (*generálna absolúcia*).

Kajúce pobožnosti nie sú sviatosťou pokánia, hoci sa ich slávenie vo veriacich spoločenstvách odporúča. Aj pápež Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste „Reconciliatio et paenitentia“ z roku 1984, ktorý sa zrodil ako výsledok biskupskej synody, píše o „zmierení a pokání v dnešnom poslaní Cirkvi“ a kladie tu znova akcent na sociálno-ekleziálnu dimenziu sviatosti zmierenia.

Nejde tu iba o zmierenie medzi ľuďmi. Boh je ten, ktorí ľudí pohýňa a uspôsobuje k zmiereniu. Tam, kde sa ľudia navzájom zmieria, tam sa začína urovnávať, uzdravovať aj vzťah k Bohu. Veľmi jasne to vyžaduje Písmo sväté, že človek zmierenie a Božie odpustenie nedosiahne, kým odopiera odpustenie svojmu blížnemu (*porov. Mt 5,23-24*).

Jednou z ciest zmierenia v každodennom živote je aj bratské napomenutie (*correctio fraterna*). Bratským napomenutím sa upozorňuje na vzájomné chybné konanie či zlyhanie a zároveň sa požaduje obrátenie, resp. spamätanie sa. Táto cesta zmierenia je žiaľ, často zanedbávaná z obavy pred následkami či výčitkami. Iste, každý vie, že keď jedným prstom ukazujem na druhého, troma zvyšnými skryte cieľim na seba. Preto sa mnohí utiahnú a nehovoria nič z obavy, aby sa im nič nevytklo a aby mali pokoj. Napokon zistia, že príslovie: „Dáš pokoj, máš pokoj“ nie je vlastne až také zlé.

Ale tu nejde o ukazovanie prstom, ale o bratské napomínanie pri uvedomovaní si vlastnej nedokonalosti a hriešnosti. Písmo sväté je plné výziev k bratskému napomenutiu

11. Prednáška

História vývoja svätej spovede

Prezrime si podrobnejšie pre našu väčšiu orientáciu:

a) Poapoštolská doba

V dejinách sv. spovede spoznáme veľkú variabilitu liturgických úkonov a teologických argumentácií. V tzv. poapoštolských časoch do konca 2. storočia sa zaoberajú niektoré spisy možnosťou odpustenia hriechov aj po krste. Okrem ľútosti a obrátenia sa dajú v tomto procese spoznať aj iné elementy pokánia: verejné vyznanie hriechov a vylúčenie z eucharistického spoločenstva. Dokazujú to Didaché, sv. Justín, sv. Irenej. Podrobne sa cirkevnou kajúcou praxou zaoberá apokalyptickým očakávaním konca časov poznačený Pastor Hermas (*okolo 140*) a zasadzuje sa za jednorázové postbaptistické odpustenie ťažkých hriechov, ktoré sa má konať v dlhších časových úsekoch a ktoré má byť na konci spojené so stupňovitou formou znovaprijatia do spoločenstva veriacich, ako to už bolo spomenuté v súvislosti so sviatosťou zmierenia.

Stupne pokánia sú rozdielne, časovo ohraničené časti starocirkevnej spovednej praxe. Pripustenie k cirkevnému pokániu sa dostávalo kajúcnikovi až po udelení podmienky (*Bewährungsfrist*). Rozdiel medzi tými, ktorí si vyprosovali možnosť pokánia (paenitentiam petentes) a kajúcnikmi vo vlastnom slova zmysle (proprie paenitentes) naznačujú už Tertulián, Cyprián a Augustín. Od 5. storočia sú známe nariadenia, podľa ktorých pre veľmi ťažké previnenia boli hriešnici najprv zaradení na 2 – 5 rokov k takzvaným počúvajúcim (audientes) a až potom do triedy kajúcnikov (paenitentes). Oproti západnej Cirkvi je vo východnej Cirkvi od 2. polovice 3. storočia taktiež kajúcou praxou, že napr. odpadlíci od viery boli najprv na 3 roky zaradení k počúvajúcim a 10 rokov ako kľačiaci konali pokánie. Až potom boli pripustení do eucharistického spoločenstva, ako to opisuje Dionýz Alexandrijský. Gregor Zázračný potvrdzuje bez časového udania tie isté stupne pokánia. Synoda biskupov v Ankyre z roku 314 uvádza ešte jeden stupeň tzv. spolustojacich. Napokon Basil Cézarejský rozvíja svoju písomnú

korešpondenciu s Amphilochiom Ikonómskym ohľadom kajúcich tried a kajúcich stupňov, čo vedie k systematickému usporiadaniu kajúcej praxe v Malej Ázii.

1. stupeň – (*prosyleiontes*) plačúci, ktorí stoja pred bránami baziliky a s plačom vyznávajú svoje hriechy.

2. stupeň – (*akroómenoi*) počúvajúci, ktorí sa smeli zúčastniť na bohoslužbe slova a po homílii museli opustiť chrám.

3. stupeň – (*ypopiptontes*) kľačiaci, ktorí bezprostredne pred slávením Eucharistie prijali po kľačiacke požehnanie a boli zo zhromaždenia prepustení.

4. stupeň – (*sistántes*) spolustojaci, ktorí smeli byť účastní na celej bohoslužbe, ale len postojacky bez prijatia Eucharistie.

Tieto 4 stupne pokánia boli podľa vážnosti hriechu rozdelené na rozličné časové obdobia. Najnižší stupeň trval v lepšom prípade 4 roky a najdlhší stupeň s najťažšími hriechmi trval 11 rokov. Účasť na všetkých štyroch stupňoch bola v každej kajúcej praxi obligatórna pre znovupripustenie ku sv. prijímiu.

Tretie storočie je poznačené teologickými dišputami o oprávnenosti „druhého pokánia“ (*paenitentia secunda*). Tertulián (+220) po svojom upadnutí do bludu montanizmu popiera, že ťažké hriechy, ako odpad od viery, vražda a nečistota by mohla odpustiť Cirkev. Aj sv. Cyprián (+258) vymenúva niektoré hriechy, ktoré Cirkev nemôže odpustiť. Nezrovnalosti medzi cirkevnými skupinami sú v prvých storočiach zjavné. Na jednej strane je skupina tých, ktorí smrteľne vážne berú v krste rozhodnutie pre vieru, a preto sa prihovárajú za rigorózný postup s ťažko previnilými hriešnikmi. Na druhej strane je zas skupina tých, ktorí pripomínajú bezhraničnú Božiu lásku a prihovárajú sa za miernejšiu kajúcu prax pre tých, ktorí sa napríklad počas prenasledovania za cisára Décia (249-251) dopustili apostázie; hoci mnohí kresťania vydali hodnoverné svedectvo o silnej viere ako napr. sv. Agáta. V kajúcom procese s týmito apostatovanými kresťanmi sa použili 3 kroky:

„Exhomologesa“, verejné vyznanie hriešnosti; konanie pokánia, urovanie škôd, vzatie na seba povinnosti askézy a zdržanlivosti;

„Reconciliation“, zmierenie položením rúk, ktoré znamenalo „pax cum Deo“ a „pax cum ecclesia“.

V 4. storočí sú známe faktory, ktoré požadovali zanechanie starocirkevnej praxe. V prechodnej fáze k ranému stredoveku požaduje sv. Augustín (+430) teologicky legitímny princíp jednorázovosti pokánia, pričom niektoré, rovnako ťažké hriechy, ale tajné, boli odpustené aj bez verejného pokánia. K miernejšej kajúcej praxi nútil aj po udelení práv a slobôd kresťanom v rímskej ríši cisárom Konštantínom v roku 313 tzv. Milánskym ediktom stále rastúci počet kresťanov.

b) Raný stredovek

V stredoveku od konca 6. storočia dosvedčujú íro-škótski mníši inú formu kajúcej praxe, tzv. tarífnú prax. Jednotlivé elementy a úkony cirkevného pokánia dostali tak pozmenenú funkciu. Prvý rozdiel bol:

- v opakovosti, vo viacrázovosti;
- v čase, teda nie tesne pred smrťou, ako to bolo pri jednorázovej spovedi spojenej s ťažkým kajúcim skutkom;
- v obsahu, aj ľahké hriechy bolo potrebné vyznať;
- ale predovšetkým v procese udeľovania sviatosti pokánia, kde odpadla povinnosť verejného vyznania hriechov, kládol sa dôraz na dôležitosť vyznania hriechov ušnou formou, pevné stanovenie kajúcej tarify pre jednotlivé hriechy. Asi od roku 1000 sa začala udeľovať pred vykonaním udeleného pokánia absolúcia.

c) Karolínska reforma a vrcholný stredovek

V karolínskej reforme sa vyvíjali snahy znova sa vrátiť k starocirkevnej praxi, no tieto snahy nenadobudli veľký význam. V ranej školastike sa zameriava teologická reflexia na účinkovanie jednotlivých elementov spovednej praxe. Táto reflexia sa nevzťahuje na „paenitentia publica“. Ako ovocie tejto reflexie je zmena v kajúcej praxi. Dochádza totiž k spojeniu pôvodne oddelených častí vyznania hriechov a absolúcie s časom, v ktorom sa konalo pokánie. K tejto zmene došlo na prelome tisícročí. Aj povinnosť pre plnú účasť na sv. prijímaní pri veľkonočnej slávnosti spojenou s cirkevným príkazom „aspoň raz v roku sa vyspovedať“, ktorú nariadil IV. lateránsky koncil (1215) predpokladá a počíta už s touto zmenou.

Teológovia ranej školastiky diskutujú o otázkach týkajúcich sa kňazského rozhršenia. Objasnenie tejto otázky bolo dôležité, lebo po skončení času kajúcnosti dostal kajúcnik aj rozhršenie, ktoré bolo zároveň aj znakom ukončenia verejného

pokánia v zmysle aj právneho pripustenia k sv. prijímaniu, a teda ku communio, k spoločenstvu veriacich. Peter Abélard (+1142) spolu s Petrom Lombardom (+1160) a v neskorom stredoveku aj Gabriel Biel (+1495) zastávali názor tzv. kontritionizmus. Na základe ich presvedčenia tvrdili, že odstránenie hriechov nastáva pri ľútosti. Rozhrešenie má iba deklaratórnu funkciu, teda ide iba o verejné vyhlásenie už odpustených hriechov, ktoré boli pred tým ľútosťou Bohom odpustené. Už sv. Ambróz hovorí: „Cirkev má však aj voľu krstu aj slzy pokánia.“ V tzv. viktoriánskej škole sa vyvíjajú prvé predpoklady pre taktiež kauzálnu účinnosť absolúcie. Hugo v. St. Viktor (+1141) vzťahoval tieto predpoklady na odstránenie „debitum futurae damnationis“, ktoré on sám považoval za nutný a od Božieho odpustenia odlišný úkon. Toto tvrdenie ale nepresvedčilo jeho súčasníkov. Jeho žiak Richard (+1173) rozvinul komplexnú teóriu, podľa ktorej sa ľútosťou len podmienkovito rozväzujú „vinculum damnationis“ a len absolúciou sa úplne rozviazujú a zmierňujú tresty za hriechy. Elementy sviatosti pokánia, ktoré v ranej školastike svojím rozdielencovaním skôr vyvolávali zmätok, našli v školastike u sv. Tomáša Akvinského (+1274) usporiadanú podobu vďaka prevzatiu hylemorphistického inštrumentária pojmov matéria – forma. Hylemorfizmus (hyle-matéria, morphé-matéria) sa vracia k Aristotelovmu filozofickému chápaniu matérie a formy. Hoci nearistotelovské použitie matérie a formy nachádzame aj v patristickom učení o stvorení sveta u sv. Augustína a potom v škole Chartes, stáva sa vopred pripravené Thierry von Chartres až vo vrcholnej školastike z metafyzickej veľkosti s teologickou relevanciou. Prvé spojenie našiel hylemorfizmus s antropológiou, totiž pri určovaní substanciálnej jednoty tela a duše človeka. Podstatný význam získalo hylemorfistické rozdvajovanie v sakramentálnej teológii, a to v objasnení a vysvetlení dvoch dimenzií vonkajšieho znaku. Na základe tejto teórie považoval sv. Tomáš Akvinský akty kajúcnika (ľútosť, vyznanie hriechov, zadosťučinenie) za matériu sv. spovede a absolúciu za formu.

Ponuka odpustenia zo strany Boha sa stáva účinnou, ak spolupôsobia dva faktory: osobné predpoklady a konanie zo strany cirkevnej úradnej moci. Sv. Tomáš Akvinský tieto obidva elementy spojil v predúčinkovaní absolúcie v osobnej ľútosti kajúcnika, a preto celé pokánie chápal ako jeden dar Božej milosti. Tomášovmu konceptu protirečil Ján Duns Scotus (+1308), ktorý rozlišoval dve cesty zmierenia: jedna cesta je mimosakramentálna vyvolaním dokonalej ľútosti, ktorou kajúcnik ľutuje, že lásky najhodnejšieho Boha urazil (contritio) a druhou cestou nazýva sakramentálnu cestu, kde

človek ľutuje zo strachu pred večným trestom (*attritio*), ktorá ako dispozícia k účinnému prijatiu absolúcie postačuje. Tomistické a skotistické dišputy týkajúce sa dôležitosti aktov penitenta v konaní pokánia a terminologické nejasnosti vplývali aj na teologické debaty na Tridentskom koncile (1545 – 1563). Tu bola diskutovaná aj otázka, či pokánie patrí k siedmim sviatostiam Cirkvi. Táto otázka bola ale už riešená aj na 2. lyonskom koncile (1274), kde sa jasne vyhlásilo, že sviatosť pokánia patrí k siedmim sviatostiam Cirkvi.

d) Neskorý stredovek a novovek

V čase reformácie sa stali niektoré rozdiely v aktoch a úkonoch sviatosti pokánia zjavnými. Ak sa chápe podľa augustínovskej teórie, že slovo (*verbum*) ako konštitutívny element sviatosti stojí v blízkom spojení s materiálnym znakom ako voda, chlieb, olej, ako to aj Martin Luther chápal, zdá sa byť nemožným považovať pokánie za sviatosť. V tejto súvislosti Luther pochyboval nad slovami ustanovenia tejto sviatosti. Martin Luther si ale cenil laickú spoveď, ktorá vo vrcholnom stredoveku našla široký konsensus u teológov. Laická spoveď pri neprítomnosti kňaza je aj podľa sv. Tomáša Akvinského povinnosťou. Aj keď sakramentalita laickej spovede v neskorom stredoveku bola diskutabilná a vystavená pochybnostiam, jej veľká ekleziálna a spirituálna dôležitosť nebola nikdy spochybnená.

Cirkevní otcovia zhromaždení na Tridentskom koncile diskutovali v dvoch sesiách o sviatosti zmierenia: v Bologni 1547 – 1548 a v Tridente 1551 a mali pritom lutherovské a kalvinistické tézy pred sebou, od ktorých odstúpili. Po intenzívnych debatách odsúhlasili kánony týkajúce sa sv. spovede, ktoré hovoria jednoznačne o sakramentalite sviatosti zmierenia (*kánony 1-3*) a kánony, ktoré určujú materiu sviatosti zmierenia: ľutosť, vyznanie hriechov a zadosťučinenie (*kánon 4*). Jednotlivé elementy sviatosti zmierenia sú jednotlivo opísané v kánonoch 5-8, 12-14. Potom poukazuje Tridenstký koncil vo svojich dokumentoch na moc kľúčov v osobe kňaza udeľujúceho absolúciu v kánonoch 9-12, 15. Veľkú dôležitosť pripisoval koncil aj požiadavke všetky ťažké hriechy jednotlivo vymenovať (*kánon 7*) a absolúciu menoval sudcovským aktom (*kánon 9*). Oproti vývojom v evanjelickej Cirkvi sa snažila katolícka Cirkev stabilizovať situáciu. Vnútrocirkevné diskusie sa zameriavali len na tomistickú a skotistickú tradíciu rozdielných učení o ľutosti. Týmto sa dala príležitosť k extrémnym pozíciám, ktoré zastával Michael Bajus (1589), Jansenius (1638), Quesnel (1719).

V čase osvietenstva vznikali pokusy o pastorálnu reformu sviatosti zmierenia kvôli zosvetšteniu, ako to tvrdil F. Stefan Rautenstrauch¹⁹ F. Pittroff a i.

V 19. storočí sa presadila tomistická tradícia. Od konca 19. storočia stúpala záujem o skúmanie spovednej praxe. V 20. storočí boli niektorými teológmi ako P. Galtier, B. Poschmann a K. Rahner mnohé skúmania jednotlivých teológov vydané v celkových zväzkoch patristickej kajúcej teológie a praxi. Pritom sa znova odhalila ekleziálna dimenzia pokánia, ktorú M. De al Taille, jeho žiak B. Xiberta formulovali ako tézu: reconciliatio cum ecclesia est res et sacramentum sacramenti paenitentiae.

Chudoba, o ktorej hovorí Pán Ježiš, nie je úbohosť a žobráctvo. Chudoba v evanjeliom zmysle je skromná a jednoduchá forma života s ochotou zrieknuť sa niektorých vecí, ktoré by som si síce mohol dopriať, ale bez ktorých sa dá ľahko žiť a prežiť. Zvlášť vtedy, ak sa dokážem týchto vecí zrieknuť, aby som pomohol niekomu, kto je skutočne úbohý, konám plne podľa evanjelia, v zmysle a v Duchu Pána Ježiša. Bohatstvo a úbohosť sú dva extrém, ktoré sa snaží evanjelium minimalizovať tým, že vyzýva k chudobe. Blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo, hovorí Pán Ježiš vo svojich blahoslavenstvách. Bohatstvo a úbohosť sú dva extrém, ktoré sú výsledkom hriechu. Sú to akoby výkyvy z rovnováhy, ktorá nastala po prvom hriechu a po vyhnaní z raja. Človek, ktorý vo svetle evanjelia správne pochopil chudobu a snaží sa ju aj žiť, zaobchádza šetrne so všetkým.

Ludwig Feuerbach: Otec novovekeho ateizmu...

Vierovyznanie:

Človek ako Cesta k Bohu: Hriech, Vina

Karl Valentín: Už bolo síce všetko povedané, ale ešte nie od všetkých.

¹⁹ Franz Rautenstrauch, OSB (+1785) opát v Břevnov-Braunau, organizoval 1774 svojím náčrtom zakladanie teologických škôl v čase cisárovnej Terézie a následnej jozefínskej reformy. Svojou otvorenosťou pre didakticko-metodické úsilie pedagogiky v osvietenstve inšpiroval vznik Pastorálnej teológie ako univerzitnej vedy.

Hovoriť o hriechu a vine je nepríjemné, zaťažujúce. Vina a hriech sú tmavou stránkou slobody. Sloboda človeka úzko súvisí s vinou a hriechom, resp. hriech je nepochopením pravej slobody, slobody Božích detí, ku ktorej sme povolani. Diablove sa geniálne podarilo nahovoriť človeku, že Boh mu nedožičí vychutnať slobodu naplno. Človek siahol po slobode bez Boha a vieme ako to dopadlo. Emancipácia... Adam a Eva: Ovocie bolo na pohľad krásne, na jedenie chutné a na poznanie vábivé...

My si priznávame vinu veľmi ťažko. My sa vyhovárame: na zdedené dispozície, na spoločenské pomery, na okolnosti, na výchovu, až po trávenie zažívacieho traktu, či nevoľnosť alebo defekt v látkovej výmene. Ak ale zdôrazňujeme len tieto veci, popieram slobodu. Áno, extrémne povedané: kto povie, ja som vinný, ten hovorí súčasne, som slobodný.

Pri všetkej nedostatočnosti, a nedokonalosti sú súčasne aj prípady, kde sa môže povedať, ja som to nebol. Človek nie je neomylný a preto sa môže aj myliť a z tejto omylnosti si myslí, že je nevinný.

Ako máme teda chápať vinu: z perspektívy obete alebo z perspektívy konateľa zla. Myslím si, že obidve perspektívy nie sú dostačujúce, aby sa objektívne mohla posúdiť vina.

Himmler, ktorý bol hlavným managerom holokaustu, teda likvidácie židov v Osvienčime, hovoril vo svojej smutne slávnej reči svojím spolupomocníkom, či spoluvrahom: Ak vidíte napravo, či naľavo mŕtvolu, musíte pritom vedieť, akú slávu si pripravujete pred ľudstvom, tým že zbavujete ľudstvo tejto rasy. Ak by sme veľkosť viny videli len z perspektívy obetí, ktorí boli zhanobení, ktorým sa spáchala veľká krivda, sami vieme, že táto perspektíva nie je najoptimálnejšia. Preto pre posúdenie viny sú iné morálne normy, ktoré nie sú produktom ľudského myslenia, ale nám dané: Bohom.

Jediným správnym východiskovým bodom by tu bol bod: ja som to bol, ja som to urobil, čo som urobiť nemal. Priznanie sa a uznanie vlastnej viny je legitímne riešenie problému hriechu a viny.

Vyznania hriechov nachádzame v mnohých náboženstvách. Človek vyznáva pred Bohom hriech a vinu a prosí o odpustenie tým, že prináša obety zmierenia, obety očisťovania a pod. Pritom sa používajú mnohé symboly. Človek si je vedomý toho, že je nedokonalým. Keď idem okolo múra a ošpiním sa, pritom som vôbec nezbadal, že som

sa ošpinil. Z toho vychádza problematika objektívnej a subjektívnej viny. Tak vznikli mnohé mýty (mýtus je rozprávané slovo, logos je stvoriteľské slovo). Mýtus: Oidypus, Adam...

Oidypus v gr. Mytológii: v jeho rodine sa odohrá čosi, čo ich pohýna ísť do Delphi a spýtať sa tam Orakel. Tam dostane jeho rodina odpoveď: niekto robil niečo zlé, čo vyvolalo hnev bohov. Tam sa aj dozvedia, že v ich rodine sa stane udalosť, že syn zabije otca a ožení sa s vlastnou matkou. Z toho dôvodu rodina sa zriekne Oidypa ako dieťaťa a z rodičovského domu ho predajú do iného domu. Tam Oidypus vyrastá a po istých udalostiach ide sám do Delphi k oraklu, kde počuje, že on zabije svojho otca a ožení sa s matkou. Oidypus sa zhrozí a preto sa nevráti domov, ale ide do sveta a skončí v dome svojich prvých rodičov. On nevie a ani netuší vôbec nič, že sú to jeho rodičia. Oidypus je preto za svoju vinu nezodpovedný, on nekonal úmyselne, hoci jeho ľud bol za tento čin potrestaný morom. Oidypus chcel byť slušným človekom, ale osud je iný. Týmto sa chcelo povedať, že človek nemôže za nič, je to jeho osud...

Mýtus o Adamovi je iný: svet je dobrý, ako hovorí hymnus stvorenia. Človek je veľmi dobrý... Človek sa ale previní slobodnou neposlušnosťou.

Mýty gnostikov hovoria o duši, ktorá je čistá a dobrá v človeku, ale spadla do tela, je v zabudnutosti a možno ju len oslobodiť tým, keď si na ňu spomeniem alebo ju spoznám. Teória poznania - pozitivizmus...

Čo robí ten, kto vyzná, a prizná: ja som to bol, ja som to urobil. Tento človek týmto povie, že ja som to bol a nie osud, nie bohovia, nie moje telo ma k tomu tiahlo, ako zemská tiaž.

My kresťania máme aj spoločné vyznania hriechov, ale s „ja“: ja vyznávam všemohúcemu Bohu... Priznať si vinu je teda veľmi oslobodzujúce, to môžu nakoniec len pravé dietky Božie, teda tí, čo už tu na zemi dospeli k slobode a sláve Božích detí. Vyžaduje si to aj silný charakter a veľa vnútornej sily.

Ospravedlnenie: ja som to nebol. Odpustenie: ja som to bol.

Niektorí hovoria, že muži nevedia odpustiť, ale vedia zabudnúť. Ženy vedia odpustiť, ale zas nevedia zabudnúť. Neviem, čo je lepšie.

Heidegger: Bytie je hriech (... potom nepotrebujeme morálne zákony).

Naša kresťanská a židovská tradícia hovorí o osobnej vine: Adam a Eva. Oni boli ale pokúšaní tam, kde je človek najcitlivejší a tým aj najzraniteľnejší: Veľkosť človeka je problém (Babylonská veža...). Mravec nebude v tejto oblasti pokúšaný. Človek bol stvorený na obraz Boží.

My ľudia sme všetci deficitní, máme svoje deficity, nedostatky. Nedostatočnosť poznačuje naše bytie. Prečo je ale náš život takým nedostatočným, deficitným? Kde prechádza táto nedostatočnosť do viny a hriechu? Kultúrno-filozoficky, na antropologickej úrovni vidíme, že vina a hriech sú skutočnosťami, ktoré je možno badať vo všetkých kultúrach a spoločnostiach. Používa sa na to gr. slovo hamarthia: minútie cieľa pri vhode oštepom, kopijou. Hamarthia je nám vštepená.

Luther: Človek je kôпка hnoja prikrytá snehom milosti (jeho nahota). Ale sneh nemení nič na hnoji. Hnoj zostáva hnojom.

Nitsche hovorí: Morálka samotná je tiež hriech.

20. storočie bolo najkrvavejším storočím v dejinách ľudstva. Jankilevitch: Sú zločiny, ktoré sú akoby zmrazené, ktoré ani smrťou páchatel'a nevymiznú, sa nezmažú. On hovorí o tzv. agónii dejín, agónia obetí ale pokračuje ďalej. My sme neboli pritom, hovoria mladí Nemci.

Existuje vymazanie viny, zmizík na previnenia a zločiny?

Je dovolené a správne, aby si vnuci podávali ruky nad hrobmi ich starých otcov a sa jednoducho zmierili? Turizmus zmierenia politikov nie je skôr zľahčovanie zločinov?

Bill Clinton sa ospravedlnil u indiánov za zločiny, ktoré spáchali bieli na nich, lebo ich takmer úplne vykynožili. Clinton povedal: Už sa to nikdy nestane. Zástupcovia indiánov: Ano, už sa to nikdy nestane,...

Spoveď dokáže ale to, čo človek sám nedokáže, totiž prekonať hranicu času, aj keď niekto sa po 70 rokoch spovedá. Sv. spoveď to dokáže, psychoterapia nie. Boh dokáže aj minulosť na novo formovať, lebo je všemohúci. Vzkriesenie Lazara... tajomstvo

obrátenia času. Len Boh môže aj to, čo sa stalo, urobiť neúčinným, tak u zločincov ako aj u obetí.

V Noemovej Arche bolo len jedno okno do hora, aby človek nevidel potopu. Re-missio peccatorum: re-missio- poslanie naspäť na vymazanie s odôvodnením: ja som to nemal nikdy robiť. Takto sa dá uskutočnené zlo urobiť neskutočným. Aj keď sú zločinci mŕtvi – post mortálne - z eschatologického pohľadu sa lož tohto sveta nedá len tak prehltnúť, rozhovor s mŕtvymi musí byť.

Absolution: solution – riešiť, rozriešiť, rozhresšnie. Len absolútny Boh môže udeliť rozhrešenie.

Hriech je len tam, kde je aj odpustenie. Keď viem, že mi bude odpustené, tam som schopný priznať si vinu a povedať pravdu. Aj preto nehovoria psychoterapeuti o hriechu, lebo oni hriech nemôžu odpustiť. Odpustenie je to, čo nám dnes chýba a nie pocit viny. V pašiách čítame, ako Peter horko plakal, keď sa Pán Ježiš na Neho pozrel. Keby sme teraz Petrovi vytkli, ty si zaprel Pána, on by sa zasmial, lebo nepredstaviteľná Božia láska, ktorú on zakúsil, do ktorej bol ponorený, je dôvodom jeho obrátenia, nie jeho vina.

Nitsche: To som urobil ja, hovorí pamäť. To som predsa nemohol urobiť ja, nahovára mi moja hrdosť, pýcha a trvá na svojom, kým pamäť nepopustí.

Stefan Gretzel (Mainz): Kausalita je nová ideológia. Keď si ale na všetko nájdem príčinu, potom nepotrebujem ospravedlnenie ani odpustenie, lebo môžem všetko zo všetkého si odvodiť alebo vyvodiť.

Sv. Tomáš Akvinský: Príroda je na zuboch a rohoch červená. Prečo požiera Lev srnku alebo antilopu? Ani antilopa nie je nevinná, lebo požiera tráv, tráve berie zas inej tráve životný priestor... ten má ale problém.

Je totiž aj vina, ktorá je mimo zodpovednosti, za ktorú nemôžem, ktorú nemusím vyznať pri spovedi: predmorálna vina. Človek by nebol pokúšaný, keby nebol celkom blízko Boha.

Psyché - Duša

Psyché má depresie, duša nie. My máme depresívnych svätcov a máme aj šťastných zločincov. Nie je pravda, že všetky potraty zapríčiňujú depresie. Subjektívne pocity sú v spovedi irelevantné, nepodstatné. Nie každá spoveď musí byť aj emocionálnym zážitkom. Pocity sú sprevádzajúca muzika života, ale nie konanie.

Kňaz je podľa KKC dobrý pastier, milosrdný samaritán, otec márnotratného syna, ale aj spravodlivý sudca.

Pocit veľkosti, pocit sebavedomia: istý muž urínoval do nohavíc, lebo mu to robilo dobre. Farár ho poslal k psychoterapeutovi, a až sa vrátil naradostený, povedal: ja urínujem ďalej, ale teraz som na to hrdý.

My sme umelci, čo sa týka potláčania viny, ale aj čo sa týka potláčania pravdy o sebe. Náš často narcistický vzťah k sebe samému nás prezrádza. Ak niekto povie, 10 Božích prikázaní - OK, ale 6. prikázanie by trebalo poopraviť, tak nepotrebujem dlho hľadať, kde trčí jeho problém. Niekedy je smiešne, ako veľa ľudí o sebe prezradia, keď ustavične atakujú sexuálnu morálku Cirkvi. Oni hovoria: „Ja a Boh sme už dávno dohodli, že to je tak a tak, a Cirkev ohlasuje stále to svoje. Preto je Cirkev stredoveká, staromódna, atd. Aj keď som si to ja už s Bohom dávno vyjasnil...“

Boj Jakuba s Bohom: nepustím ťa, kým ma nepožehnáš. Vyklíbi si (Gn)

Nitsche: nie nič prirodzenejšie ako príroda.

Je byť lepšie bohatý a pekný ako chudobný a škaredý.

Zraniteľnosť človeka: Človek je smrteľne zraniteľný, to patri ku „conditio humanum“, k podstate človeka: Achelesova matka ho ponára do ohňa Hephaistos a do vody Styx, pritom ho musí držať za päť ...achylova pata.

Niebelungen pieseň: Siegfried hrdina zabije draka a kúpe sa v jeho krvi, no počas toho mu spadne z lipy list na plece: to bude jeho zraniteľné miesto.

Poranenia sú možné ale môžu byť aj stimulom, výzvou....

Túžba človeka po slobode a jeho ohraničenosť

Dejiny novoveku a modernizmu sa ukazujú ako dejiny slobody. Sloboda, bratstvo a jednota, to boli heslá, ktoré sprevádzali francúzsku revolúciu (1787). Tieto myšlienky a túžby sprevádzali takmer všetky novoveké hnutia a revolúcie. Aj pád železnej opony zapríčinila hlboká túžba človeka po slobode. Novoveké dejiny a dejiny moderny sa dajú teda označiť ako pokračujúci dejinný zápas o slobodu. Sloboda bola a aj je naďalej hlbokou túžbou srdca človeka. Sloboda má rôzne formy ako: oslobodenie človeka z poručníctva a poddanstva, od závislosti na iných, z mocenského panovania a utláčania vo verejno-politickom, ako aj v súkromnom živote, oslobodenie od vonkajších či vnútorných nátlakov. Niekedy sa niektorým zdá byť Cirkev akoby prekážkou pre rozvíjanie pravej slobody.

Sloboda je ale tak koncipovaná, že sa dá uskutočniť len istým zväzkom a rozhodným spoločným úsilím. Preto tu číha nebezpečenstvo, že túžba po slobode sa stáva nebezpečenstvom, keď sa snaží presadiť seba vôľa authority. Sebaurčenie, ale aj autorita, môžu byť potom ľahko zneužitú na sebeckosť a nezodpovednosť. Dnes hľadajú znova mnohí hodnoty a normy, ktoré všetkých ľudí spájajú. Solidarita a zodpovednosť sú centrálnymi hodnotami pre pokojné a zmierené spolužitie. Kresťanské ponímanie slobody má teda k emancipačným hnutiam dnešnej doby tak spájajúce, ako aj odlišné prvky.

Sloboda mieni tiež aj slobodu vôle konať alebo nekonať, urobiť alebo zanedbať istú činnosť. Katechizmus katolíckej Cirkvi hovorí o slobode a zodpovednosti toto: „Sloboda je v rozume a vo vôle zakorenená schopnosť konať alebo nekonať, urobiť to alebo ono, a tak vykonať sám od seba vedomé a dobrovoľné činy. Slobodnou vôľou každý disponuje sebou samým. Sloboda je v človekovi sila, ktorá mu umožňuje rásť a dozrievať v pravde a v dobre. Sloboda dosahuje svoju dokonalosť, keď je zameraná na Boha, ktorý je našou blaženosťou.“

My ale zo skúsenosti vieme, že tam, kde sú dve osoby, jedna má právo a druhá povinnosť, a naopak. Konflikt nastáva potom, keď sa právo jednej vymení za povinnosť a obrátene. Absolútna sloboda jedného môže mať za následok nedostatok aj tých najzákladnejších ľudských práv a slobôd toho druhého. Diktátorské režimy sú toho dobrým príkladom.

Ľudské konanie naráža teda na isté danosti a hranice, ktoré sú výsledkom konania iných ľudí, či už pozitívneho alebo negatívneho konania. Ako sa môže mnohým ľuďom ich spoločný život a ich sloboda potlačiť a formálne otráviť, ukázali nám v poslednom storočí dva diktátorské režimy: nacionálny - socializmus a komunizmus. Teda ľudským konaním, nezohľadňujúc slobodu a práva iných, sa môže vyvinúť aj priestor kolektívnej skazy a chorobnosti, ktorému sa nič a nikto úplne nemôže vyhnúť, pretože je vtiahnutý do víru bezmocnosti. Toto upevnenie zla v štruktúrach a inštitúciách sa označuje ako štrukturálny hriech. Samozrejme, že si takáto situácia potom vyžaduje aj štrukturálne reformy, štrukturálne obrátenie a zmierenie. Na takýchto negatívnych skutočnostiach, na počiatku ktorých stojí vždy osobná vina a hriech, sa ukazuje „hriech sveta.“ (Jn 1,29) Aj Katechizmus katolíckej Cirkvi poukazuje na túto skutočnosť: „Následky dedičného hriechu a všetkých osobných hriechov ľudí zapríčiňujú hriešny stav sveta ako celku.“

Tu nachádzame aj dôležitý prístup k pochopeniu toho, čo sa myslí pod dedičným hriechom: siahajúc až ku koreňom ľudského konania a ľudských možností.

Moderný, resp. modernistický postoj k hriechu, relativizmus, liberalizmus, subjektivismus:

Vina a hriech sa chápu dnes jednostranne ako porušenie nejakého predpisu alebo pravidla správania sa k iným ľuďom. Benedikt XVI. tvrdí, že každý hriech zahŕňa poranenie lásky a pravdy. Pokiaľ sa nestane zjavným alebo pokiaľ za to nehrozí trest, necítia to mnohí ako zlé. Len sa netreba dať prichytiť, ostatné si už zariadim sám.

Predovšetkým vedomie, že hriech má vždy súvis aj s Bohom, je dnes takmer stratené. Hriech a vina, t.j. prerušenie alebo rušenie vzťahu človeka k Bohu, ale aj medzi ľuďmi navzájom, hriech ako odtrhnutie od Boha a pre kresťana aj od Cirkvi ako spoločenstva veriacich, sa zdá byť dnes mnohým neznáme alebo zabudnuté, a nie až také strašné a tragické.

Sociálno-spoločenské procesy, ktoré súčasne prebiehajú v našej spoločnosti, ako napr. zmeny pri odovzdávaní mravných hodnôt a mravných noriem, ktoré sa v minulosti bez väčších problémov a s oveľa väčšou ľahkosťou prenášali v rodine z generácie na generáciu, môžu v budúcnosti aj u nás na Slovensku spôsobiť, že kresťanské hodnoty, ku ktorým patrí aj vedomie hriešnosti a viny, budú podrobené veľkým zmenám. Preto nám nepomôže bedákanie, že to všetko prichádza zo Západu a vyhováranie sa stále iba na

tých druhých. My vieme veľmi dobre, ak sme úprimní, že to všetko máme už dávno aj doma, len mnohokrát v modifikovanej a latentnej podobe. Človek má tie isté túžby a žiadosti, radosti i starosti, zármutok i bolesť, a tú istú dôstojnosť v Amerike, v Nemecku, ako aj na Slovensku, v Rusku i v Číne. A každý človek túži po spravodlivosti a láske.

Hriech toto všetko ničí, a napokon aj človeka. O relativizme, liberalizme a subjektivizme či individualizme sa ešte obšírnejšie zmienim nielen v nasledujúcich kapitolách, ale aj v súvislosti so sviatostnou pastoraáciou v novodobých podmienkach.

12. Prednáška

Panna Mária ukazuje na Ducha Svätého

„Rozkošne milo je na tom svete, Kráľovnej svojej vďačí sa máj...”

Poznáte slová tejto nádhernej májovej piesne? V najkrajšom mesiaci roka sa chceme zasvätiť našej nebeskej Kráľovnej. Mária je dar, ktorý nám dáva Ježiš a Duch Svätý, a ponúkajú nám ju ako matku. Vedome a s hlbokou vďačnosťou ju chceme prijať. Veď Máriina neha nám pomôže uvidieť nie iba nežnú Božiu lásku, ale aj jeho milosrdnú lásku, ktorú by sme chceli preukazovať iným. Sám Ježiš sa takejto láske učil od svojej matky. Ak pozeráme na Ježiša očami jeho matky, uvidíme jej vieru, a naučíme sa odpovedať spolu s ňou; nájdeme tiež hlboký zmysel, ktorý by sme inak neobjavili. Ak sa držíme jej ruky a pozeráme na jej kroky, budeme sa učiť rýchlejšie. Ak rozjímame o Ježišovi, poprosme, aby sme ho mohli vidieť očami jeho matky. Milosti dostávame jej prostredníctvom, preto prosme Máriu, aby bola s nami. Mária nás neochráni od všetkých búrok. S ňou však dosiahneme prístav skôr a bezpečnejšie.

Naša matka Mária je Boží dar, ktorý nám pomôže získať vnútorný pokoj a silu jej Syna. Ak kráčame pod jej ochranou, ona nám ukáže správny smer. A potom spoločne s celým stvorením budeme s radosťou spievať: „Rozkošne milo je na tom svete, Kráľovnej svojej vďačí sa máj...”

Deň Turíc je sviatok tajomného vanutia Boha. V prvých, a nielen v prvých Turíciach, máme vidieť Pannu Máriu - „nevestu“ Ducha Svätého. Každý rok je to pozvanie, aby sme boli znova pozorní na Božiu prítomnosť v našich životoch. Boží Duch prichádza k svojim učeníkom neočakávane. Tento „Vietor“ robí v nich životné zmeny.

V hornej izbe ľudia, ktorí boli naplnení strachom, zakúsili zrazu nesmiernu slobodu a hlboký zmysel Božieho života v nich. S „Vetrom“ prišiel nával povzbudzujúcej energie, ktorá tam predtým nebola. V chaose, zmätku a strachu prišiel Boží Duch so silou, ktorá prevýšila všetky ich očakávania. Tento príchod zmenil ich postoje a motivoval ich nadšením a nádejou. Premenili sa zo slabých ľudí na ľudí s vnútornou silou. Objavili moc lásky a nové určenie života, ktoré im Ježiš ohlasoval. Takýto vietor sa často preženie i cez naše vnútro. Naše mysle a naše srdcia sa otvoria a „Vietor“ nám

ponúka nové možnosti premeny. Vieme, že sme stvorení na Boží obraz a preto sme „dobrí“ /Gn 1,31/. Vie to i Ježiš, preto sa vždy na nás pozerá s láskou. Vidí našu vnútornú krásu, našu túžbu po dobre, po jednote s ním. Miluje nás a preto nám poslal Ducha Svätého.

Duch Svätý nám chce pomôcť odhaliť a dosiahnuť našu vnútornú krásu. Duch Svätý pôsobí medzi nami a v nás. Je v každom z nás a nabáda nás, aby sme žili a konali podľa Božej vôle. On chce naozaj pôsobiť v našom živote. Usiluje sa o naše pretvorenie na Ježišov obraz. A to sa usiluje dosiahnuť trpezlivo a citlivo. Chce nás upozorniť na tie kroky v našom živote, ktoré vedú k temnote a hriechu. Jemnými napomenutiami pôsobí na naše svedomie a tak nám ukazuje možnosť očistiť sa, získať odpustenie a milosť. Duch je mocný vietor, rozvirujúci pokoj do dynamického života.

Môžeme si vybrať, či budeme podľa toho konať alebo nie. Záleží na nás, či sa táto sila stane v nás efektívnou. Pozrime sa teda na náš život a nájdime dôkaz obrátenia k láske. Dovolím, aby bola sila Ducha Svätého v mojom živote využitá? Má takýto „Vietor“ nejaký vplyv na môj život, robí v ňom rozdiely? Je to vidieť na mojom správaní a na mojich skutkoch? Otázok je veľa, sami vieme, čo sa v nás vynára. Preto prosíme: „Príď, Duchu Svätý! Nech sme si vedomí tohto „Vetra“ a nech prinesie zmenu v nás a cez nás.“

V (Sk 19,1– 8) Pavol v Efeze našiel akýchsi učeníkov a povedal im: Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili?" Oni mu odvetili: Ani sme nepočuli, že je Duch Svätý. On sa opýtal: Ako ste teda boli pokrstení? Oni odpovedali: Jánovým krstom. Pavol povedal: Ján krstil krstom pokánia a hovoril ľudu, aby uverili v toho, ktorý prichádzal po ňom, to jest v Ježiša. Keď to počuli, dali sa pokrstiť v mene Pána Ježiša. A keď na nich Pavol vložil ruky, zostúpil na nich Duch Svätý; i hovorili jazykmi a prorokovali. Spolu ich bolo asi dvanásť mužov. Potom vošiel do synagógy a smelo hovoril; tri mesiace rozprával a presviedčal o Božom kráľovstve. Pavol teda prišiel do Efezu. Efez bolo kvitnúce hlavné mesto rímskej provincie Ázie, významné obchodné a kultúrne stredisko s 300 000 obyvateľmi. Pavol tu strávil viac než dva roky (19, 1–40). Spomínaní učenici ešte neboli kresťanmi (porov. v. 3 a 5). Udelil im sviatosť birmovania, v ktorej dostali Svätého Ducha.

Zamyslenie:

Tam našiel akýchsi učeníkov a povedal im: Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili? Oni mu odvetili: Ani sme nepočuli, že je Duch Svätý. On sa opýtal: Ako ste teda boli pokrstení? Oni odpovedali: Jánovým krstom. Pavol sa pýta „akýchsi učeníkov“ na ich vieru. Oni mu úprimne odpovedajú. Úprimnosť je znakom otvorenosti a ochoty hľadať pravdu.

Skúsme, tak ako títo „akýsi učeníci“, odpovedať Pánovi na tú istú otázku: Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili? Mnohí sme ho úradne, na papieri, dostali pri sviatosti birmovania. Pán nás v tomto čase prípravy na sviatok Zoslania Ducha Svätého pozýva k hlbšiemu stretnutiu s ním v pravde. Možno nemáme odvahu, silu, poznanie, túžbu..... Preto nám ponúka možnosť prosieť o dary Ducha Svätého, aby nám ich mohol vložiť do srdca. Odložme všetko čo nám bráni a dajme priestor Bohu. Vo farnostiach sa v dňoch Turíc i dnes modlíme novému k Duchu Svätému. Modlíme sa za dar útechy Ducha Svätého. Kto je osamotený a opustený, hľadá útechu. Preto je dobré si uvedomiť: Nikdy nie som sám. Duch Svätý vo mne prebýva ako v chráme. A spolu s ním je vo mne aj Syn, aj Otec. Klaniam sa Duchu Svätému prítomnému vo mne, ktorý je útechou môjho srdca. Boh sa mi ponúka. Sme si toho vedomí?

Slová, ktorými ukrižovaný a vzkriesený Ježiš Kristus pred svojím nanebovstúpením zveril apoštolom misijné poslanie: „**Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal,**“ naďalej znejú ako všeobecné povolanie a naliehavá výzva. A Ježiš k tomu dodáva: „**A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta**“ (Mt 28,19-20). Nezabúdajme na mocný a účinný príhovor Panny Márie u jej Syna, nášho brata...

Kristovo a teda i pozvanie Panny Márie, jeho Matky ohlasovať jeho kráľovstvo až po samý kraj zeme je univerzálne. „Cirkev je zo svojej prirodzenosti misionárska, lebo rozkaz Kristov nebol podmienený a povrchný, ale týka sa srdca Cirkvi. Z toho vyplýva, že celá a každá jednotlivá cirkev je poslaná k národom,“ píše Ján Pavol II. v encyklike Redemptoris missio (62).

Misijné úsilie teda zostáva, prvoradou službou, ktorú Cirkev dlhuje dnešnému ľudstvu, aby usmerňovala kultúrne, sociálne a etické zmeny, a evanjelizovala ich; aby ponúkala Kristovu spásu ľuďom našich čias, ktorí sú v mnohých častiach sveta

pokorovaní a utláčanie v dôsledku rozšírenej chudoby, násilia a systematického potláčania ľudských práv.

Vzdávajme Pánovi vďaka za všetko hojné ovocie, ktoré sme touto misijnou spoluprácou v Afrike a v iných oblastiach sveta získali. Mnohí kňazi po tom, ako opustili svoje pôvodné spoločenstvá, dali svoje apoštolské sily do služby spoločenstiev - niektorých z nich zrodených len nedávno - v chudobných a rozvojových oblastiach. Medzi nimi je aj nemálo mučeníkov, ktorí k svedectvu slova a k apoštolskému úsiliu pripojili aj obeť vlastného života.

Svetový deň misií nech je príležitosťou, aby sme si v modlitbe spomenuli na našich bratov a sestry vo viere, ktorí sa obetujú na tomto rozsiahlom misijnom poli. Prosme Boha, aby ich príklad všade vzbudzoval nové povolania a obnovoval misijné vedomie v kresťanskom ľude. Misijné poverenie, ktoré Kristus zveril apoštolom, skutočne zahŕňa nás všetkých. Nezabudnime, že prvým a najdôležitejším príspevkom, ktorým sme povolaní prispieť k misijnej činnosti Cirkvi, je modlitba. Pán hovorí: **„Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu!“** (Lk 10,2). Temer pred rokmi pápež Pius XII., napísal: „V prvom rade sa modlite, modlite sa ešte viac. Spomeňte si na nesmierne veľkú duchovnú potrebu ešte toľkých národov, ktoré sú stále ďaleko od pravej viery alebo chýbajú im posily, aby vytrvali“ (AAS, s. 240). A vyzval na slávenie ešte väčšieho počtu svätých omší na úmysel misií, lebo tým sa plní to, „čo zodpovedá túžbam Pána, ktorý miluje svoju Cirkev a chce, aby rástla a rozkvitala v každom kúte sveta“ (tamže, s. 239).

Aj ja sa opäť pripájam k tejto výzve, ktorá je aktuálnejšia než kedykoľvek predtým. Nech z každého spoločenstva zaznieva spoločné volanie k nášmu Otcovi, „ktorý je na nebesiach“, aby prišlo na zem jeho kráľovstvo. Vyzývam osobitne deti a mládež, ktorí sú vždy ochotní k veľkodušnej misijnej horlivosti. Obraciam sa aj na chorých a trpiacich a pripomínam hodnotu ich tajomnej a nenahraditeľnej spolupráce na diele spásy. Panna Mária, ktorá svojou materskou starostlivosťou sprevádzala Cirkev pri jej začiatkoch, nech riadi naše kroky aj v tejto dobe a nech nám vyprosí nové Turíce lásky. Nech v prvom rade dá, aby sme si uvedomili, že sme všetci misionármi, ktorých poslal Pán, aby sme sa stali jeho svedkami v každom okamihu nášho života.

Každá rastlina, každý strom, čerpajú najviac pre život cez svoje korene. Samozrejme aj slnko, vzduch a starostlivosť (opatera) napomáhajú životu, ale korene sú hlavnými „kanálmi“. Čosi podobné môžeme pozorovať aj pre ten nie biologický život - s

Bohom, pre duchovný život. V našom prípade má duchovný život formu zasväteného života s veľkou charizmou misijného povolania. Pre rozvoj a upevňovanie nášho rehoľno-misijného života je potrebné mať silné vedomie koreňov cez ktoré nám prúdi Život. Treba si uvedomiť, že korene nie sú zdrojom Života, sú médiom, kanálom, cez ktorý môže a chce Boží život prúdiť k nám. Zdroj Života je Boh, Jeho láska k nám. My sme pozvané odpovedať na túto lásku osobným vzťahom s Ním.

Koreňmi nášho života, ktorých Boh povolal začať niečo nové, aby tak bol zjavený jeden z aspektov Kristovho tajomstva. Pre nás hlásanie evanjelia životnou záležitosťou. Prioritná bola, je a bude láska! Ohlasovanie evanjelia je len jedna z foriem jej konkrétnej realizácie. II. vatikánsky koncil (1962-1965). V dogmatickej konštitúcii o Cirkvi „Lumen Gentium“ (1964)⁴ sa píše: „Láska k Bohu a ľuďom je dušou všetkého apoštolátu“ (LG33) a v pastorálnej konštitúcii „O Cirkvi v modernom svete“ „Gaudium et spes“ (1965)⁵ čítame: „Základný zákon ľudskej dokonalosti a teda tiež pretvorenia sveta, je nové prikázanie lásky“ (GS38). Alebo jednoducho, tak ako to len ženy vedia, vyjadrila jedna veľká žena Terézia z Avily: „Bez lásky je všetko nanič“.

Samotné Evanjelium nám jasne hovorí, že na konci života nebudeme súdení z množstva času, ktorý sme strávili v kaplnke, ani podľa habitu, či množstva katechéz, ktoré sme predniesli. Ani hodnosti, vzdelanie, či postavenie nebudú to hlavné kritérium. Ježiš nás učí, že u Boha platí jedine hľadisko praktickej lásky (porov. Mt 23,31-46), pretože len „láska je kritériom konečného rozhodnutia ohľadom hodnoty alebo bezcennosti ľudského života“ (Benedikt XVI. *Deus caritas est*, 16).

Najsvätejšia Trojica je vnútrobžský vzájomný vzťah lásky, jej vychádzanie v poslaní Syna na svet a zasvätenie Duchu Svätému ako Láske a Sile nieť Lásku ľuďom - tým aspektom Božieho tajomstva, na ktorom postavili svoje dielo. Nieť Božiu lásku. Týchto pár viet je veľavravných. Jej „žime z hodiny na hodinu, zo dňa na deň a budúcnosť prenechajme Bohu“ nás učí základné - práve tu a teraz je to najdôležitejšie, čo máme žiť, čo máme riešiť. Ak prežívame vedome každú chvíľu, zakúsime, že Boh nám dáva silu a svetlo pre to konkrétne, čím kráčame. Ak sa zbytočne netrápime tým, čo je za nami a tým, čo nás len čaká, zakúsime, že kde je dôvera v Božiu prítomnosť v každodenných okolnostiach, tam sa cesta ukáže. Boh nás skutočne očakáva vo veciach, situáciách a ľuďoch, ktorých každodenne stretávame. Dokonca nám v tom všetkom vychádza v ústrety. Preto nechajme spokojne všedný deň všedným dňom. Nemôžeme a nemáme zamieňať všedný deň na deň sviatočný ani vznešenými myšlienkami viery a

večnou múdrosťou. Všetný deň musí obstať neosladený a neidealizovaný. Iba vtedy je tým, čím ma pre nás byť: priestorom viery, školou hladu, cvičením trpezlivosti, prospešným odkrytím veľkých slov a nepravých ideálov, tichou príležitosťou k tomu aby sme skutočne milovali a boli verní, osvedčením vecnosti, ktorá je semenom múdrosti.

„Jednoducho a čestne prijímajme všednosť, ktorá ukrýva sama večný zázrak a mlčiace tajomstvo, ktoré nazývame Boh a jeho skryté milosti práve vtedy, ak ostáva všednosťou. I najvšednejšie maličkosti sú časťou ľudského života, ktoré skrze vieru, nádej a lásku smeruje k Bohu. To však nedosahujeme veľkými ideálmi, veľkými slovami, sebauplatnením, ale skutkami, ktoré nás vytrhávajú zo sebeckta, starosti o druhého, pre ktoré zabúdame na seba, trpezlivosťou, ktorá nás robí tichými a múdrymi. Kto sa podieľa na večnosti, ktorú nesie sám v sebe, ten náhle vidí, že i malé veci získavajú nevýslovnú hĺbku, sú poslami večnosti, sú niečím viac, než samy znamenajú. Sú ako kvapka vody, v ktorej sa zrkadlí celé nebo. Ako znamenie, ktoré ukazuje ďalej nad seba“.

To nedokážeme vlastnou silou. Len v Jeho sile môže žiť všedný život ako neustály kontakt s Bohom. Naše poznanie, že: „každý náš nádych musí byť: "príď Duchu Svätý“, nám odovzdala zo smrteľnej postele a iste vychádzalo z celoživotnej skúsenosti. Iba ak

Duch Svätý bude naším dychom a vtedy dokážeme:

- mlčať, aj keď sme sa chceli obhajovať, keď bolo s nami zle zaobchádzané
- odpúšťať, aj keď sme nedostali žiadnu odmenu, a odpustenie bolo prijaté ako samozrejmosť
- počúvať nie preto, že musíme, alebo zo strachu pred nepríjemnosťami, ale len pre to tajomné, mlčiace, nepochopiteľné, čo nazývame Božou vôľou
- obetovať niečo, bez toho, žeby sa nám dostalo vďačnosti, uznania, ba dokonca bez pocitu vlastného uspokojenia
- rozhodnúť sa pre niečo iba z najvnútornejšieho popudu svedomia, tam, kde to už nemôžeme nikomu povedať, nikomu vysvetliť, tam, kde je človek už úplne sám a vie, že urobil rozhodnutie, za ktoré sa bude vždy zodpovedať
- pokúsiť sa milovať Boha tam, kde nie sme nesení žiadnou emocionálnou vlnou, tam, kde sa zdá, že voláme do prázdna a nie sme vôbec počutí, tam, kde sa všetko zdá nepochopiteľné, alebo až nezmyselné
- vykonať nejakú povinnosť, ktorú môže človek vykonať len s páľčivým pocitom skutočného sebazaprenia, s vedomím, že konáme čosi, za čo sa nám nikdy nikto

nepoďakuje

- byť dobrý k človeku od ktorého sa nevráti ozvena vďačnosti a porozumenia, a nie sme ani odmenení pocitom, že sme boli nezištní, dobrí...

Hľadáme vo vlastných skúsenostiach a zážitkoch, kedy sa nám niečo také stalo. Keď to nájdeme, našli sme Ducha aj vo všednosti. Aj vo všednosti, ktorá je niekedy tvrdá... Preto by sme mali byť dobrí k maličkostiam a pokorní k neviditeľnostiam všedného dňa. Oni nás okúzľujú, len keď ich prijímame okúzlení a otupujú, ak im nerozumieme. Ich pôsobením sa stávame triezvi, skromní a tichí. Možno sme i unavení a sklamaní, ale to je práve to, čomu sa máme a môžeme naučiť, čo nás môže pripraviť na to, aby sme kráčali v ústrety slávnosti večného života, čo nezískame vlastnou silou, ale Božou milosťou. Nesmieme však zatrpknúť a stať sa skeptikmi, lebo malé je prísľubom veľkého a čas zárodkom večnosti.

„Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Zem však bola pustá a prázdna, tma bola nad priepasťou a Duch Boží sa vznášal nad vodami“ (Gen 1,1-2).

Duch hľadá v láske na vody, vznáša sa, spočíva, jednoducho je prítomný. Vody - ešte neoddelené moria od pevniny, beztvárna masa - nadobúdajú pod Jeho milujúcim a teplým pohľadom svoju tvár. Boží Duch, ktorý je tu predstavovaný, nehovorí, nedáva pokyny, ale je jednoducho prítomný, milujúci. A táto milujúca bdela prítomnosť má formovateľnú silu. Potichu rastie poriadok, priehľadnosť, svet začína žiť, stáva sa farebným a preplnený Duchom.

**„BOH SVOJIM SLOVOM STVORIL SVET
A SVOJIM DUCHOM OŽIVUJE VŠETKO.“**

Človek, ktorý s duchovne bdelým pohľadom pozerá na svet musí vyznať: **„Prv než sa vrchy zrodili a povstali zem i svet, Ty, Bože si od vekov až na veky.“** (Ž 90,2). Z toho vyznieva tajuplné chápanie jeho prítomnosti, intuitívny pohľad, ktorý vníma Božiu blízkosť.

TVOJU TVÁR HĽADÁM, alebo TVOJA TVÁR NECH ŽIARI NAD NAMI.

Modlitba: „Bože, večná pravda... je prostriedkom ako sa učiť kráčať v Božej prítomnosti.“

Boh, boží Duch je všade prítomný, On ma utvoril. Vie o mojom tele, mojej sile a slabostiach, mojich chorobách a hraniciach. On pozná moju dušu, pozná môjho ducha,

históriu môjho života, môj rodokmeň, moje sklony, moje telesné a duchovné dedičstvo. Pozná moje plány skôr než ich uskutočním. Pred Ním nie sú žiadne tajomstvá. Pred Ním nemusím mať žiadne obavy. Jeho „Áno“, Jeho vedomosť o mne, je istota a pozvanie domov, ktorý mám pripravený v nebi (Ž 139).

Duch Svätý nás pripravuje na to, aby sme vedomí a istí si Božej lásky prijali z JEHO ruky všetko a zostali v JEHO prítomnosti.

„PRENIKNUTÉ DUCHOM EVANJELIA, ODUŠEVNENÉ LÁSKOU, AKOU NÁS BOH MILUJE, USILUJME SA O TO, ABY SME POSVÄCUJÚCU PRÍTOMNOSŤ DUCHA SVÄTÉHO VO SVETE UROBILI VIDITEĽNOU.“ (SSpS konštitúcia 106).

Duch Svätý často hovorí k nám cez obrazy a situácie. Učme sa rozumieť Jeho reči. Napr. nechápeme, nevidíme, všetko je nejasné, bezvýchodiskové... Cez tieto situácie, ktoré sú tiež znameniami Ducha Svätého, by sme sa mali pýtať: „Pane, čo mi chceš povedať?“ Odpoveď nadá na seba dlho čakať, lebo Duch Svätý, ktorého vo VENI CREATOR menujeme „Utešiteľom“, má hlad po milujúcej prítomnosti a prichádza k človeku, ktorý sa cíti stratený a bez východiska. Ak ho pozveme k sebe: „Áno, príď, urob ma schopným k tomu, k čomu ma voláš, a nauč ma modliť sa, vtedy zakúsime pokoj a radosť. Ale aj vtedy si položíme otázku: „Čo mi chceš týmto pokojom povedať?“ Lebo práve preto, že Duch je stále prítomný a neustále sa nám prihovára, máme ho neprestajne hľadať. „Jeho prejavy sú rôzne, ale Duch je ten istý.“

Misionárka, zo Slovenska, sr. Gabriela SSpS z Argentíny napísala: V palmovú nedeľu, kedy som išla medzi chorých roznieť vetvičky z olivy, mala som tento silný zážitok. Modlila som sa predtým, pýtajúc sa sama seba, čo chcem týmto symbolom dať našim chorým? Myslela som, že pred nami nie je iba týždeň smrti a smútku, ale skôr niečo, čo nám prináša silu a novú vitalitu.... a tak posilnená touto myšlienkou dala som sa na cestu po špitáli... veru, potešili sa chorí a aj rodiny. Keď som bola na jednej z izieb ženského oddelenia, istá pani sa mi začala pozeráť hlboko do očí. Ja som tiež zastala, naše pohľady sa stretli a ona mi hovorí: „Sestra, potratila som dieťa a bola som už v piatom mesiaci“....z jej pohľadu som cítila, že hľadá vo mne odpoveď. Chytila som jej ruku, v takýchto situáciách je ťažko nájsť slová na utíšenie bolesti, no cítila som, že cez ticho a silný dotyk rúk sa rozumieme. Ticho som sa modlila a vyzývala Ducha Svätého, aby mi dal silu a slovo... Keď som vyšla z izby, na chodbe som stretla otca tohto dieťaťa,

ktorý veľmi plakal. Silno som ho objala a vzala do prázdnej izby, kde mi povedal, že on to dieťa videl. Mal plno otázok - „prečo práve mne, nám, ktorí sme tak veľmi čakali tohto chlapčeka, sa to stalo?“ Povzbudila som ho a zároveň obdivovala vnútornú silu tohto muža. Povedala som mu, že aj napriek tomu, čo sa stalo, je to ich syn a teraz je už s Ježišom. Nech mu dá meno, pretože on bude spolu s nimi prosiť za nich, za ich rodinu.... Veľmi ma toto stretnutie dojalo a tiež to, že to bolo práve na Kvetnú nedeľu... Cítila som, že i tu je Boh so svojim Duchom prítomný, v týchto manželoch, ktorí trpia stratou svojho dieťaťa.

Na druhý deň som stretla otca tohto dieťaťa a tento krát sa on priblížil a silno ma objal. Poďakoval mi za návštevu a povedal: „Sestra, meno môjho syna je ISAIAS“..... Mnoho situácii nás pozýva meditovať nad realitou v ktorej sa nachádzame, aby sme práve v nich, v konkrétnych situáciách, dokázali vidieť, nájsť a sprevádzať Ježiša, ktorý trpí v týchto ľuďoch....

Sestra Gabriela končí; vďaka za vaše modlitby, ktoré ma naplňajú silou a radosťou a cez ktoré sme silno spojené... a tiež vďaka tomuto spojeniu sa s NÍM môžeme byť svetlom pre iných na ceste životom....

Duch Svätý je v tejto skutočnej udalosti nie len UTEŠITEĽOM, ale aj SILOU, ktorá prináša do duše pokoj a robí viditeľnou svoju prítomnosť vo svete.

Možno aj vy prežívate podobné situácie a určite v nich hľadáte Jeho dotyk a Jeho prítomnosť. Nech vám toto moje zamyslenie pomôže dôverovať v Jeho živé a milujúce prebývanie medzi nami.

Na záver k vám, okrem toho, že sa chcem zo srdca poďakovať za modlitby, naše úlohy, spojme sa a vyprosujme dary Ducha Svätého pre nás, a pre ľudí celého sveta, aby Ten, ktorý svojim Slovom stvoril svet a svojim Duchom oživuje všetko, priniesol do nášho sveta Svetlo a túžbu poznať pravé hodnoty. Prosme o to spoločne modlitbou, ktorá pochádza z východnej Cirkvi.

„Príď Duchu Svätý, posväť nás. Naplň naše srdcia horiacou túžbou po pravde, ceste a plnom živote. Zapáľ v nás svoj oheň, aby sme sa stávali svetlom, ktoré svieti, horí a potešuje. Daj našim ťažkopádnym ústam nájsť slová, ktoré hovoria o tvojej láske a kráse. Pretvor nás, aby sme sa stávali ľuďmi lásky; tvojimi svätými; viditeľným božím slovom. Tak obnovíme tvárnosť zeme a všetko sa pretvorí. Príď, Duchu Svätý, posväť nás a ostaň s nami.“

13. Prednáška

V Duchu Svätom oživovať svoje zasvätenie

Ján 14, 21-26 hovorí: „Zjavím sa mu osobne. Ježiš túži, aby sme ho osobne poznali. On nás pozná a túži po vzájomnej láske. Hovorí - Kto zachováva moje prikázania, ten ma miluje. A kto mňa miluje, toho bude aj môj Otec milovať a ZJAVÍM SA MU OSOBNE.

My, ľudia, môžeme sa rôzne poznať. Niekoho poznáme z videnia, ale niekoho poznáme bližšie, osobnejšie. Toto osobné poznanie môže byť iba zo vzájomného stretávania, z osobného stretávania. Stretávanie môže mať rôzne formy, či písomnú, alebo cez telefón, skype, či e-mail, alebo personálne. Čím sa častejšie stretávame, tým sa lepšie spoznáme a poznáme, ba dokonca niekedy sme schopní povedať, prepáč, ale viem aj to, čo si myslíš, ale najdôležitejšie je, že môžem toho človeka milovať.

Predstav si, že Ježišovi záleží na takomto OSOBNOM poznaní. Čím častejšie sa budem s Ním stretávať (v osobnej modlitbe, čítaní a meditovaní Písma Svätého, vo svätej omši, vo sviatostiach...), tým Ho budem lepšie poznávať a milovať. Keď Ho budem milovať, nebudem mať problém zachovávať Jeho prikázania, lebo sú pre moje dobro.

Dôsledné zachovávanie prikázaní, urobí ma šťastným už tu na zemi, dá mi pokoj duše. Tomu všetkému ma môže naučiť Duch Svätý, lebo tak to sľúbil Ježiš, keď povedal: „Duch Svätý, ktorého Otec pošle v mojom mene, ten vás naučí všetkému.“

Príď Duchu Svätý a nauč nás OSOBNÉ spoznávať Ježiša, zachovávať jeho prikázania a tak Ho milovať.

- Môžem povedať že poznám Ježiša?
- Čo chcem robiť, aby som Ho lepšie poznal?

Prosba o ovocie Ducha Svätého:

„Pane Ježišu, tvoj apoštol Pavol vymenúva desať násobné ovocie Ducha Svätého: Lásku, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotu, vernosť, miernosť, zdržanlivosť, čistotu (*Gal 5,22-23*); daj, aby som toto vzácne ovocie čoraz lepšie poznával, vnútorne ho prežíval a prejavoval účinky týchto darov Ducha Svätého pred všetkými ľuďmi.“

Múdrose, ktorá je zhora, je predovšetkým cudná, potom upokojujúca, skromná, zmierlivá, plná milosrdenstva a dobrého ovocia, nepochybujúca a bez pretvácky. A ovocie spravodlivosti sa zasieva v pokoji pre tých, čo šíria pokoj.

Z evanjelia podľa Marka - (Mk 9,14–29), vieme, že „Učiteľ, priviedol som k tebe svojho syna, posadnutého nemým duchom. Kdekoľvek ho schytí, zhodí ho, idú mu peny, škripe zubami a chradne. Povedal som tvojim učeníkom, aby ho vyhnali, ale nemohli.“ On im povedal: „Neveriace pokolenie, dokiaľ budem s vami? Dokedy vás mám ešte trpieť? Privedte ho ku mne!“ I priviedli ho k nemu. ...Ježiš ho chytil za ruku, zdvihol ho a on vstal.“

Zamyslime sa: Priviedol som k tebe svojho syna.... Evanjelium nám predstavuje situáciu, ktorá sa odohráva pred veľkým zástupom ľudí. Otec hľadá pomoc pre svojho syna. Privádza ho pred Ježiša....

Privádza ho. Predpokladám, že syn nešiel dobrovoľne. Otec ho priviedol. V dnešnej "slobodnej" dobe počujeme často slová: "Ja ho nebudem nútiť chodiť do kostola. Nech sa rozhodne sám." Odpovedzme si však na otázku: „Je mladý, neskúsený človek schopný v dnešnom svete, plnom ponúk, nájsť pravú hodnotu života a rozhodnúť sa preň?“ Sme toho schopní my? Aká je naša viera? Ako nás ovplyvňuje mienka ľudí? Často cítime bolesť zo straty viery u našich detí. Možno sme aj plní obáv, sklamaní.... Chlapcov otec v evanjeliu Ježišovi vyznáva a volá: „Verím. Pomôž mojej nevere!“ Naš život je príležitosťou zanechať svedectvo viery. Je pozvaním žiť, hľadať a privádzať ľudí k Bohu.

Je potrebná chvíľa ticha na zamyslenie.

„Otče, v mene tvojho Syna sa obraciam k tebe s prosbou o Ducha Svätého. On nech ma napomína, keby som chcel zabudnúť na tvoj zákon, tvoju lásku, tvoje prisľúbenia. Tvoj Svätý Duch, Otče, nech posilňuje moju pamäť, aby som si často pripomínal tvoju svätosť, vševedúcnosť, tvoju múdrosť a dobrotu, tvoju vernosť a lásku. Tvoj Svätý Duch nech je mojim povzbudením, keď som lenivý, mojou silou, keď som slabý, mojim svetlom v temnotách. Tvoj Svätý Duch nech upevňuje moju vieru, keď ma znepokojujú temné pochybnosti, nech posilňuje moju nádej, keď strácam odvahu, nech zapáli moju lásku, keď chladne voči tebe i voči mojim blíznym.“

Otče, naplň ma svojím Svätým Duchom, Duchom tvojho Syna tak, ako si ním raz naplnil Ježišových učeníkov! Áno, Otče, skrze svojho Syna si prisľúbil, že dáš Ducha Svätého všetkým, ktorí o to prosia. A tvoje slovo je pravda.“

Na mieste je teraz modlitba zasvätenia sa Duchu Svätému; poprosme:

„Bože Duchu Svätý, večná láska Otca a Syna, klaniam sa ti a oslavujeme Ťa pre tvoje stvorenia a lásku, ktorú si vylial do našich srdc. Odovzdávame sa Tvojmu vedeniu. Zapáľ naše srdcia ohňom svojej lásky, aby sme pocítili že žiješ v nás. Urob nás otvorenými pre tvoje vedenie. Buď živou silou nášho svedectva a našej pevnej nádeje na Nové nebesia a Novú zem. Daj, aby sme boli tvojimi nástrojmi pre spásu mnohých. Prijmi našu prácu, naše radosti a trápenia. Modli sa v nás, miluj v nás. Urob nás živým, svätým obetným darom, v ktorom máš zaľúbenie a zjednoť nás raz s tebou vo večnosti.“

Posolstvo pre nás je: „Ak by sme verne plnili svoje povinnosti, boli by sme schopné objaviť sa pred Bohom, keď nás zavolá. Každý deň sa modlime: Moje srdce je ochotné; Bože, moje srdce je ochotné!“

Sme povolání, aby sme vytvárali v našom vnútri stále viac priestoru pre Ducha Svätého.

U Matúša (5,38–42) môžeme čítať: „... že bolo povedané: »Oko za oko a zub za zub!« No ja vám hovorím: Neodporujte zlému. Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé. Tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať ti šaty, nechaj aj plášť. A keď ťa bude niekto nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, choď s ním dve. Tomu, kto ťa prosí, daj, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba niečo požičať. Zamyslime sa: Čo je správne? Uplatňovať odvetu - pomstu a či uplatňovať zákon lásky? Aj pre mňa platí - bolo povedané..., ale ja ti hovorím: budeš blažená/ý, ak budeš tichého a pokorného srdca. To neznamená, že sa nemáš brániť, ale rob to s pokorou a láskou v srdci. Všetky tieto Ježišove požiadavky stoja na zákone - prikázaní lásky. Veď na to prišiel medzi nás a žil s nami, aby nás učil žiť v láske a s láskou konať, odpúšťať, kráčať s blížnym bratom, sestrou!

Ticho na uvažovanie...

„Božské Srdce Ježišovo, obetujem ti skrze Nepoškvrnené Srdce Panny Márie všetky modlitby, práce a utrpenia tohto dňa, v spojení so všetkými úmyslami, v ktorých sa neustále obetuješ na našich oltároch, zvlášť za Cirkev a sv. Otca, tiež s úmyslami, ktoré sú tento mesiac odporúčané Apoštolátu modlitby.“

Mestečko Nazaret bolo kedysi bezvýznamné mestečko v Galilei. Dnes je však kresťanským pútnickým miestom v Izraeli a tisíce ľudí ho navštevuje. Dôvod? Tu zaznelo definitívne „**áno**“ Bohu, tu Panna Mária prijala Boží spásonosný plán a slovami: „**Hľa služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova**“ sa navždy dala do služby Bohu.

Toto je „**definitívne fiat - áno Bohu**“, potom ovplyvnilo beh dejín. Preto je to veľký a dôležitý moment v histórii spásy.

Dnes si tu však pripomeňme niečo z nášho života: **Zasvätenie sa Bohu.**

Zložením rehoľných sľubov čistoty, chudoby a poslušnosti, a kňazskými sľubmi sme sa stali celkom blízkymi Ježišovi. Ak Mária zapálila v ľudstve obrazne „oheň“, tej najdokonalejšej odpovede, akú človek môže dať Bohu, že sa mu v pokore úplne odovzdá do služby na ceste radikálneho nasledovania Krista, tak túto štafetu sa zasvätenia Bohu sme prijali aj my. Preto je to významný moment a radostný deň pre nás osobne, si pripomenúť tú chvíľu v Duchu Svätom. Je to neodmysliteľná súčasť nášho života v Cirkvi a vo svete.

Rád by som sa zameral na dva obrazy, ktoré nám prináša Božie slovo a ktoré odpovedajú na dve podstatné otázky týkajúce sa povolania k zasvätenému životu:

Prvý obraz je nevesty a ženícha - obraz lásky.

Tento obraz odpovedá na otázku: o čom je vlastne duchovné povolanie? Povolanie je o láske, ktorou si Boh človeka zamiloval a človek mu ju opätuje v tej najradikálnejšej forme - cestou evanjeliových rád.

Druhý obraz je obraz stromu, ktorý prináša ovocie.

Ten zas odpovedá na otázku: Aké je poslanie zasväteného života vo svete? Poslanie je nasledovné: prinášať ovocie, sprítomniť Krista vo svete, jeho lásku, slovo, pravdu, slobodu, jeho život.

Oba tieto obrazy sa dajú vyjadriť v slovách: láska a služba. Začnime prvým obrazom „**nevesty a ženícha a ich snúbeneckej lásky**“. Vo všetkých biblických čítaniach zaznieva slovo láska, milovať, ...myslí sa na lásku, ktorou nás Boh miluje a túži po nás. Všimnime si proroka Ozeáša, kde Boh hovorí takto: „**Preto ju ja vyvábim, zavediem ju na púšť a prehovorím k jej srdcu. Vtedy si ňu navždy zasnúbim, za pravdu a právo si ňu zasnúbim, za lásku a zľutovanie, zasnúbim si ňu za vernosť, takže poznáš Pána.**“

Prorok Ozeáš vo svojej knihe opisuje vzťah Boha ku svojmu ľudu a obrazne ho prirovnáva vzťahu medzi manželom a manželkou. Boh si uvedomuje, že jeho ľud - Izrael mu je neverný. Intenzita manželskej lásky, ktorú tí, čo sú v manželstve poznajú, je tu obrazom oveľa hlbšej a intenzívnejšej lásky Boha voči ľudu. V tejto časti Boh hovorí, že svoj ľud vyvábí na púšť. Prečo práve na púšť? Obdobie prechodu Izraela cez púšť je čímsi

pozitívnym u prorokov. Hoci je miestom, kde Izraeliti reptali a pokúšali Boha ako to vidíme napr. v Žalme 95 **„Nezatvrdzujte svoje srdcia ako v Meríbe, ako v dňoch Massy na púšti, kde ma pokúšali vaši otcovia; skúšali ma, hoci moje skutky videli“**, alebo v správe o tom, ako si urobili zlaté teľa a klaňali sa mu. Predsa toho pozitívneho je tam oveľa viac za tých 40 rokov ich pobytu na púšti.

Púšť je totižto miestom, kde Izrael zakúsil, že je radikálne závislý od Boha. Nemá nikoho a nič iné; totálne závisí na Bohu, na jeho pokrme, na jeho vedení, na jeho slove. Pre prorokov je preto tento čas slávnou epochou dejín Izraela; je to čas „mladických lások Izraela, najviac oduševnených, najvášnivejších a najvernejších.“ Keďže tu niet iných národov, Izrael nemôže upadnúť do modlárstva, čiže do „nevery“, a zostáva verný. Je to úplne inak ako potom, čo sa usadil v Zaslúbenej zemi a začal sa „obzerať za bohmi iných národov“; stal sa neverným Bohu.

Obdobie prechodu cez púšť je istým predobrazom zasväteného života. Aj zasvätený život je život radikálnej oddanosti Bohu a závislosti na ňom. Evanjeliová rada

čistoty je znakom, že srdce patrí iba Bohu.

Chudoba - že jediným bohatstvom je Boh.

Poslušnosť - že Boh ma vedie. Túto skúsenosť mal Izrael na púšti a ona sa stáva preto aj predobrazom zasväteného života.

Zmyslom povolania na púšť je zasnúbenie, zasnúbenie navždy, snaha, aby Izrael spoznal svojho Boha, aby obnovil zmluvu s ním, aby spoznal pravú lásku. Boh robí všetko preto, aby presvedčil svoj ľud o svojej láske. To je vyjadrené termínom zásnub. Sú to zásnuby, ako spečatenie vzťahu, láska dostáva charakter vonkajšieho záväzku. Tento „zásnubný“ vzťah a zmluva medzi Bohom a jeho ľudom sa naplno realizovala až príchodom Ježiša Krista, Božieho Syna, ktorý uzatvoril novú a večnú zmluvu a vyvolil si nový Boží ľud - Cirkev. A tak tento vzťah lásky Boha k svojmu ľudu sa teraz realizuje vo vzťahu Krista a Cirkvi. Kristus je ženích a Cirkev je nevesta. A v tomto vzťahu má miesto zasvätený život.

Blahoslavený Svätý Otec Ján Pavol II. vo svojej posynodálnej exhortácii o zasvätenom živote *Vita consecrata*, v čl. 34 píše: „Osobitný význam v zasvätenom živote má zásnubný rozmer: ukazuje, že Cirkev sa má úplne a výlučne odovzdávať svojmu ženíchovi, od ktorého dostáva každé dobro. V tomto zásnubnom rozmere, charakteristickom pre celý zasvätený život, nachádza svoju totožnosť najmä žena, lebo tu objavuje akúsi osobitnú hodnotu svojho vzťahu ku Kristovi.“

„*Nevesta Cirkvi*“ nie je len čosi abstraktné, duchovné, čo uniká našim zmyslom. Naopak, je to čosi veľmi konkrétne: sme to tí, čo veríme v Krista. Cirkev „nevesta“ hovorí „áno“ svojmu Ženíchovi. Reprezentujú Cirkev, nevestu, ktorá je tu pre Nebeského Ženícha, pre Krista. Toto sa udialo v „naš“ veľký deň, keď sme sa rozhodli bližšie primknúť k Ježišovi.

Ja zaujímavé, že aj svätica sv. Terézia Benedikta z Kríža, Edita Steinová sa v deň svojej rehoľnej profesie na Karmeli, nazvala „Baránkovou snúbenicou“.

Doživotné zasvätenie je možné len preto, lebo aj nás zachytila táto Božia láska, dotkla sa nás, a nemôžeme inak, ak chceme zostať verní sebe, Bohu, ak chceme žiť v pravde a slobode. Nejde tu o nejaký honeymoon, romanticizmus, nejaké rojčenie, či blúznenie. Sme dospelí ľudia, sme sa rozhodli ísť touto cestou, lebo cítime, že náš Ježiš nás volá na ňu, a vieme, že budeme iba vtedy šťastní, ak povieme „áno“ znova a znova. Rozhodli sa pre radikálnu zmenu a z tejto lásky, ktorou nás miluje Kristus, budeme žiť i naďalej.

Niet iného vysvetlenia pre zasvätený život, pre to, aby človek sa zriekol manželstva, rodiny a všetkého, čo svet ponúka, ako je práve prežívanie tohto vzťahu lásky s Kristom. Keby sa jednalo iba o nejakú službu na nejaký čas, tak tam by sme nemuseli skladať sľuby, bola by to iba forma dobrovoľníctva, či sociálnej služby, po ktorej sa človek opäť vracia k tomu, čo zanechal. Ale my to myslíme i dnes na celý život, nemysliac pritom na materiálne zabezpečenie, na svoju budúcnosť, na kariéru, ale chceme slúžiť poslaniu Cirkvi, dávajúc pre to seba, svoje schopnosti, um, dary a talenty. Nebudeme však samy. Nebudeme si síce zakladať rodiny, našli sme však veľkú rodinu sestier a bratov, duchovnú rodinu, ktorá nás sprevádza a podporuje.

Druhým obrazom je obraz stromu, ktorý prináša ovocie. Je to odpoveď na otázku: Aké je naše poslanie vo svete? V evanjeliu sme počúvame slová Pána: **„Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo“**. Súvis medzi láskou a prinášaním ovocia je zrejmý. Iba pravá láska je plodná, prináša ovocie. Láska je plodná, lebo je to Duch Svätý, ktorý je Láskou a prináša život. Zotrvanie v láske znamená prinášanie ovocia; ovocia, ktoré zostáva, ktoré nezničí ani čas, rozpad, či smrť. Rozdiel medzi „ovocím bez lásky“ a „ovocím lásky“ je

asi taký, ako medzi umelým melónom vo vitríne, a melónom skutočným, s ktorého sa dá najesť a osviežiť.

O akom konkrétnom ovocí však tu hovorí Pán Ježiš? Ovocím je naša konkrétna služba pre tento svet. Svet potrebuje počuť Božie slovo, aby mal orientáciu ako žiť, svetlo a príklad, aby vedel, ako sa má správať, potrebuje pocítiť, že Boh so svojou láskou je tu prítomný, že Boh miluje človeka, že ho volá k sebe, že sa o neho zaujíma, chce pomôcť, že mu jeho osud nie je ľahostajný. Svet potrebuje, aby mu niekto prinášal nádej a lásku. Vo svete je hlad a smäd nielen po jedle a nápoji, po istote, bezpečí a pokoji, ale aj po pravde, láske, slobode, po Bohu.

Slovami o ovocí, čiže o akejsi „užitočnosti“ pre svet, Pán Ježiš vlastne iba pripomína, že človek musí čímsi život naplniť, musí naplniť čas, dni svojho života čímsi, čo má hodnotu, čo mu dá plnosť, zmysel, čímsi, čo potrebuje svet, životom, ktorý je ho hodný ako človeka. A tu je antropologickou pravdou, že človek musí žiť pre čosi väčšie ako je on sám, ako je tento svet. Ježiš raz povedal: **„Kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, kto ho stratí pre mňa a pre evanjelium, nájde ho.“** Toto je zákon života. Toto je konkrétna cesta služby a lásky voči tomuto svetu. Zrelosť osoby sa meria podľa stupňa, nakoľko vyjde zo seba a ponúkne sa do služieb bližných, svetu a Bohu. Takto sa v človekovi naplňa podobenstvo o zrne, ktoré musí padnúť do zeme, odumrieť, aby mohlo priniesť úrodu.

Svet potrebuje ľudí, ktorí mu slúžia nezištne, nie pre plat, kariéru, dobré meno, ale čisto z lásky k človeku. Už za komunizmu sa objavili prípady, že aj tí, čo naoko vyznávali ateizmus, sa snažili dávať svojich starších rodičov do nemocnice, alebo ústavu, kde boli sestričky. Tam mali akúsi záruku nielen starostlivosti a zodpovednosti, ale čohosi hlbšieho; vedeli, že ich najbližší budú v dobrých rukách. To je aj dnes zrejmé; do hospicov sa snažia zohnať práve zasvätené osoby, lebo vedia, že zasväteným ide o človeka a o nič iné. Ľudia majú pri nich istotu, pocit bezpečia a pokoja, pociťujú čosi z čara domova, ktorý ponúka iba Boh a tí „pre ktorých sa Boh stal domovom“. Teda svet potrebuje takýchto ľudí, aby tu nebola džungľa, nevládlo právo silnejšieho, aby človek cítil, že je milovaný, že má svoju hodnotu, a že Boh je tu a skláňa sa aj k nemu.

Svet potrebuje ľudí, ktorí mu dajú srdce.

Na hodine náboženstva sestrička, ktorá učila náboženstvo, deťom oznámila, že od nich odchádza, že je preložená. Ich reakcia: „Sestrička, my si vás nedáme, vy ste naša“. Taká bola reakcia detí. Toto je to, čo môže dať svetu iba človek, ktorý sa odovzdal naplno Bohu.

Naše poslanie je rôzne, vo svete. Ako cez Pannu Máriu, ktorá v Nazarete povedala definitívne „áno“ Bohu, prišiel Kristus do sveta, tak cez nich bude prichádzať do sveta Kristus, jeho láska, jeho pravda, jeho spása.

Prosme i za seba, aby sme na tejto vznešenej ceste sa podporovali svojou modlitbou a obetou, aby sme mohli splniť svoje poslanie a slúžiť, mali raz účasť na Božej láske v Božom kráľovstve.

14. Prednáška

V Duchu Svätom žiť

Vzbudíme si úmysel v srdciach: Pane, vezmi si môj život skôr ako sa čakaním pominie. Som pripravená k tomu, čo Ty chceš odo mňa. Nech je to čokoľvek, prizvi ma k službe. Dávam Ti moje otvorené srdce. Volám bez strachu, aká úžasná je Tvoja Láska. Pane, mám Tvojho ducha, zaveď ma k ľuďom, ktorí majú smäd po Tebe. Pošli ma k ľuďom, ktorí potrebujú Tvoje slová a chuť do života. Kde chýba nádej, kde sú všetci smutní len preto, že Ťa nepoznajú. A tak si spievajúc spokojne kráčam a ohlasujem medzi ľuďmi Tvoju veľkosť, Pane. Moje ramená nie sú unavené. Na perách nesiem Tvoje posolstvo a mojou silou je modlitba.

Teraz a tu, sa môžeme zamýšľať nad realitou. Boh zanecháva v našom živote stopy. Boh bol s nami v podobe, ktorú sme niekedy ani nezaregistrovali. Vstupoval do nášho života nevtieravo, ticho. Tam, kde sa ľudia správali k nám srdečne, kde sme zakúsili ich teplo, blízkosť, tam bol Boh. Tam, kde iní na nás brali ohľad, boli zhovievaví a kde boli pohotoví nezištne pomôcť. Tam, kde ľudia urobili k nám prvý krok, kde sme pocítili ich blízkosť a dôveru, aj tam sú Božie stopy... Aj tam, kde nás ľudia doslovne trpeli, vydržali, znášali a podržali nás vo chvíľach ťažkých. Tam, kde ľudia mali s nami trpezlivosť, kde nám nechali čas, kde nám prejavili dôveru. Kde nám nezapočítali zlo, ba kde nám boli nápomocní premeniť zlo v dobro, kde si niekto dal námahu s nami a pre nás, aby sa obrátilo všetko k lepšiemu, tam nechýbal Boh. Kto chce prejsť zodpovedne z jedného roka do druhého, dá si námahu čestného pohľadu do predošlého roka. A je jedno či prevažujú zisky alebo straty, životná kniha musí byť čistá. Očami viery sme schopné spoznať v takýchto situáciách Boha, ktorému záleží na našom šťastí, aj keď nie všetky okamihy nášho života boli radostné a podľa ľudského hodnotenia úspešné.

Spýtajme sa samy seba:

Čo sme dosiahli v uplynulom čase, rok späť, či doteraz prežitom živote a vôbec? Čo nás obohatilo? Koho sme obohatili my? Za aké straty sme spoluzodpovední my, za aké iní? Ktoré očakávania boli sklamaním? Ktoré pribudli? Ktoré nádeje sa ukázali klamlivé a ktorých sme sa vzdali? Kde sme niečo zanedbali a kde zlyhali?

Je teraz čas a na mieste povedať šeptom i nahlas:

Ďakujem Ti Bože, ďakujem ti Pane Ježišu, vďaka Duch Svätý, vďaka patróni...
Za všetky požehnania, ktoré si mi v doteraz prežitom živote dal:
Za dni slnečné i smutné, za tie zamračené i za dúhu plnú jasu...
Za pokojné popoludnia i za dlhé tmavé noci...
Za zdravie i choroby, za trápenie i radosti...
Za všetky veci, ktoré si mi požičal a potom vzal...
Za priateľský úsmev a pomocnú ruku...
Za lásku, ktorej sa mi dostalo i za všetky krásne veci, za kvety a hviezdy...
Za priateľov i láskyplné ruky...
Vďaka ti za samotu, za ťažkosti a problémy, za neistotu i slzy...
Za prácu, za každodenný zhon i starosti...
Pretože to všetko ma priviedlo bližšie k tebe.
Ďakujem ti, že si zachoval môj život...
Že si sa postaral o môj pokrm a všetky potreby...
Že si ochránil mojich najbližších...
Že si bol v každej chvíli so mnou, že si mi pomáhal a žehnal...
Čo mi prinesie nový život? Len to, čo ty chceš, čo mi určíš, Pane...
A tak ťa prosím, daj mi záruku viery,
aby som ťa videla vo všetkom, čo mi príde do cesty.
Nádej a odvalu, aby som sa nepoddávala,
Lásku ...viac lásky na každý deň, pre teba i pre ľudí okolo.
Trpezlivosť, pokoru, oddanosť a dávajúce srdce...
To, čo je pre mňa dobré, potrebné, o čo neviem prosiť...
Verné a oddané srdce a ucho, ktoré počuje, bdelého ducha a aktívne ruky,
aby som sa bola otvorená tvojim prianiam a svoj život podriadila tvojej vôli a
plánu so mnou.

Pane, prosím ťa požehnaj ma, i všetkých mojich drahých a vnes do všetkých srdc
tvoj POKOJ.

.....vkladám svoj prísľub : TU SOM!

Do zábleskov svetla tvojej nádeje a tieňov tvojho strachu, do sklamaní tvojho života a daru tvojej dôvery vkladám svoj prísľub:

TU SOM! Do temnoty tvojej minulosti a neistoty tvojej budúcnosti, do požehnania tvojej láskavosti a biedy tvojej bezmocnosti vkladám svoj prísľub

TU SOM! Do hry tvojich citov a vážnosti tvojich myšlienok, do bohatstva tvojho mlčania a chudoby tvojich slov vkladám svoj prísľub

TU SOM! Do plnosti tvojich povinností a do tvojej prázdnej činnosti, do množstva tvojich schopností a hraníc tvojich talentov vkladám svoj prísľub

TU SOM! Do zdaru tvojich rozhovorov a dlhej chvíle tvojich modlitieb, do radosti tvojho úspechu a bolesti tvojho zlyhania vkladám svoj prísľub

TU SOM! Do šťastia tvojich stretnutí a rán tvojej túžby, do zázraku tvojej náklonnosti a žiaľu z tvojho odmietnutia vkladám svoj prísľub

TU SOM! Do úzkosti tvojej každodennosti a rozľahlosti tvojich snov, do slabých miest tvojej vernosti a sily tvojho srdca vkladám svoj prísľub TU SOM.

Srdce - miesto, kde prežívame najdôležitejšie udalosti nášho života, miesto, kde sa stretávame s Bohom, kde Boha počúvame.

Ježiš sa narodil z Panny Márie, a preto v ňom bilo srdce, ktoré milovalo ako človek a tiež ako Boh. Jeho srdce objímalo každého človeka.

Pozrime sa na Ježišovo srdce a načúvajme. Je to srdce, ktoré prekypuje Božou láskou; láskou, ktorá dáva všetko a ani najväčšia bolesť mu nebráni v tom, aby milovalo. Miluje láskou a dobrovoľne trpí. Jeho srdce je prameňom milosrdenstva, súcitu a odpustenia. V takejto láske zhorí každý hriech.

Ježiš nás každý deň žiada, aby sme mu otvorili dvere nášho srdca, aby do neho mohol vstúpiť so svojou láskou. Jeho láska je premieňajúca, uzdravujúca a očisťujúca. Dovoľme teda, aby sa nás dotkol svojou láskou; aby aj nás zapálil a premenil nás na svoj obraz. Veď on sám túži po tom, aby nás mohol objasť v našom šťastí, ale aj potešiť v našej bolesti, v našom utrpení.

Ježiš hovorí: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“ Teda srdcom môžeme vidieť samotného Boha.

Jeho srdce bolo vnímavé na potreby ľudí. On pomohol každému, lebo veľmi miluje. Dnešný svet má málo lásky. Ježišovo srdce nám ponúka liek na túto chorobu dneška. Naš život má sprevádzať láska. Naše skutky majú vychádzať z lásky. Veľkosť nie je v tom, aké veľké skutky konáme, ale v tom, či ich konáme s veľkou láskou. Ak sa chceme naučiť milovať, Ježiš nám ponúka svoje srdce, ktoré je plné lásky. Boh si každého z nás povolal a chce ho použiť na to, aby sme preukazovali ľuďom lásku. Ak si myslíme, že to nedokážeme, on sám nás povzbudzuje slovami: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním.“ Ježišovou túžbou je zachrániť všetkých ľudí. Pohľadom do najhlbších hĺbok tajomstva Božej lásky cítime aj my zodpovednosť za tých, ktorí sú v moci zla.

Otvorme teda oči a pozrime sa okolo seba, či niekto v našom okolí nepotrebuje pomoc. Odpovedať na túto potrebu dokáže iba skutočná láska. Načúvajme Bohu, aby sme vedeli, aké majú byť naše srdcia. „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom.“ Pokúsme sa túto Ježišovu výzvu preniesť aj do našich životov a prosme: „Ježišu tichý a pokorný srdcom, pretvor naše srdce podľa svojho srdca.“

Celý svet obletela správa, ako ľudí potrápila islandská sopka pod ľadovcom Eyjafjallajokull. Tisíce ľudí museli kvôli nej zrušiť lety a cesty, niektorí vrátiť letenky, iní zameniť lietadlá za autobusy či vlaky a ďalší úplne zrušiť plány a zostať doma.

Obrázky, ktoré nám ponúkli médiá z vyprázdnených európskych letísk sprostredkovali najmä momentky a výpovede roztrpčených, nervózných a zmätených cestujúcich, cestovné a letecké kancelárie zasa zaplavujú tlač i televízie vyhláseniami o obrovských finančných stratách, ktoré utrpeli. Aké príznačné pre túto dobu: akoby sme už nevedeli hovoriť o ničom inom, iba o peniazoch. Všetko prerátavame na eurá či doláre. V obrovských kúdoloch dymu a prachu islandskej sopky však možno symbolicky čítať aj niečo iné: že napríklad nie sme pánmi sveta a ak aj plánujeme, často zabúdame do svojich plánov „zakomponovať“ Boha. Okrem toho, nás chce možno hnev sopky aj varovať, či primäť k tomu, aby sme sa konečne vedeli aj zastaviť a neprežívali svoj život iba vo večnom v náhlení sa sem či tam. A keďže žijeme v čoraz hektickejšom svete, možno sa budeme aj vďaka takýmto pribúdajúcim udalostiam, akými sú „hnevy“ či výbuchy sopiek, letecké katastrofy, či vlakové nešťastia musieť naučiť trpezlivosti, ochote prijímať niektoré udalosti v našich životoch z Božích rúk a vedieť sa viac spoliehať na

Boha, než na naše plány. Škoda, že v médiách sa tiež viac ako o ekonomických stratách nehovorí aj o takýchto možných súvislostiach.

Buďme vnímaví na znamenia časov, ktoré môžu byť vážnymi Božími odkazmi pre nás samých i túto náhlivú dobu.

„Tam ho ukrižovali....“ (Jn 19:18)

Prečo dovolil, aby ho pribili na kríž? Prečo dovolil, aby mu roztiahli ramená na kríži? On, Pán celého sveta, od ktorého všetko pochádza. Pozri sa zblízka na tento znak! Boh ochotne prijal ten istý postoj, ktorý má Kristus na kríži: otvorené ramená, doráňané ramená, napnuté ramená. Kristove ramená sú preto pribité na kríž, aby nikomu nikdy neprišlo na um, uzatvoriť sa postojom i pocitom odvrhnutia alebo vylúčenia. Jeho ramená sú pribité pevne až tak, že sa Kristus nemôže hýbať. Tieto roztvorené ramená zostanú stále otvorené, aby prijímali všetkých a natrvalo!

Zadívaj sa na kríž, na Krista na ňom a spýtaj sa seba samej, o čom hovoria tvoje gestá, postoje spôsoby... Hovoria o otvorenosti pre pravdu o sebe, hovoria o otvorenosti voči inýmalebo niečo iné?

K čomu ma pozyva tento ZNAK LÁSKY v mojom konkrétnom živote?

Modlime sa:

Otče náš, ktorý žiješ ako chudobný, v opustených na okraji spoločnosti, ktorí vo svojej bolesti často vzývajú Tvoje meno. Šliape sa po Tvojej vôli a suverenite a považuje sa za tyraniu. Korupcia, ideológia a zbrane ničia Tvoje kráľovstvo, ktoré je rešpektom, radosťou a delením sa so všetkým.

Nerozmýšľame, odkiaľ prichádza naše denné živobytie a nemáme istotu, či bude aj zajtra. Naše armády, ctižiadostiví politici a korupcia zhŕňajú len pre seba. Odpusť nám našu pasivitu voči nespravodlivému systému. Daj nám silu bojovať za spravodlivosť a pokoj pre všetkých.

Neuved' nás do pokušenia deštrukčných síl a blahobytu. Ochráň nás od slabosti, strachu a prispôsobovania sa, lebo Tvoj obraz, hodnota a všetko nám patria navždy a celé.

15. Prednáška

Žiť v realite v Duchu Svätom

Kríza dnešných čias má svoju tvár, ktorú možno vidieť aj takto:

Zo 6,3 miliardy ľudí na planéte Zem 800 miliónov až 1 miliarda má chronický hlad, 1 miliarda ľudí nemá strechu nad hlavou, 2,7 miliárd je bez základných hygienických zariadení, 1,3 miliardy ľudí trpí nedostatkom pitnej vody, 800 miliónov je bez lekárskej starostlivosti, 800 miliónov ľudí sú analfabeti, 2 miliardy žijú bez elektriny, 1,3 miliardy ľudí musí denne vyžiť zo sumy nižšej ako 1 USD.

Kto je milujúci Boha? Je v prvom rade osobnosť viery.

Človek, ktorý žije v radosť a službu. Človek, ktorý si nemôže dovoliť prepych smútku, pretože Evanjelium je radostnou zvesťou a príčinou na radosť pre celý svet, v prvom rade pre samého človeka. Je predovšetkým človek oduševnený a oduševňujúci. Bytosť, ktorá je plná emócií, keď pracuje a bojuje za hodnoty spojené so spravodlivosťou, bratstvom, pokojom a solidaritou. Svojím slovom a prítomnosťou nielen motivuje spoločenstvo, ale i vychutnáva účasť na procese vytvárania novej reality.

Je fascinovaný Bohom, je zamilovaný do človeka a do jeho problémov, je si vedomý svojej zodpovednosti za svet a jeho potreby. Je človek, ktorý si uvedomuje svoje hranice a chyby. Je schopný odpúšťať a prijímať odpustenie. Je človek, ktorého v skupine rozpoznať podľa toho, že je najoptimistickejší. Rád sníva a nedá sa znechutiť. V hmle je schopný rozpoznať svetlo. Je človek hlbokej modlitby, ktorý z celej sily svojho srdca vytvára harmóniu v plánoch Evanjelia, aby Srdce Ježišovo žilo v srdciach všetkých ľudí. Hovorí svoje áno Kristovi, Cirkvi a človeku. Modlí sa, horlí a pracuje pre svoje okolie. Je pracovníkom vo svojom konkrétnom prostredí. Je neustále na ceste obrátenia a formácie. Je autentický a nepripustí rozvod medzi vierou a životom. Buduje civilizáciu lásky a šíri pokoj v spravodlivosti. Pracuje v jednote so svojím spoločenstvom a Cirkvou. Vytvára si reálny pohľad na skutočnosť a svet, v ktorom žije a spolupracuje na riešení problémov. Nachádza energiu pre svoj apoštolát vo sviatostiach, modlitbe, Božom slove a v láske k Márii.

To som ja, to si ty, to sme my všetci.

Je to pravda? Aká je realita? Prečo?

Odobzdajme Bohu znovu náš život, všetko, čo nás robí slabými a zraniteľnými. Prosme, aby vždy bol centrom nášho života Boh.

Človek v centre. Boh, Stvoriteľ, Pán vesmíru a Spasiteľ je zatlačený na okraj. Človek je v centre pozornosti. Boh, ktorý je na okraji, obklopuje človeka zo všetkých strán. Otec sa s láskou skláňa nad svojim dieťaťom, dvíha ho, nesie, zahŕňa nežnou starostlivosťou a bozkáva ho. Ježiš, Boží Syn, sa hlboko skláňa až na úroveň človeka. Drží mu nohy, bozkáva a umýva ich. Koná tu najponižujúcejšiu službu a pripomína nám najväčšiu službu svojej lásky. Duch Svätý, ako holubica a plameň zároveň, zostupuje zhora, aby naplnil človeka. Pre Boha je človek centrom pozornosti. Boh si vyberá cestu oddanej lásky, nekonečného milosrdenstva a hojných darov Ducha Svätého.

Odobzdajme Bohu znovu náš život, všetko čo nás robí slabými a zraniteľnými. Prosme aby vždy bol centrom nášho života Boh.

Z básne:

...Budme oázou, v ktorej sú ľudia očarení životom, každým životom, aj životom, ktorý stojí veľa námahy. Púšť sa nezmení za jediný deň, ale začiatkom môže byť jediná oáza. Slnko nikoho neobíde. Ani teba! Ak sa neukryješ v tieni. (*Phil Bosmans - Daruj úsmev*)

A preto si pripomeňme - kto je Duch Svätý?

Je najtajomnejšou osobou Najsvätejšej Trojice. Je pre mnohých veľkou neznámou, ale práve jeho činnosť môže byť viditeľná v každej oblasti nášho života.

Ani ja som nepoznala túto tretiu Božskú osobu, až som sa pri príprave na sviatosť birmovania prihlásila do jedného letného tábora. Hlavnou témou bol Duch Svätý a predstavený nám bol v symboloch. Nielen ako oheň a holubica, ale aj ruka, oblak, vietor. Pre mňa to bolo niečo celkom nové. Pamätám si túto udalosť ako naše prvé stretnutie a uvedomenie si, že Duch Svätý je tu pre mňa a pri mne celkom blízko.

Aký symbol by sme mu dali my? Napadlo nás slovo „krajčír“. Nie? On je ten, ktorý nám daruje neporušený odev vo sviatosti krstu, On ho upravuje, keď z neho vyrastáme, aby sme sa pri sviatosti birmovania stali svedkami v prostredí, kde žijeme. A

opäť je to On, ktorý ho perie a zašívá v každej jednej sviatosti, aby to raz boli šaty svätosti.

V čase, keď som sa rozhodovala o svojom špeciálnom povolaní - či manželstvo alebo zasvätený život, som veľmi prosila Ducha Svätého o radu. Raz v jednej kaplnke, keď som Bohu rozprávala o mojej túžbe zasvätiť sa mu, som pocítila, akoby si ma obliekol Duch Svätý. Ako keď mama, keď ste boli malý, prehodila cez hlavu čistú košeľu, dlhú až po zem. Neviem to vysvetliť a môžete to považovať za ilúziu. Ale pre mňa to bol dotyk Boha. Pre Vás to môže byť výzva nebáť sa robiť vo svojom živote vážne rozhodnutia a dovoliť Bohu, aby Vám prejavoval svoju lásku.

V jednej piesni sa spieva, že „najkrajšia tvár odveká je obliekať sa v človeka“. A práve toto pozvanie „byť človekom“ vnímam v konkrétnych vnuknutiach všedných dní. Pomôcť mamičke s kočíkom do autobusu, usmiať sa na neznámeho, prejsť svoj názor za cenu nepochopenia, prisadnúť si k priateľke, ktorá je smutná. Tých situácií je veľa, ale sú to konkrétne výzvy prejsť lásku.

Ako byť vnímavým na tento hlas?

Často je veľmi tichý, inokedy nástojčivý, ale nikdy nie ten, ktorý núti. Boh nám vždy ponecháva slobodu. Poznám smútok v mojej duši z neposlúchnutia alebo zanedbania dobrého. Aký je to však úžasný pocit byť vedená Duchom a prežívať radosť z dobra. Jedným z jeho pozvaní, ktoré zmenili môj život, bolo stať sa zasvätenou/ným. Uvedomme si, že je to On, ktorý ma volá slúžiť mu. Neprekážajú mu moje slabosti, ale chce naplniť moje srdce silou a odvahou, aby som ľuďom zjavovala jeho lásku.

Prajme si, aby sme sa každý deň učili vnímať prítomnosť Ducha Svätého a počítali s Ním. Či už ako študenti pred skúškou, na začiatku nového dňa, aby On viedol naše kroky alebo v prosbe o dar pokoja a svetla, keď sa hromadia každodenné problémy. Je na nás, či sa rozhodneme prijať ponúkanú ruku Priateľa, ktorým On naozaj je.

Počul som výrok: „Veľký piatok ukazuje, čo dokáže človek - a Veľká noc ukazuje, čo dokáže Boh!“ Niečo podobné povedal sv. Peter: Najprv im dal na vedomie krutú pravdu vystihujúcu to, čoho je schopný človek. Postavil pred ich tvár zrkadlo a povedal im: „Zabili ste pôvodcu života. Vydali a zapreli ste ho pred Pilátom a žiadali ste, aby vám prepustil vraha“. Ale potom im ohlásil dobrú zvesť, dobrú pravdu o tom, čoho je schopný Boh: „Vzkriesil Ježiša z mŕtvych“.

Každý z nás môže nájsť vo svojom živote podobný príklad: Koľko krát sme už zlyhali a s Božou pomocou alebo dokonca Božím konaním sa situácia zmenila k lepšiemu.

Nielen každý človek potrebuje pána Ježiša ako Spasiteľa: Každý národ, každá kultúra potrebuje výzvu k obráteniu, ako to čítame v evanjeliu, keď Ježiš povedal, že „v jeho mene sa bude všetkým národom hlásať pokánie na odpustenie hriechov“. Srdcom kresťanstva je osobné odvrátenie sa od hriechu a prijatie Božieho odpustenia. Ale zmysel evanjelia je oveľa hlbší: Boží program smeruje k tomu, aby každý národ počul jeho odkaz, ktorý môže zmeniť svet! Boh chce v každej civilizácii alebo kultúre zmeniť to, čo je namierené proti dôstojnosti človeka. Sám to aj robí, keď mu ľudia otvárajú srdcia a keď vierou prijímajú zmŕtvychvstalého Krista. „Ježiš je zmiernou obetou nielen za naše hriechy, ale za hriechy celého sveta“.

Dnešný svet je plný sporov, väčších alebo menších. Iba málo z nich sa dostane do novín. Národy, etnické skupiny, politické strany, kmene a ekonomické združenia bojujú o nadvládu. Jedinou cestou ako ísť vpred je Ježišova výzva: „Veriť evanjeliu a obrátiť sa k Bohu, aby nám odpustil hriechy“. Každá generácia potrebuje svoju vlastnú evanjelizáciu, musí znova počuť, veriť a prijať to, že Ježiš je Pán lásky a milosrdenstva, ale tiež, že je Pánom, ktorého človek musí poslúchať, ak chce žiť slobodne a oslobodený od skazy hriechu.

„Budte svedkami v Jeruzaleme i v celej Judeji aj v Samárii a až po kraj zeme“. Takto nám sv. Lukáš podáva posledné Ježišove slová. Podľa svätého Matúša Ježiš povedal: „Choďte teda, učte všetky národy a krstíte ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Apoštoli odišli z Jeruzalema, každý iným smerom.

My máme byť dnes, tu ...až do smrti svedkami Krista. Vžime sa do známej situácie. Mária Magdaléna prišla k hrobu a nahlas plakala. Cítila žiaľ, lebo jej milovaný Ježiš tam nebol. Vyhnal z nej démonov a dal jej životu nový zmysel. Videla, ako trpel a zomieral. Nebola v ňom žiadna zatrpknutosť, žiaden hnev. Bola v ňom len priehľadná láska. Hrob, v ktorom ležal bol prázdny ako jej srdce. Jej červené šaty ukazujú ako celá horí láskou k nemu, ktorého niet a ktorého neúnavne hľadá...

Zrazu počuje, že ju volá po mene. To v nej vyvolá radikálny obrat. Otočí sa k nemu a spozná ho. Jej smútok sa mení na radosť. Ježiš ju našiel! S údivom a prekvapením padá k jeho nohám a v tejto chvíli dokáže vysloviť len jedno slovo:

“Učiteľ“. „Nedrž ma!“ Ježiš jej odpovedá a naznačuje, že ju má i naďalej rád a chce s ňou zostať, ale iným spôsobom. Kňazské rúcho, ktoré má oblečené symbolizuje jeho živú prítomnosť medzi nami v Eucharistii, v jeho mystickom tele. On je hlavou tohto tela, ktorú autor obrazu namaloval ako vychádzajúce slnko, ktoré nikdy nezapadá. Jeho lúče sú schopné priniesť nový život do prírody a do každého ľudského srdca. Matka zem je pripravená prijať semená, ktoré musia najprv odumrieť a len potom priniesť úrodu. Tak tomu bolo u Ježiša, a tak to bude u jeho nasledovníkov. Hrob, v ktorom sedia dvaja anjeli, je prázdny a žiari. Ježiš svojou smrťou na kríži sňal ťarchu vín z ľudských srdc. Teraz sú čisté a otvorené ako tento hrob pre prijatie jeho lásky. Duch Svätý je tu znázornený ako biela holubica a má centrálné miesto. On bude hybnou silou v srdciach žien a mužov učeníkov Krista, ktorú budú pokračovať v Ježišovej misii na celom svete. Boh Otec je tu prítomný ako pokojné svetlo, ktoré sa jemne dotýka všetkého, oživuje všetko a spája nebo a zem. Mária Magdaléna dostáva novú silu z osobného stretnutia s Kristom a pomaly, ale isto vstáva a vyrovnáva sa. Chcela by zostať v spojení s ním navždy a držať túto vzácnu chvíľu. Cíti, že On je zdrojom jej života a bytia. Ježiša však nemožno držať pre seba. Ježiš sa daroval úplne a k tomu povoláva aj nás. On žije a zostáva v nás, ak sa milujeme navzájom. Mária Magdaléna ako prvá svedkyňa poslaná vzkrieseným Pánom je zapálená ísť a oduševnene svedčiť o Božej milosrdnej láske. Vie, že Boh nás nikdy neopustí a že Ježiš prišiel na tento svet, aby nám daroval plnosť života v spoločenstve s ním. A preto prežívajme Aleluja!!!

Podme ďalej v zamýšľaní sa. Chceš poznať silu Kristovej krvi? Vráťme sa k jej náznaku, pripomeňme si jej predobraz, čítajme dávne písma. Mojžiš hovorí: „Zabite jednoročného baránka a jeho krvou natrite dvere.“ Čo to vravíš, Mojžiš? Môže vari krv ovce zachrániť rozumom obdareného človeka? Pravdaže, hovorí, no nie preto, že je krvou, ale preto, že naznačuje Pánovu krv. Teraz sa teda nepriateľ stiahne oveľa skôr, keď uvidí už nie krv predobrazu na dverách, ale pravú krv žiariť na ústach veriacich, lebo ona posväčuje veraje Kristovho chrámu.

Chceš poznať inú silu tejto krvi? Pozoruj, prosím, odkiaľ začala vytekať a z akého prameňa vytryskla. Zo samého kríža vyprýštila ponajprv, jej žriedlom bol Pánov bok. Lebo keď Ježiš zomrel a ešte visel na kríži, pristúpil vojak, kopijou mu prebodol bok a vytiekla z neho voda a krv; jedno symbolom krstu, druhé Eucharistie. Vojak otvoril bok, a tým otvoril stenu svätého chrámu, a ja som našiel prevzácny poklad a som šťastný, že

som objavil skvelé bohatstvo. Tak to bolo aj s tamtým baránkom: Židia zabili ovcu a ja som poznal ovocie obety.

„Z boku krv a voda.“ Prosím ťa, neprejdí tak ľahko ponad toto veľké tajomstvo. Ešte mi ostáva povedať niečo hlboké a tajomné. Povedal som, že tá voda a krv sú symbolom krstu a Eucharistie. Z nich vznikla svätá Cirkev kúpeľom znovuzrodenia a obnovou v Duchu Svätom, čiže skrze krst a Eucharistiu, ktoré akoby boli vzišli z boku. Teda Kristus zo svojho boku vybudoval Cirkev, tak ako z Adamovho boku vzišla manželka Eva.

Preto aj Pavol vyhlasuje: „Sme z jeho tela a z jeho kostí,“ pričom myslí na bok. Lebo ako z Adamovho boku stvoril Boh ženu, tak nám Kristus dal zo svojho boku vodu a krv a z nich vznikla Cirkev. A ako Boh otvoril bok spiaceho Adama, tak nám on hneď po smrti daroval vodu a krv.

Pozrite, ako si Kristus získal nevestu, pozrite, akým pokrmom nás živí! Z toho istého pokrmu sa rodíme aj živíme. Ako žena hnaná prirodzeným sklonom vytrvalo živí dieťa svojím mliekom a krvou, tak aj Kristus stále živí svojou krvou tých, ktorých znovu zrodil.

Len trpiaci vie, koľko mu každá maličkosť, urobená z lásky, pomôže, akú vnútornú silu mu dodáva v jeho utrpení.

Pri rozjímaní nad zastaveniami krížovej cesty sa nám stáva, že akiste v mysli vynorí sa otázka: Prečo musel Ježiš takto trpieť?

I dnes sa stretávame s utrpením, s množstvom utrpenia, a tak radi by sme pomohli, tak radi by sme ho odstránili z nášho okolia i z celého sveta. Chceli by sme, aby nikto netrpel, aby sme sa všetci mali dobre, aby sme všetci boli šťastní. No často sa cítime bezmocní pred toľkým utrpením, a pred utrpením vôbec. Či už je to zákerná choroba, na ktorú niet lieku, alebo človek, ktorého osud vyhnal na ulicu, ženy, ktorých bieda núti zarábať prostitúciou na chlieb pre svoje deti, alebo sú to drogy, alkohol, manželská nevera, samota a opustenosť ...a mnohé iné, nehovoriac o vojnách a nepokojoch v mnohých krajinách sveta. Často krát sa pýtame, ako tu pomôcť.

Zdá sa nám, že nemôžeme nič urobiť, a tá bezmocnosť nás mučí. Na Ježišovej krížovej ceste môžeme pozorovať túto bolesť bezmocnosti u tých, ktorí Ježiša sprevádzali, ktorí vedeli, že trpí nespravodlivo, no nemohli mu pomôcť. Urobili však aspoň to, čo mohli, a Ježiš im to bohato odmenil.

Bola to predovšetkým jeho Matka. Mária sprevádzala Ježiša až k hrobu, no nemohla mu pomôcť. Trpela spolu s ním. A Ježiš to vedel. Trpieť spolu s trpiacim, dáva trpiacemu silu. Byť blízko toho, kto trpí, dodáva trpiacemu vnútorný pokoj a silu znášať utrpenie. Poznáte to zaiste všetci, ktorí ste napr. svojou prítomnosťou a tichou modlitbou sprevádzali umierajúcich. Často nás pri tom zožiera pocit, že sme neschopní mu poslúžiť, chceli by sme urobiť preňho oveľa viac. No len ten trpiaci vie, akú úľavu mu spôsobujeme svojou láskavou prítomnosťou.

Ďalšia, ktorá poskytla Ježišovi pomoc na krížovej ceste, bola Veronika. Možno si pomyslíme, že taká pomoc, to je nič. Poutierať dobitému Ježišovi tvár, čo sa mu tým uľaví? Dar, ktorý za to Veronika dostala, svedčí o tom, že Ježiš túto pomoc potreboval a ju prijal. Možno ste aj vy už zažili niečo podobné, keď vám napr. niekto podal pohár vody pri namáhavej práci, alebo vyčerpávajúcej ceste; alebo vám na kúsok cesty odniesol ťažkú tašku, či otvoril dvere do výťahu.

Pomocníkom v Ježišovom utrpení bol aj Šimon. Bol len okoloidúci. Možno nemal ani tušenia, o čom to všetko bolo, čo sa tam odohrávalo. Donútili ho, a on to urobil. Nevieme o ňom veľa. Nevieme, ako sa cítil, keď niesol Ježišov kríž. No z krátkej poznámky v Evanjeliu sv. Marka vieme, že Šimon bol Alexandrov a Rúfov otec, ktorí neskôr prijali kresťanstvo. A tak by sme mohli povedať, že Šimon akiste Ježiša mlčky pozoroval, a že Ježišov postoj k nemu mlčky hovoril. Ježiš prijal Šimonovu pomoc, hoci by sme povedal, že mu to mohlo byť jedno, však vedel, že aj tak zomrie, čo na tom, či zomrie tu na ceste, alebo až tam hore na Kalvárii ...Len trpiaci vie, koľko mu každá maličkosť, urobená z lásky, pomôže, akú vnútornú silu mu dodáva v jeho utrpení. A preto nebojme sa robiť maličkosti, drobné skutky lásky.

Jedna mladá členka Komunity svätého Egidia v Ríme raz povedala, žeby bolo oveľa menej ľudskej biedy, keby sme mali nádej. Stratili sme nádej, že aj to málo, čo môžeme pre odstránenie ľudskej biedy urobiť, má zmysel a že to pomôže.

Povieme si často: „Čo tu ja môžem urobiť? Nemám ani peniaze, ani moc zmeniť sociálny systém.“ No ten človek, ktorému z lásky poslúžime, by nám vedel povedať, ako veľmi sme mu pomohli, koľko sme mu dali ...a bude si na to pamätať, bude to spomínaťNemáme možnosti vykonať niečo veľké pre trpiacich, napr. zriadiť ubytovne pre bezdomovcov, alebo dať prácu každému nezamestnanému, ...no každý deň máme príležitosť urobiť drobný skutok lásky tam, kde sme. A k tomu nás Boh vyzýva. „Vaša spravodlivosť musí byť väčšia, ako spravodlivosť farizejov a zákonníkov“, povedal Ježiš na

Hore blahoslavenstiev. „Milujte aj svojich nepriateľov, ...Budte dietkami vášho Otca, ktorý je na nebesiach, ktorý zosiela dážď rovnako na spravodlivých i nespravodlivých.“ A na inom mieste nám Ježiš hovorí: „Podľa toho poznajú, že ste mojimi učeníkmi, keď sa budete navzájom milovať.“ Ježiš nám dal len toto jediné prikázanie - prikázanie lásky.

Práve pred pár dňami sme mohli čítať príbeh o bezdomovcovi, ktorý prišiel neskoro, keď sa rozdával pre nich obed. Vykrikoval, frflal, každému okoloidúcemu dával najavo svoju nespokojnosť. Tu vyšla sestrička a doniesla mu na miske polievku. Skríkol na ňu, že on polievky nejedáva a vylial jej ju na jej biely habit. Sestrička bez slova odišla a priniesla mu druhé jedlo. Medzitým, ako jedol, ošetrovala mu ranu na nohe. Muž mlčky jedol, a keď dojedol, so slzami v očiach sa pozrel na sestričku a povedal jej: „Sestrička, teraz mi môžete porozprávať niečo o Vašom Bohu“.

Nesmieme sa zastaviť pri tej našej spravodlivosti. Musíme dokázať ísť poza ňu, zaprieť seba samých ...vziať svoj kríž a nasledovať Ježiša - Jeho spravodlivosť, Jeho lásku.

„Najsilnejšia diablova zbraň je strach.“

Strach o chlieb, o rodinu, o budúcnosť. Strach o svoje meno i postavenie. Ľudia, ktorí nepoznajú Boha, na túto výzvu odpovedajú násilím. „Za každú cenu!“ „Ani bratovi!“ Viem, že všetko ohrozené je v Božích rukách. Za všetkým, čo strácame, nachádzame nové dary. Pokušenie strachu prekonávame dôverou. Boh je naša sila, v Bohu je naša nádej. Boh dopustí, ale neopustí. Bez jeho vôle sa nám ani vlas na hlave neskriví.“

Práve preto si povedzme: Kriste, oslov nás jazykom tvojho Kríža! Oslovuj nás stále. Povedz nám prostredníctvom svojho ukrižovaného tela, aká nekonečná je hodnota našich duší: **„Ved' čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?“ (Mt 16,26)**

Preto pokračujme, hovorme: Otče, prijmi všetkých nás v Kristovom kríži, prijmi Cirkev i ľudstvo, Cirkev i svet. Prijmi tých, ktorí prijímajú kríž, tých, ktorí mu nerozumejú, aj tých, ktorí sa mu vyhýbajú, tých, ktorí ho neprijímajú, aj tých, ktorí proti nemu bojujú s úmyslom zrušiť ho a vykoreniť tento znak z krajiny žijúcich. Otče, prijmi nás všetkých v kríži svojho Syna! Prijmi každého z nás v Kristovom kríži. Nehľad na

všetko, čo sa deje v ľudskom srdci, nehľad' na ovocie ľudských skutkov a na udalosti súčasného človeka, prijmi človeka! Križ tvojho Syna nech zostane znakom prijatia márnوترatných synov otcom. Nech zostane znakom Zmluvy, Novej a večnej zmluvy.

„Ved' nemáme veľkňaza, ktorý by nemohol cítiť s našimi slabosťami, ved' bol podobne skúšaný vo všetkom okrem hriechu.“ (Hebr 4:14).

Ježiš podliehal takému istému pokušeniu a útokom ako každý človek. Jasne o tom hovoria aj slová Písma. Nie je oslobodený od tohto všetkého ale vie z vlastnej skúsenosti, že všetky ľudské bytosti sa nezaobídu bez týchto útokov.

Traja zo štyroch evanjelistov nám podávajú správu o tom, že Ježiš bol pokúšaný. Marek veľmi stručne poznamenáva, že po krste v Jordáne vyviedol Duch Ježiša na púšť a satan ho tam pokúšal. Matúš a Lukáš opisujú tri archetypálne pokušenia, ktoré ohrozujú tiež aj náš proces utvárania osobnosti. Je na nich zreteľne vidieť, že Ježiš poznal ohrozenie, do ktorého ho viedla jeho úloha potulného kazateľa. Každá úloha sa dá zneužiť. Čím je väčšia pozícia a úloha, tým hlbšie je možné klesnúť. Čím je niekto viac obľúbenejší, tým je väčšie nebezpečenstvo, že ho jeho fanúšikovia pohltnú a zabránia mu žiť tak ako v hĺbke svojho srdca cíti. Ježiš dopodrobna preskúmal riziká svojho povolania a vzal si na to 40 dní na púšti. Bol to čas zápasu, v ktorom dozrieval a po jeho skončení bol schopný čeliť svojej úlohe, pre ktorú prišiel a bol poslaný.

1. Prvé pokušenie sa prihlási o slovo v momente keď je Kristus po štyridsaťdňovom pôste vyhladnutý. Diabol mu hovorí: **„Ak si Boží Syn, povedz tomuto kameňu, aby sa stal chlebom“ (Lk4:3).** Takéto pokušenie zvádza človeka ku konzumácii všetkého čo príde: všetko má slúžiť jedine na utíšenie môjho hladu. Nepomáham druhým preto, že sú pre mňa dôležití ale preto, že chcem získať ich náklonnosť. Dávam veľa, pretože veľa potrebujem. Veľmi vypočítavé! Niektorí ľudia premieňajú všetky svoje kamene na „chleby.“ Premieňajú svoju prácu, úspechy, majetok, a ľudí vo svojom okolí na uznanie, slávu, sex alebo lásku iba preto, aby tak nasýtili svoje potreby. Ježiš ale tomuto pokušeniu nepodľahne. Nevyužíva iných pre seba, ale preukazuje im svoju náklonnosť. Prekonáva pokušenie a poukazuje k inej potrave: **„Nielen chlebom je človek živý“ (Lk4,4).** Žije z Boha a z jeho Slova. Ak mám svoj základ v Bohu, môžem veľa dávať bez toho aby som žiadal. Môžem dávať pretože mám, pretože je vo mne Boží prameň.

2. Ako druhé pokušenie uvádza Lukáš moc. „*Dám ti všetku ich moc a slávu, lebo som ju dostal, a dám ju komu chcem. Ak sa mi teda budeš klaňať, všetka bude tvoja*“ (Lk4:6-7). Ide o zásadné pokušenie známe každému človeku. Snahu mať nad druhým moc. Každý z nás dobre pozná svoju bezmocnosť. Cítíme sa bezmocní vo vzťahu k mnohým ľuďom, ale aj vo vzťahu k vlastným chybám a slabostiam. Moc, to je akoby prísľub, že budem mať všetko pevne v rukách, že sa už nikdy neprejavím ako slabý, že druhých pritlačím k zemi, aby som mohol veriť v svoju veľkosť. Vieme presne, na ktorom mieste koho zasiahnuť. Tam, kde urážame a raníme, tam druhých ovládame. Táto moc je však deštruktívna, pretože sa zakladá na tom, že sa klaníme diablu. Slúžime modle a mylne sa domnievame, že máme všetko pod rukou a kontrolou. V skutočnosti sme posadnutí mocou a ona vládne nám.

V jednom románe píše Thomas Mann o nemeckom hudobníkovi Adrianovi Leverkühn, ktorý uzavrie zmluvu s diablom, aby sa z neho stal geniálny skladateľ. Svoju budúcu genialitu si však kúpi za cenu lásky. Tej sa musí úplne zriecť vo svojom živote. Kto sa upíše moci, stráca schopnosť milovať. Jeho život je prázdny a studený, vytratí sa z neho teplo, pretože to dokáže priniesť iba láska.

3. Tretie pokušenie útočí na Boží obraz. Satan zvádza Ježiša k tomu, aby demonštroval svoje božské synovstvo na verejnosti tým, že sa vrhne z chrámovej strechy dole. Anjeli boží ho predsa zachytia, aby si neuderil nohu o kameň... Toto pokušenie najviac ohrozuje človeka žijúcim duchovným životom, pretože ho zvádza, aby svoje duchovné sily zneužil v tom zmysle, že sa začne pokladať za niekoho mimoriadneho a začne to prejavovať aj navonok. Takýto človek môže mať za sebou skutočné duchovné skúsenosti, ale zrazu sa začne správať a vyjadrovať akoby bol sám Pán Boh. Môže na mnohých urobiť hlboký dojem, že sa nevedia od neho odpútať. Ježiš odmietne aj toto pokušenie. Vie veľmi dobre, že je Božím Synom. Nechce strhávať pozornosť na seba, ale zvestovať Božie Slovo. Vyhýba sa pokušeniam duchovného zneužitia, ktorým v dnešnej dobe podlieha veľmi veľa guru a mnoho iných duchovných vodcov siekt a náboženstiev. Títo sľubujú svojim nasledovníkom duchovné skúsenosti, avšak za cenu bezpodmienečnej poslušnosti a oddanosti. Ježiš všetky tieto pokušenia prežil na vlastnej koži a nepodľahol im. Môže nám byť veľmi blízky ako niekto, kto je tiež pokúšaný tak

ako my. Viem, že ma chápe. Pokušenia sú ako búrky, ktoré nútia strom, aby zapúšťal svoje korene hlbšie do zeme.

Reflexia:

- Rozpoznávam v sebe tieto tri základné pokušenia?
- Ktoré z nich je vo mne najsilnejšie?
- Snažím sa tiež niekedy využiť vo svoj prospech ľudí, prácu, stvorenie i Boha?
- Rozpoznáme v sebe mocenské sklony a hry?
- Najnebezpečnejším pokušením je využiť Boha pre seba samého.
Ako sme na tom v tomto ohľade?

16. Prednáška

Plnosť darov

Ježiš skôr ako vystúpil do neba, prisľúbil celému ľudstvu Utešiteľa - Ducha pravdy, ktorý nás vvedie do plnej pravdy. Jeho pozvanie - žiť v pravde - má nájsť ozvenu v našich srdciach, lebo cez pravdu môže Boh - Duch Svätý naplniť naše srdcia. Prijmime pozvanie a nahliadnime v pravde do svojho srdca, do našich vzťahov, do našich trápení...

Možno je tam tma a chlad, nepochopenie a nepokoj či zloba. Pravda nás môže oslobodiť a priniesť svetlo a pokoj. Otvorme svoje srdcia a dovoľme, aby nás Duch Svätý naplnil a uzdravil. Láskový a starostlivý Boh, sa skláňa nad svojim stvorením, túži niesť toho, ktorý nie je schopný niesť sám seba, nie len naše vnútro, ale cez nás aj všetkých, ku ktorým sme poslaní. Povedať, že Boh stvoril, je to isté, ako povedať, že svetlo zalialo tmu, že hudba a krása vnikla do prázdna, že sila prenikla chaos a dala mu smerovanie a zmysel, že bývalá pustatina začala pulzovať životom. Boh ovlažil „beztvárnosť“ prameňom života. Povedať, že „Boží Duch sa vznášal“ je to isté, ako povedať, že samotný Boží dych vstúpil do stvorenia a pokračoval v jeho ochrane. Dych boží, dych oživujúci, sa stal našim dychom. Dychom, ktorý pretrváva a neustále oživuje.

Prejdime k praktickej a súčasnej aplikácii posolstva, ktoré sme počuli. To, čo Ježiš povedal ľuďom svojej doby, platí aj pre nás dnes. „To „teraz“ a „dnes“ zostane nemenné až do konca sveta (*Hebr 3,13*). To znamená, že človek, ktorý dnes možno náhodou počúva Kristove slová: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu (*Mk 1,15*)“, stojí pred tou istou výzvou, ako tí, čo ju počuli pred 2000 rokmi v galilejskej dedinke. Verte a vstúpte do kráľovstva, alebo odmietnite veriť a zostaňte vonku.

Žiaľ tá prvá voľba - veriť - sa zdá byť posledným záujmom mnohých, čo čítajú evanjelium a píšú o ňom knihy. Než by sa podriadili Kristovmu súdu, mnohí súdia jeho. Dnes, viac ako kedykoľvek predtým, koná Ježiš súd. Je to istý druh „univerzálného súdu“ prevráteného naopak. Predovšetkým vedci sa vystavujú tomuto riziku. Vedec musí „ovládať“ objekt vedy, ktorý skúma a zostať pred ním neutrálny, ale ako môže človek „ovládať“ či zostať neutrálny pred objektom ako je to Ježiš Kristus? V tomto prípade sa človek namiesto toho musí nechať ovládať a nie byť ovládajúcim svojho objektu.

Božie kráľovstvo bolo pre Ježiša také dôležité, že nás naučil modliť sa denne za jeho príchod. Obraciame sa k Bohu slovami: „Príď kráľovstvo tvoje“, ale Boh sa tiež obracia k nám a skrze Ježiša nám hovorí: „Božie kráľovstvo sa priblížilo, nečakajte, vstúpte!“.

Uvedomujeme si, že veriť znamená: ďakovať za pohár vody, za krajec chleba, za teplo domova a za láskavé slovo. Veď všetko je ohrozené. Modlitbu nemožno zredukovať na tri denné úkony a na nedeľnú povinnosť. Celý náš život môže byť ustavičnou modlitbou.

Možno uznáte, možno nie, že všetci sme si podobní v tom, že nám aj veľké veci časom zovšednejú, najmä, ak sa s nimi stretávame denne. Apoštoli boli každý deň s Pánom Ježišom, počúvali jeho slová, videli jeho skutky, obdivovali jeho činy, ale časom si zvykli. Potrebovali zážitok, ktorý by ich vyviedol zo zvyčajného behu života. Potrebovali posilnenie do ťažkých chvíľ, ktoré mali prežiť pri Pánovom umučení. Preto ich Pán vyviedol do samoty, na horu, ďaleko od ľudí a od všedného života. Tam sa im v tichu noci ukázal oslávený. Záclona sa na chvíľu odhrnula a apoštoli uzreli čistý jas a krásu Pána. Videli čosi z jeho vnútornej podstaty. Skryté božstvo prežiarilo jeho ľudskú podobu.

Videnie osláveného Ježiša cez apoštolov názorne predstavilo, kto je Ježiš vo svojej hĺbke. No nie lesk tváre, ale hĺbka jeho slov, dôslednosť jeho lásky, moc uzdravovať a kriesiť mŕtvych odpovedá na otázku, kto je Ježiš. Kto sa s Ježišom stretáva pri stole, kto s ním hovorí, zažije premenu. Je zasiahnutý skúsenosťou, ktorú ľudským jazykom predniesol Peter: „**Ty si Syn živého Boha!**“ Apoštoli videli Ježiša osláveného: jeho tvár žiarila, Mojžiš a Eliáš s ním jednali ako so seberovným, sám Boh ho prehlasuje za svojho milovaného Syna. A potom príde chvíľa vytriezvenia. Ježiš ich prebudí zo zvláštneho sna. Vidia ho, ako sa mu na čele perlí pot, nohy má zaprášené, jeho ruky sú upracované. Žiadna žiara neobklopuje jeho hlavu. A predsa. Keď s ním chodia, sedia, hovoria a mlčia pod tichou nočnou oblohou, vedia: to nie je obyčajný človek! Keď vidia ako sa skláňa k vredom malomocných, keď počujú jeho podobenstvá, jeho slová plné súcitu, vedia, že je to prorok. Ba viac, než prorok. Keď vzkriesil Lazára, rozkladajúceho sa v hrobe, keď prešiel uličkou Nazareta a chceli ho zhodiť zo skaly, vedeli: tento je Boží Syn, Boh sa v ňom zjavuje, Boh cez neho hovorí a koná. A hoci ho často nechápu, cítia: „On má živé slová, ku komu inému by sme šli?“ A je im dobre s Ježišom.

My sme v situácii učeníkov, keď ich prebudil z videnia. Oni aspoň videli Ježiša, my ani to nie. A predsa sa s ním môžeme stretnúť! Môžeme ho počuť v Božom slove. Môžeme sa s ním spojiť - telo s telom, krv s krvou v Eucharistii. Môžeme jeho prítomnosť pocítiť v modliaciach sa a hlavne v milujúcich. V láskyplnom človeku je Ježiš opäť živý. Nepokúšajme sa urobiť tri stany pre Mojžiša, Eliáša a Ježiša, ale urobme stan pre Ježiša v sebe. Ako? Láskou. Potom pocítíme jeho prítomnosť a bude nám dobre. U neho. Bude blízko, bude v nás.

Hovorí sa, že púšť je strašná, desí, najmä ak neexistuje žiadna perspektíva. Okolo nás je len piesok, sucho, cez deň nemilosrdné slnko, v noci ťa trasie od zimy... V biblickej symbolike predstavuje púšť istú etapu cesty k Bohu. A všetci pozvaní k viere musia prejsť túto etapu. Spomeň si na Abraháma, ako hľadal zaľúbenú zem. Na púšti začína aj Mojžišova história, keď sa mu Pán zjavuje v horiacom kre a v tichosti púšte ho povoláva k zvláštnej úlohe - vyslobodiť vyvolený národ. Cez proroka Ozeáša hovorí Boh o Izraeli ako o svojej snúbenici, ktorú s láskou vyprevádza na púšť: **„Preto ju ja vyvábim, zavediem ju na púšť a prehovorím k jej srdcu“ (Oz 2,16).**

Boh vedie človeka na púšť z lásky, lebo púšť je Boží dar. Až na púšti môžeš spoznať seba i Jeho. Bojíš sa púšte? Buď si istý, že ak na ňu vkročíš, zmeníš sa. A isté je aj to, že raz na ňu musíš vkročiť. Raz ťa Boh cez vonkajšie, alebo vnútorné udalosti postaví do ťažkej situácie, možno do takej krajnej, že si budeš musieť vybrať. To však bude milosť púšte. Ďakuj vtedy Bohu, že ti je ťažko, že si chorý, alebo sám, alebo nepochopený. Možno máš trápenie doma, alebo v práci, nevieš si rady sám so sebou, tvoja duša je vyprahnutá. To sú prvky púšte. A v tom všetko je prítomný Boh, ktorý ťa miluje.

Púšť je symbolom zbavenia sa všetkého. Človek tu stojí zoči-voči neohraničenému nebu i nekonečnému piesku a zoči-voči sebe samému. Vstup na púšť znamená zbavenie sa základných vecí. Objavuje sa hlad a smäd, tak fyzický ako aj duchovný. Tieto ťažkosti spôsobujú, že sa k slovu dostáva to, čo je v človeku ukryté kdesi veľmi hlboko. Púšť odкрýva poklady ľudských vášní a zla a najplnšie sa ukazuje práve v ťažkých situáciách. Zjavuje človeka, zjavuje pravdu o ňom. Pozor, na púšti určite stretneš nepriateľa, no predovšetkým stretneš Boha. Budeš môcť vstúpiť do hĺbky seba samého a objaviť pravdu o sebe, ale súčasne objavíš to, čo je najdôležitejšie - pravdu o Bohu.

Ježiš bol pred svojím verejným vystúpením najskôr vyvedený Duchom na púšť. Hovorí ti: „Pozri, nie si sám. Ja som tu bol pred tebou, bol som hladný a smädný, pokúšaný a bolo mi ťažko. Som s tebou. Uver mojej láske.“

Apoštol hovorí, že kto duchom umŕtvuje skutky tela, bude žiť. A nie div, že bude žiť, lebo ten, kto má Božieho Ducha, stáva sa Božím synom. Tak je Božím synom, že nedostal ducha otroctva, ale ducha adoptívneho synovstva. Až tak, že Svätý Duch dosvedčuje nášmu duchu, že sme Božie deti. A svedectvo Ducha Svätého je v tom, že on volá v našich srdciach: „Abba, Otče,“ ako je napísané v Liste Galaťanom. Ale aj to je veľké svedectvo, že sme Božie deti: Sme „Boží dedičia a Kristovi spoludedičia“. Ale jeho spoludedičom je ten, kto je s ním oslávený. A s ním je oslávený ten, kto zaňho trpí a tým trpí spolu s ním. Aby nás povzbudil k utrpeniu, dodáva, že všetko, čo trpíme, je malé a nehodné takej veľkej odmeny budúcich dobier, aká sa dáva za námahy, a ktorá sa na nás má zjaviť. Až budeme pretvorení na Boží obraz, budeme smieť hľadiť z tváre do tváre na jeho slávu (sv. Ambróz).

Nebude na škodu, myslím si, že i tu a dnes chceme v duchu Svätom si rozmeditovať utrpenie Krista v Duchu Svätom. Bez Ducha Svätého ani krok. Duch Svätý je hýbateľ..., naše memento, výzva a oslovenie.

Chcel by som sa zamyslieť nad modlitbou, ktorú Ježiš predniesol tesne pred svojou smrťou a upriamiť pozornosť na to, čo v tejto súvislosti hovoria svätý Marek a svätý Matúš.²⁰

Títo dvaja evanjelisti zachytili modlitbu zomierajúceho Ježiša nielen po grécky, teda v jazyku, v ktorom napísali svoje evanjeliá, ale kvôli dôležitosti daných slov prinášajú jej záznam aj v hebrejčine zmiešanej s aramejčinou. Týmto spôsobom nám odovzdali nielen obsah, ale aj zvuk, ktorý modlitba mala na Ježišových perách. Tak môžeme Ježišove slová počuť tak, ako boli vyslovené. Zároveň nám títo evanjelisti opísali aj správanie ľudí prítomných pri ukrižovaní - tých, ktorí nechápali alebo nechceli pochopiť Ježišovu modlitbu.

²⁰ Porov.: Benedikt XVI. o Ježišovej modlitbe v okamihu zomierania TK KBS, RV CZ, RV,ml; pz Vatikán, 9. februára (RV) – V Aule Pavla VI. vo Vatikáne sa v stredu 8. februára konala generálna audiencia Benedikta XVI., počas ktorej sa prihovril prítomným. Vo svojej katechéze sa zameral na Ježišovú modlitbu v okamihu zomierania na kríži.

Svätý Marek píše, čo sme práve počuli: „Keď bolo dvanásť hodín, nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní. O tretej hodine zvolal Ježiš mocným hlasom: **„Heloj, heloi, lema sabakthani?“ čo znamená: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“** (Mk 15, 33-34). V kontexte tohto rozprávania zaznieva Ježišov modlitebný výkrik na konci troch hodín tmy, ktorá od poludnia do tretej hodiny zatienila zem. Tieto tri hodiny tmy sú pokračovaním predchádzajúceho časového úseku, ktorý rovnako trval tri hodiny - od začiatku Ježišovho ukrižovania. Evanjelista Marek nám hovorí, že **„keď ho ukrižovali, bolo deväť hodín“** (Mk 15,25). Z toho, čo nám tieto časové údaje poskytujú, sa dá usudzovať, že šesť Ježišových hodín na kríži možno rozdeliť na dva časovo rovnaké dlhé úseky.

Počas prvých troch hodín, od deviatej do poludnia, sa mu prichádzali vysmievat' rozličné skupiny ľudí, ukazujúc svoj skepticizmus, svoju nevieru. Svätý Marek píše: **„A tí, čo išli okolo, rúhali sa mu“** (Mk 15, 29); „Podobne sa mu posmievali aj veľkňazi so zákonníkmi“ (15,31); **„ešte aj tí ho hanobili, čo boli s ním ukrižovaní“** (15, 32). Počas troch nasledujúcich hodín - od poludnia do „tretej popoludní“ - evanjelista hovorí len o tme, ktorá zostúpila na zem; tma zaberá celú scénu a niet tu nijakej zmienky o pohybe ľudí či o slovách, ktoré povedali.

Keď sa Ježiš blíži k smrti, na celú zem dopadá temnota. Aj kozmos má účasť na tejto udalosti: tma pohltí ľudí aj veci - avšak aj v okamihu tmy je Boh prítomný, neodchádza preč. V biblickej tradícii má tma rôzne významy: je znakom prítomnosti a činnosti zla, ale aj tajomnej prítomnosti a činnosti Boha, ktorý nad každou tmou dokáže zvíťaziť. V knihe Exodus napríklad čítame: „Pán povedal Mojžišovi: **„Hľa, ja prídem k tebe v hustom mraku“** (Ex 19,9) a tiež: **„Ľud však ostal stáť obďaleč a Mojžiš sa priblížil k (tmavému) mraku, v ktorom bol Boh.“** (Ex 20,21).

V rozprávaniach knihy Deuteronomium Mojžiš vraví: **„Vrch za tmy, oblakov a mrákavy blčal ohňom až do samého neba“** (Dt 4, 11); a **„vy, keď ste počuli hlas sprostred tmy a z vrchu blčiaceho ohňom...“** (Dt 5, 23). V scéne Ježišovho ukrižovania tmy pohltia celú zem - sú to tmy smrti, do ktorej sa Boží Syn ponorí, aby priniesol život prostredníctvom svojho skutku lásky. Keď sa vrátíme k rozprávaniu sv. Marka, vidíme ako - tvárou v tvár urážkam zo strany ľudí, uprostred temnoty, ktorá dopadla na svet, v momente, keď stojí pred smrťou, Ježiš v modlitbovom výkriku ukazuje, že napriek ľarche utrpenia a smrti, ktoré sa zdajú byť chvíľami opustenosti a Božej neprítomnosti, je si istý

blízkosťou Otca, ktorý súhlasil s týmto najvyšším skutkom lásky, s úplným darovaním seba, aj keď nepočul ako tomu bolo v iných okamihoch - žiadny hlas prichádzajúci zhora.

Keď čítame evanjeliá, uvedomíme si, že v iných dôležitých okamihoch svojej pozemskej existencie Ježiš - okrem znakov Otcovej prítomnosti a súhlasu s jeho napredovaním na ceste lásky - mohol počuť aj Otcov jasný hlas. Napríklad pri udalosti, ktorá nasledovala po krste v Jordáne, z neba zaznel hlas a bolo počuť Otcove slová: **„Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“** (Mk 1,11). Potom, pri Premenení, sa k znameniu oblaku pridružilo aj slovo: **„Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho!“** (Mk 9, 7).

Aký je teda zmysel tejto Ježišovej modlitby, výkriku, ktorým sa obracia na Otca: **„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“** Nie je v nej práve vyjadrené presvedčenie o tom, že ho Boh opustil? Pochybnosť o vlastnom poslaní, o prítomnosti Otca... Slová, ktorými sa Ježiš obracia na Otca, pochádzajú zo začiatku 22. žalmu, v ktorom žalmista Bohu vyjavuje konflikt svojich pocitov opustenosti s vedomím istoty, že Boh je vždy uprostred svojho ľudu. Žalmista sa modlí: **„Bože môj, volám vo dne, a nečuješ; volám v noci, a nenachádzam pokoja. A predsa, ty si svätý, ty tróniš na chválach Izraela“**.

(Ž 22,3-4). Žalmista hovorí o „volaní“, o výkriku, aby vyjadril celé svoje utrpenie v modlitbe pred Bohom, ktorý sa zdá byť neprítomný: v okamihu trápenia sa modlitba stáva výkrikom. Toto sa deje aj v našom vzťahu s Bohom: v ťažkých a bolestných situáciách, keď sa nám zdá, že Boh nás nepočuje, netreba sa báť zveriť mu všetky ťažkosti, ktoré máme vo svojom srdci; nemusíme sa báť „vykričať“ na neho všetko svoje trápenie. Musíme uveriť tomu, že je nám na blízku, aj keď zdanlivo mlčí. Opakujúc na kríži začiatkové slová 22. žalmu - **„Heloi, Heloi, lema sabakthani“** - **„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“** (Mt 27, 46), priam kričiac slová tohto žalmu, Ježiš sa modlí v okamihu úplného odmietnutia zo strany ľudí, v okamihu opustenosti; modlí sa však slovami žalmu, vedomý si Božej prítomnosti aj v tejto hodine, v okamihu, keď prežíva ľudskú drámu smrti. V nás sa však rodí otázka: ako je možné, že Boh, ktorý je tak mocný, nezasiahne, aby svojho Syna zachránil od tejto strašnej skúšky?

Je dôležité pochopiť, že Ježišova modlitba nie je výkrikom človeka, ktorý sa v zúfalstve blíži k smrti, ani výkrikom niekoho, kto sa cíti byť celkom opustený. Ježiš sa tu stotožňuje s 22. žalmom - teda so žalmom izraelského národa, ktorý trpí - a týmto spôsobom berie na seba nielen bolesť vlastného ľudu, ale aj bolesť všetkých tých, čo trpia

pod tlakom zla; zároveň však všetko prednáša Bohu - a to s istotou, že jeho výkrik bude vypočutý vo vzkriesení: výkrik v strašnom utrpení je zároveň istotou o Božej odpovedi, istotou o spáse - nielen pre samotného Ježiša, ale pre „**mnohých**“ (*Ježiš Nazaretský II, 239-240*).

V tejto Ježišovej modlitbe sa ukrýva ohromná dôvera a odovzdanosť do Božích rúk, i keď sa zdá, že Boh je neprítomný, i keď zostáva ticho - to všetko sa uskutočňuje podľa plánu, ktorý je pre nás nepochopiteľný. V Katechizme Katolíckej cirkvi čítame: „Vo vykupiteľskej láske, ktorá ho stále zjednocovala s Otcou, prijal nás v poblúdení nášho hriechu vo vzťahu k Bohu až natoľko, že na kríži mohol v našom mene povedať: **„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“** (č. 603). Trpí v spoločenstve s nami a pre nás, jeho utrpenie vychádza z lásky a obsahuje v sebe vykúpenie i víťazstvo lásky.

Ľudia prítomní pod Ježišovým krížom to nedokážu pochopiť a myslia si, že jeho výkrik je prosbou k Eliášovi. Snažia sa uhasiť mu smäd, aby mu predĺžili život a mohli uvidieť, či Eliáš naozaj príde, aby mu pomohol; avšak silný výkrik ukončí Ježišov pozemský život a zmari ich túžbu. V tejto extrémnej chvíli Ježiš dovolí svojmu srdcu, aby prejavilo bolesť, zároveň však nechá vyniknúť Otcovej prítomnosti a prejaví svoj súhlas s plánom spásy ľudstva.

Aj my sa často nachádzame tvárou v tvár utrpeniu, ale aj Božiemu tichu - a neraz to vyjadrujeme vo svojej modlitbe - takisto sa však nachádzame aj tvárou v tvár Vykúpeniu, odpovedi Boha, ktorý na seba vzal naše trápenia, aby ich niesol spolu s nami a dal nám pevnú nádej, že nad nimi zvíťazíme (*por. Enc. Spe salvi, 35-40*).

V modlitbe prednášame Bohu naše každodenné kríže - s istotou, že je tu s nami a že nás počúva. Ježišov výkrik nám pripomína, že aj v modlitbe musíme prekonať bariéry svojho „ja“ a svojich problémov, aby sme sa otvorili pre potreby a trápenia druhých. Modlitba Ježiša zomierajúceho na kríži nás učí modliť sa s láskou za mnohých bratov a sestry, ktorí pociťujú ťažobu každodenného života, ktorí prežívajú neľahké okamihy, trpia, a nemajú nikoho, kto by ich utešil: prednášajme ich Božiemu Srdcu, aby aj oni mohli pociťovať lásku Boha, ktorý nás nikdy neopúšťa.

Ďakujem.

17. Prednáška

Pod krížom

V našej škole modlitby som hovoril o Ježišovej modlitbe na kríži, vzatej z 22. žalmu: **„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil“**.

Teraz by som chcel pokračovať v meditácii nad Ježišovými modlitbami na kríži vo chvíli smrti a zastavím sa pri rozprávaní, ktoré sa nachádza v Evanjeliu sv. Lukáša. Evanjelista nám sprostredkoval tri Ježišove slová na kríži, z ktorých dve - prvé a tretie - sú prosbami adresovanými priamo Otcovi. Druhé slovo je zasa prisľúbením takzvanému dobrému lotrovi ukrižovanému s ním, ktorým Ježiš odpovedá na zločincovu žiadosť, keď ho uisťuje: **„Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji“** (Lk 23,43). V Lukášovom rozprávaní sa tak následne prelínajú dve modlitby, ktoré umierajúci Ježiš adresuje Otcovi s vypočutím prosby, ktorou sa naňho obracia hriešnik, činiaci pokánie. Ježiš vzýva Otca a zároveň vypočúva modlitbu tohto človeka, ktorého zvykneme nazývať latro poenitens, kajúci lotor.

Zastavme sa pri týchto troch Ježišových modlitbách. Prvú vyslovuje hneď po tom, ako bol pribitý na kríž, zatiaľ čo vojaci si delia jeho šaty ako smutnú odmenu za ich prácu. Toto gesto v istom zmysle završuje proces ukrižovania. Sv. Lukáš píše: **„Keď prišli na miesto, ktoré sa volá Lebka, ukrižovali jeho i zločincov, jedného sprava, druhého zľava. Ježiš povedal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia. „Potom hodili lós a rozdelili si jeho šaty“** (23,33-34). Prvá modlitba, ktorou sa Ježiš obracia k Otcovi je príhovorom: prosí o odpustenie pre svojich katov. Týmto Ježiš sám dokonáva to, čo učil v reči na hore, keď povedal: **„Vám, ktorí ma počúvate, hovorím: Milujte svojich nepriateľov“** (Lk 6,27) a tým, čo vedia odpúšťať, prisľúbil: **„Vaša odmena bude veľká a budete synmi Najvyššieho“** (v. 35).

Teraz, na kríži, on sám nie iba odpúšťa svojim vrahom, ale obracia sa priamo k Otcovi a prihovára sa za nich. Tento Ježišov postoj vidíme „napodobnený“ v pôsobivom rozprávaní o ukameňovaní svätého Štefana, prvého mučeníka. Štefan, tesne pred svojím skonaním, si **„kľakol a zvolal veľkým hlasom: „Pane, nezapočítaj im tento hriech“. A len čo to povedal, zomrel“** (Sk 7,60). Toto boli jeho posledné slová. Podobnosť medzi Ježišovou a Štefanovou modlitbou o odpustenie je príznačná. Svätý Štefan sa obracia na

vzkrieseného Pána a prosí, aby jeho usmrtenie - skutok jasne definovaný výrokom: „tento hriech“ - nebolo započítané jeho vrahom. Ježiš na kríži sa obracia k Otcovi a žiada nie iba odpustenie pre svojich katov, ale ponúka i vysvetlenie toho, čo sa deje. Podľa jeho slov, ľudia, ktorí ho križujú, **„nevedia, čo robia“** (Lk 23,34). Pokladá túto nevedomosť – **„nevedia, čo robia“** - za dôvod svojej prosby k Otcovi, aby im odpustil, pretože táto nevedomosť zároveň necháva otvorenú cestu k obráteniu, ako to vidíme v slovách, ktoré vysloví stotník po Ježišovej smrti: **„Tento človek bol naozaj spravodlivý“** (v.47), bol Božím Synom. Pre všetky časy a pre všetkých ľudí zostane útechou to, že Pán, v súvislosti s tými, ktorí naozaj nevedeli - teda s jeho vrahmi, ako aj s tými, ktorí vedeli a odsúdili ho, používa ich nevedomosť ako dôvod žiadosti o odpustenie v ich prospech - vidí ju ako bránu, ktorá sa môže otvoriť obráteniu (*Ježiš z Nazareta, II, 233*).

Druhé Ježišovo slovo na kríži, o ktorom nám hovorí sv. Lukáš, je slovo nádeje a je odpoveďou na prosbu jedného z dvoch ukrižovaných spolu s ním. Dobrý lotor v Ježišovej prítomnosti vstúpi do seba a koná pokánie, uvedomuje si, že sa nachádza pred Božím Synom, ktorý zviditeľňuje tvár Boha, a prosí ho: **„Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva“** (v. 42). Pánova odpoveď ide ponad túto prosbu, keď mu hovorí: **„Veru, hovorím ti, dnes budeš som mnou v raji“** (v.43). Ježiš si je vedomý, že priamo vstupuje do spoločenstva s Otcom a otvára tak človeku cestu do Božieho raja. Prostredníctvom tejto odpovede dáva pevnú nádej, že Božia добрota sa nás môže dotknúť i v poslednom momente života a úprimná modlitba, aj po premárnenom živote, nájde otvorené náručie dobrého Otca, ktorý očakáva návrat syna.

Zastavme sa teraz pri posledných slovách umierajúceho Ježiša. Evanjelista hovorí: „Bolo už okolo dvanástej hodiny a nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní. Slnko sa zatmelilo, chrámová opona sa roztrhla napoly a Ježiš zvolal veľkým hlasom: **„Otče, do tvojich rúk, porúčam svojho ducha“**. **Po tých slovách vydýchol“** (vv.44-46). Niektoré prvky tohto rozprávania sú odlišné od tých, ktoré nachádzame u Marka a Matúša. Marek neopisuje trojhodinovú tmu, kým u Matúša je táto skutočnosť spojená s ďalšími apokalyptickými úkazmi, ako zemetrasenie, otváranie sa hrobov, vstávanie mŕtvych z hrobov (*porov. Mt 27,51-53*). Tri hodiny tmy u Lukáša majú svoj pôvod v zatmení slnka, ale v tej chvíli sa zároveň roztrhne napoly i chrámová opona. Týmto spôsobom Lukášovo rozprávanie predkladá dve znamenia, v istom zmysle paralelné, nebo a chrám. Nebo stráca svoje svetlo, zem je v tme, kým v chráme, mieste Božej prítomnosti, sa trhá opona, ktorá chráni svätyňu. Ježišova smrť je charakterizovaná

ako kozmická a liturgická udalosť; osobitne označuje začiatok nového kultu v chráme, ktorý nie je postavený ľuďmi, pretože ním je Telo ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša, ktoré zhromažďuje ľudí a spája ich vo Sviatosti svojho Tela a svojej Krvi.

Ježišova modlitba v tejto chvíli utrpenia - „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha“ - je silným zvolaním krajnej a úplnej odovzdanosti Otcovi. Táto modlitba vyjadruje plné vedomie toho, že nie je opustený. Úvodné zvolanie „Otče“ nás vracia k prvému vyhláseniu Ježiša ako dvanásťročného chlapca. Vtedy zostal tri dni v Jeruzalemskom chráme, ktorého opona sa teraz roztrhla. A keď mu rodičia dali najavo svoju ustarostenosť, odpovedal im: **„Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?“** (Lk 2,49). Toto od začiatku až dokonca úplne podmieňuje Ježišovo cítenie, jeho slová, jeho pôsobenie, jeho jedinečný vzťah s Otcom. Na kríži naplno prežíva túto lásku, tento synovský vzťah s Otcom, ktorý oživuje jeho modlitbu.

Slová, ktoré Ježiš vysloví po zvolaní „Otče“ sú výrokom 31. žalmu: **„Do tvojich rúk odovzdávam svojho ducha“** (Ž 31,6). Tieto slová nie sú iba jednoduchým citátom, zjavujú predovšetkým pevné rozhodnutie: Ježiš sa „dáva“ Otcovi v čine totálneho odovzdania. Tie slová sú modlitbou „zverenia sa“ plného dôvery v Božiu lásku. Ježišova modlitba pred tvárou smrti je dramatická, taká, aká je pre každého človeka, zároveň je preniknutá hlbokým pokojom, ktorý pramení z dôvery v Otca a z rozhodnutia vôle úplne sa mu darovať. V Getsemani, keď Ježiš vstúpil do záverečného boja a do modlitby ešte intenzívnejšej, a bol **„vydaný do rúk ľudí“** (Lk 9,44), jeho pot „stekal na zem ako kvapky krvi“ (Lk 22,44). Jeho srdce však bolo úplne poslušné Otcovej vôli, a preto „anjel z neba“ prišiel a posilňoval ho (porov. Lk 22, 42-43). Teraz, v posledných okamihoch, sa Ježiš obracia k Otcovi hovoriac, čie sú v skutočnosti ruky, do ktorých on odovzdáva celé svoje bytie. Pred odchodom do Jeruzalema, Ježiš vyzýval svojich učeníkov: **„Dobre počúvajte a zapamätajte si, čo vám poviem: Syn človeka bude vydaný do rúk ľudí“** (Lk 9,44). Teraz, keď ho už opúšťa život, v modlitbe spečatuje svoje posledné rozhodnutie: nechal sa vydať **„do rúk ľudí“**, ale svojho ducha vkladá do rúk svojho Otca; tak - ako potvrdzuje i evanjelista Ján, všetko je dokonané, najvyšší skutok lásky je privedený k svojmu vrcholu, do krajnosti a ešte viac ako do krajnosti.²¹

Ježišove slová na kríži v posledných okamihoch jeho pozemského života prinášajú výzvy i pre našu modlitbu a zároveň ju otvárajú voči pokojnej dôvere a pevnej nádeji. Ježiš, ktorý prosí Otca o odpustenie pre tých, čo ho križujú, nás pozýva k náročnému

²¹ Porov. JENČÍKOVÁ A.: KBS 17.2.2012

postojiu modliť sa za tých, čo nám ublížili, poškodili, vedieť odpustiť vždy, aby Božie svetlo mohlo ožiariť ich srdcia. Pozýva nás žiť, prostredníctvom našej modlitby, ten istý postoj milosrdenstva a lásky, ktorý má Boh voči nám: „**odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom**“, ako denne vyslovujeme v modlitbe „**Otče náš**“. V tej istej chvíli ako sa Ježiš - v krajnom momente smrti - úplne odovzdáva do Otcových rúk, nám zároveň ohlasuje istotu, že nech sú skúšky akokoľvek tvrdé, problémy náročné, utrpenie ťažké, nikdy nevypadneme z Božích rúk, z tých rúk, čo nás stvorili, podopierajú nás a sprevádzajú na ceste života, lebo sú vedené nekonečnou a vernou láskou.

V živote príde moment, kedy si začneš uvedomovať:

- kto za to stojí, kto nie...
- čo za to stojí, čo nie...
- kto nikdy nebol...
- kto vždy bude...

CENA ČASU?

Aby si si uvedomil cenu súrodenca - spýtaj sa niekoho, kto ho nemá...

Aby si si uvedomil cenu 10 rokov - spýtaj sa práve rozvedeného manželského páru...

Aby si si uvedomil cenu 4 rokov - spýtaj sa maturanta...

Aby si si uvedomil cenu 1 roka - spýtaj sa študenta, ktorý prepadol pri ročníkovej skúške...

Aby si si uvedomil cenu 9 mesiacov - spýtaj sa matky, ktorá nosila dieťa, ktoré sa jej narodilo mŕtve...

Aby si si uvedomil cenu 1 týždňa - spýtaj sa človeka, ktorý týždeň prežil v kóme...

Aby si si uvedomil cenu 1 minúty - spýtaj sa človeka, ktorý zmeškal vlak, spojenie...

Aby si si uvedomil cenu 1 sekundy - spýtaj sa človeka, ktorý prežil autonehodu

ČAS NA NIKOHO NEČAKÁ!!!

Váž si každú chvíľu, ktorú máš.

Budeš si ju vážiť ešte viac, ak ju budeš prežívať s niekým výnimočným...

Aby si si uvedomil cenu priateľa, alebo člena rodiny, nesnaž sa ho stratiť...

Nikto z nás nevie, kedy príde čas jeho odchodu a na všetko už bude neskoro...

Nesmúť za ľuďmi z tvojej minulosti... je tam "určitý" dôvod, prečo nie sú súčasťou tvojej prítomnosti, alebo i budúcnosti... Drž sa však pevne všetkých, ktorých miluješ...

Modlime sa:

Dýchaj vo mne Duchu Svätý, aby moje myšlienky boli sväté
Povzbudzuj ma Duchu Svätý, aby moje skutky boli sväté
Pomáhaj mi Duchu Svätý, aby som miloval čo je sväté
O povzbud' ma Duchu Svätý, aby som si chránil čo je sväté
Posilňuj ma Duchu Svätý, aby som nikdy nestratil čo je tvoje sväté.
AMEN.

Záver:

Vedome a dobrovoľne sme si vyvolili cestu za Kristom. Prešiel určitý čas od vstupu, od zloženia prvých či večných sľubov. Zvyknúť sa dá aj na rôzne cestičky, spôsob života, spoločenstvo, predstavených... Čo moje šťastie v tomto stave? Dá sa hovoriť o mnohom v spojitosti s povolaním. Práve preto si všimnime svoje postoje, správanie, svoj intímny vzťah k Bohu.

Presviedčame sa o tom, že čím viac máme lásky k Bohu, tým väčšiu vernosť máme k povinnostiam, o čo dokazujeme vernosťou aj v maličkostiach. Dá sa v zachovávaní maličkosti vidieť naše povolanie? Môžeme vyznať, že na ceste k svätosti nepoznáme nič väčšieho, ako je vernosť v maličkostiach? Až dnes vieme, že nič nestojí tak veľa námahy ako práve maličkosti. Nemilujeme dokonale, keď zanedbávame i menšie príležitosti páčiť sa Bohu a keby sme sa nebáli maličkosťami Boha zarmútiť. Časom sa z veľkých vecí stanú maličké a naopak.

Zasvätený život je najmä cesta, učiť sa hlbšie prežiť príkaz lásky.

Mládenec, ktorý od mladosti zachovával príkazy, predsa odišiel smutný od Ježiša, pretože nezvládol vzťah k majetku. Iní odišli od Ježiša po zázračnom rozmnožení chlebov a rýb, keď Ježiš predpovedal, Eucharistiu a oni neprimerane reagujú. Boli to len chybičky u týchto sympatizantov Ježiša?

Čo sú to chyby nedobrovoľné:

Upadáme do nich z nedostatku rozvahy, unáhle, zo slabosti. Pri najlepšej vôli budú nás sprevádzať celý život. Sú spojené s našou prirodzenosťou, následky dedičného hriechu. Nedobrovoľné chyby neurážajú Boha. Pán Ježiš má porozumenie s chybami nedobrovoľnými, najmä keď si ich v pokore uvedomujeme a prejavíme svoju lásku Bohu. Nebolo by správne pri pohľade na svoje chyby upadnúť do zmätku. Môžu nám byť dokonca na úžitok, napríklad poznať svoju ničotu. Je správne si uvedomiť, že Boh ich môže dopustiť pre naše pokorenie. Je potrebné, aby sme neprestali na sebe pracovať. Na odstránení nepozornosti pre lásku k Bohu pracujeme. Je pravdou, že Pán Boh i najsvätejším dušiam ponecháva často niektoré chyby, ktorých sa i napriek úsiliu nemôžu zbaviť. Prečo? Aby poznali, čím by boli bez milosti, aby nespýšneli, aby boli

schopné prijímať milosti s väčšou pokorou. Taktiež aj preto, aby neupadli do sieti sebalásky, naopak, aby ich horlivosť bola bdelá a zostávali v dôvere v Boha a stálej modlitbe. Stáva sa, že naše nedokonalosti nás nutkajú ku skutkom veľmi čnostným. Je potrebné seba poznávať. Chýb sa často dopúšťame pri rozrušení. Vyžaduje si to pracovať na svojej vôli. Taká práca na sebe sa Bohu viac páči, ako sa mu nepáči naša chyba. Je to výzva pracovať na nedobrovoľných chybách.

Dobrovoľnými chybami si spôsobujeme veľké škody.

Pripravujeme sa o mnohé milosti a vystavujeme sa nebezpečenstvu. Boh nám odníma priazeň, a modlitby stávajú sa nevypočuté. Pre rast duchovného života platí: Nikdy sa nedopúšťať dobrovoľných chýb, nekonať proti svojmu svedomiu a Bohu nič neodoprieť. Denný poriadok je požehnaním pre vernú dušu. Rehoľné predpisy sú prostriedkom k prehĺbeniu identity duchovného života. Bez ducha obety sa predpisy ťažko zachovávajú. Nemôže dosť k tomu, vyberať si, čo vyhovuje, čo je príjemné, ale zotrvať pri tom, čo je určené.

Ticho patrí k dôležitým predpisom k duchovnému pokroku. Ticho otvára dušu k dôvernému styku s Bohom. Pravidlá sa nezachovávajú len určitý čas a žiť tak, že ich verne zachovávame stále, roky, je ťažké až hrdinské. Zasvätená osoba sa tak stáva zmiernou obeťou. Kto chce v zasvätenom živote, vždy je poruke príležitosť k obetiam. Sú takí, čo chcú prinášať veľké a mnohé obete, ale pre malé nemajú pochopenia. O čom to hovorí? Ani na pohľad nábožné veci konané v nesprávny čas, nie sú na osoh. Také obete nie sú milé Bohu. Je požehnaním pre dušu plniť to, čo plniť mám. Spoločný život je najväčším pokáním. Vo vernosti k povolaniu patrí, že láska je vynaliezavá.

Kto dáva pozor na seba a na svoje vnútro, ľahko počuje v srdci hlas Božej milosti a to tým ľahšie a tým častejšie, čím horlivejšie venuje pozornosť tomuto hlasu. Rozoznáva, že ho Božia milosť od prípadu k prípadu povzbudzuje k čnostiam, ako sú trpezlivosť, láskavosť, odovzdanosť do vôle Božej či premáhanie lenivosti, márnivosti, zmyselnosti, svojvôle atď. Kto je dôsledne poslušný k dobým vnuknutiam, napreduje v čnostiach. Cvičenie je druh umenia. Tým si zasvätená osoba pripravuje a rozširuje srdce, aby obsiahlo ešte viac a väčšie milosti, pretože Boh sa od nás nedá zahanbiť a dáva nové a mnohé milosti. Po rokoch si môžeme uvedomiť, kde sme už mohli byť v duchovnom živote, keby sme sa vedeli bez výhrad odovzdať Bohu, keď ku nám hovoril. Dôležité je, si viac všímať a vhodne, včas a primerane sa pýtať. Napríklad:

To, k čomu sme oslovení či je dobré, múdre a rozumné?
Či to nie je na prekážku väčším dobrám?
Nebude to mať zlé následky?
Či nás úmysel je správny a pohnútky sú nadprirodzené?
Nenaruší to môj vzťah k Bohu?
Vnútorň pokoj?
Spolunažívanie?
Neprotirečí to programu, stavu, k tomu čomu sme sa zaviazali?
Rozoznať, či nejde o pokušenie od diabla.

Je potrebné naučiť sa nie dlho uvažovať, rozhodovať sa, ale konať. Vyžaduje to aj iné hodnoty. Jednoduchosť a vhodná činnosť konaná z lásky k Bohu majú byť vecou vnútra. Nikdy nič proti vôli Božej. Nepodceniť konať malé obete, pretože skrze ne sa dostávame k väčším. Keď ich robíme s nepokojom, lepšie ich nekonať. Duševnému pokoji dávajme prednosť pred malými obeťami, ktoré by sme chceli hneď konať. K pokoji duše pomáha ranné rozjímanie s jeho konečným užítvorením na deň pre konkrétnu vec, udalosť či osobu.

Sv. Terezka Ježiškova učí pamätať na to, čo chce Boh teraz, dnes odo mňa. „Pane, daj mi lásky dar, zachovať si milosť pre dnešný deň.“ Inde píše: „Trpím len chvíľu. Človek len preto si zúfa a klesá na mysli, že sa znepokojuje myšlienkami na budúcnosť a na minulosť.“

Nikdy neodmietajme vnuknutia, ktoré sú iste od Boha, a to ani vtedy, keď vieme, že budú stáť mnoho. Vnuknutia primerane rýchlo prijímajme i napriek prirodzenému odporu. Keď budeme odkladať, milosť môže byť odobratá. Prípadne sa staneme voči nej chladný, nevšímavý, necitlivý a to len k našej škode. Potom je neskoro o ňu prosiť, či smútiť za ňou. Kto sa s milosťami zahráva, spôsobuje sebe i iným veľké škody. Nech nás Boh od takého správania ochráni.

Prečo dnes sú mnohé zasvätené duše také, aké sú - chladné, bezduché, chudobné? Neodpovedali Bohu primerane rýchlo, pohotovo, až ich Pán opustil. Dnes klopú u dverí jeho srdca. Márne. Preto musia teraz vynaložiť viac úsilia lásky, ak chcú vec napraviť. Nepodceňujme, keď sa k nám Pán Ježiš blíži s milosťou v prítomnej chvíli. Keď teraz mám niečo robiť, prečo to nerobím? Keď mám byť niekde inde, prečo tam nie som?

Dôležitým okamihom pre duchovný rast je chvíľa po svätom prijímaní. Je to čas vďakyvzdania, odprosenia, ale aj čas predsavzatí, motivovať sa, vyprosiť si silu, odvahu, chuť...

Počas dňa otázka: **Čo Ježiš teraz, konkrétne odo mňa očakáva?**

Je na mieste a užitočná pre duchovné napredovanie. Byť čo najviac bdelymi, je výsledok primeranej práci na sebe. Pri večernom spytovaní svedomia by sa nemalo opomínať, ako počas dňa reagujeme na Božie vnuknutia, rýchlosť, kvalitu, pohotovosť...

Najväčší význam má poslušnosť k plneniu povinnosti. Ona je spojená s radostným duchom a nezištnosťou. Je ťažká, ale účinná, keď je poslušnosť presná a radostná. Často si uvedomovať prítomnosť Ježiša. Koľko poslušnosti si vyžaduje deň v komunite. Poslušnosť má sestru lásku. Keď konajú spoločne, obohatia viac ako sa na pohľad môže zdať. Aj malé a nemilé povinnosti, rozkazy vykonané s radosťou majú veľký význam pre ďalšie posvätenie.

Poslušnosť je dokonalá a úplná, keď sa vzťahuje na celého človeka so všetkými schopnosťami. Má byť dokonalá v konaní, vo vôli a úsudku. Nestačí len príkaz splniť presne a dobre, ale konať s vôľou ako slobodný a rozumný človek.

Posudzovanie, vynášanie súdov, mienok, kritizovanie už zničilo pokoj, šťastie, duchovný rast nejednej zasvätenej duši. Kto vstupuje do duchovného života, nevstupuje s tým, že chce plniť svoju vôľu. Svoju vôľu spája s vôľou Ježiša. Pravá poslušnosť netuží po chvále, či uznaní, ale počína si nezištne, s úmyslom, aby obeta poslušnosti bola Bohu milá a mohla získať čo najviac milostí pre duše. Predstavený nikdy nesmie zneužiť poslušnosť na hriech, na zníženie milostí a zásluh. Prestavený má byť vzor poslušnosti.

Nik sa poslušnosťou nevystatuje. Je to maličkosť?

Pravý duch zasväteného života sa osvedčí v spoločnom živote, najmä v láske k blíznym. Ozdobou lásky je pozornosť k blíznym, horlivosť v nezištných službách lásky, trpezlivosť a zhovievavosť ku chybám a slabostiam blíznym. Naše konanie nesmie nielen zraňovať a pohoršovať, ale tiež má preukazovať láskavú pozornosť a prívetivú ochotu. Obete v spoločenstve majú sa konať ticho a pokorne. Spoločný život si vyžaduje vzájomnú ohľaduplnosť, vedieť myslieť na tých okolo, predvídať aj ťažkosti, milovať tých, s ktorými

žijeme, cítiť s nimi, chcieť ich dobro, preukazovať si dobrodenia, spríjemňovať ich pokorou, vedieť odpúšťať, premáhať zlo dobrom a vedieť sa prispôbiť i nesympatickým. Spoločný život je najčastejším zdrojom pre obeť. Bratov a sestry sme si nevybrali samy, ale nám ich vybral sám Ježiš. Božia prozreteľnosť nám dáva mnoho príležitosti k budovaniu jednoty a konaniu pokánia za hriechy a spásu duší.

Nie je maličkosť horlivo a nezištne konať služby lásky. Pre seba si má voliť ťažkosti, námahy a posledné miesto. Keby sme sa toho vzdali, veľmi rýchlo by sme spoznali účinky zla. Snažme sa milovať všetkých, každému priať len to najlepšie, obetovať sa pre dobro blíznym hmotné i duchovné. Nedajme najavo blíznym, s akými obeťami sú pre nás spojené služby lásky. Naopak, preukazujme im lásku. Kto sa nedokáže odhodlať k službe lásky, dáva najavo, že v jeho srdci prevláda sebeckosť či nezriadená samoláska.

Obetavé srdce má sa vyznačovať nezištnou šľachetnosťou.

Nie je maličkosť byť zhovievavý a trpezlivý s chybami blíznym. Ideálom zmiernej obeť má byť taká láska k blížnemu, ktorou nič neotrasie, ktorá sa ničím neurazí, nezmysľá zle a je vždy ochotná odpúšťať. Nesmie zraňovať srdce Pána Ježiša posudzovaním, neláskavými poznámkami o chybách blížneho, naopak, ovládaním v reči má vyťahovať trnie, ktoré iní do neho vtlačujú. Ideálom zasvätenej osoby má byť láska, ktorá nepozná závisť, odpor, nehody... Spomeňme si na Prvý list sv. Pavla Korintanom (13,1-13) . Keby zmierna obeť prinášala i najväčšie obeť, ale živila v sebe dobrovoľný odpor alebo i nepriateľstvo proti blížnemu, jej obeť by jej neosožili. Pripomeňme si slová: „Keď prinášaš svoj dar na oltár a tam si spomenieš... (Mt 5,23-24) . Vymenujem si vlastnosti lásky podľa slov sv. Pavla (1 Kor 13,1-13). Kto takto miluje blížneho, prináša na oltár svojho srdca pravú obeť.

Je umŕtvovať sa maličkosť?

Duša ktorá vzplanie lásku ku Kristovi, obyčajne túži pre neho niečo urobiť, keď si najmä uvedomuje, čo pre ňu Ježiš urobil. Taká duša chce dokázať Ježišovi svoju lásku. Taká túžba je dobrá, ale bolo by nemúdre jednoducho sa ňou riadiť. Nesmie totiž nám byť na škodu, na zdravie. Kresťanská askéza nesúhlasí s nerozumným zoslabovaním tela. Umŕtvovanie ktoré je na škodu plnenia povinnosti je neprípustné. Okrem toho, sa do

takých úkonov zmieša márnivosť a samolúbosť. Len pravá pokora a čistý úmysel robia kajúce skutky bohumilými. Človek môže konať veľké a ťažké pokánie, a predsa sa ním nemusí posväcovať, pretože samoláska a pýcha všetko pokazia. Dokonalosť záleží na spojení s Bohom. Toho dosiahneme sebazáporom, poslušnosťou a pokorou. Kajúce skutky nie sú nikdy hlavnou vecou, ale iba prostriedkom. Ku cnosti nám napomáhajú, len ich konajme pokorne, nesmieme prestúpiť predpisy, pravidlá či pokyny spovedníka. A keby sme si na nich zakladali, je lepšie ich opustiť.

Výhodnejšie je, prijímať to, čo nám posielajú sám Boh. A Boh vo svojej láske nám dá príležitosť a tá je záslušnejšia, než by sme si ukladali ťažké kajúce skutky. Keď nám Boh nedáva silu k ťažkým kajúcim skutkom, tak ich od nás ani nežiada. Tím viac sa môžeme upokoriť vo vnútri a vedieť počúvať Boží hlas v nás. Práve vo vnútornom pokorovaní sa, záleží naše pokánie. Keď naše umŕtvovanie nemá požehnanie poslušnosti, nemá ani silu, ktorú by sme mu chceli dať. Naopak, keď konáme v zhode, so súhlasom a pokore, to prináša požehnanie. V umŕtvovaní nech vždy plníme vôľu Božiu a nikdy nie svoju.

Umŕtvať sa v zmysloch naskytá sa široká škála: Pohľady, sluch, chuť, čuch, hmat... keď ich konáme správne, vhodne, neškodí. Nezabúdajme, nech sa konajú nenápadne, nepozorovane, ale s veľkou láskou k Bohu.

Maličkosťou nie je, že sa vieme náležite ovládať v náklonnostiach a vášňach. Ešte viac obeti môžeme prinášať ako umŕtvovaním, sebazáporom. Máme svoje chyby, náklonnosti, vášne, svoju povahu, letoru... Priania a nálady, chute sú často proti Bohu. Často pokorujú. Ukazujú na našu úbohosť. Cieľom sebazáporu nie je prirodzenosť zničiť, ale zdokonaľovať.

Zasvätená osoba sa má vyznačovať takou činnosťou, aby jednala tak, ako žiada povinnosť, aby bola tým a to, čo má byť. Kto zo zasvätených to nepozná? Aj zasvätení Bohu sú len ľudia. Aj do srdca zasväteného prenikajú malicherné ale nebezpečné útoky, ktoré dobro konať sťažujú a popudzujú k hriechu. Nielen hlavné hriechy, ale i samolúbosť, hrdosť, žiarlivosť, netrpezlivosť, zmyselnosť, nestálosť... A aj najsnaživejší človek môže padnúť, ak prestane spolupracovať s Božou milosťou.

Zvieratá uzamknuté v klietkach sa chovajú nebezpečne. Nič nie je možné, čoho by sa zasvätená osoba nemohla dopustiť, najmä z vášne. Pomoc je, keď sa vieme a chceme ovládať a zapierať sa. Stačí jedna vášeň, aby nás zničila. Keď sa do nej pustíme,

často sa správa ako pásomnica. Neovládaná vášeň je ako nepriateľské vojsko. Čo je na našej prirodzenosti, na našich schopnostiach a vášňach nezriadené, čo sa protiví nášmu večnému cieľu, to musíme ovládať stoj čo stoj. Nestačí sebazápor len tu a tam, ale musí byť všestranný a vytrvalý. Máme si odopierať nielen príjemné veci, ale taktiež si ukladať obeť. Všetko ide ľahšie, keď konáme z lásky k Bohu. Najprv sa zapierajme v tom, čo prekáža v plnení stavovských povinností. Najviac si dajme záležať proti svojej hlavnej chybe, pretože tá sa veľmi ťažko poddáva.

Hlavnou chybou narážame u iných, a proti nej sa najčastejšie previňujeme. Nebojme sa preto prinášať proti nej obeť. Neklesajme na duchu, keď musíme znova a znova vstať a bojovať. Čím viac pochopenia pre zmier a čím viac apoštolského ducha budeme mať, tým ľahšie nám bude boj proti tomuto neporiadku v nás.

Mesiace Božského Srdca Ježišovho je čas uvedomiť si aj maličkosti, ktoré maličkosťami nie sú, nesmú byť a predsa. Zasvätený Bohu svoje povinnosti si plní radostne. V tom duchu si položíme primerané otázky... konkrétne, časové, osobné, nepríjemné, vecné, ktoré sme opomínali, na ktoré sme zabudli, ktoré nám vnuká Duch Svätý. Amen.

O požehnaná a milostivá Panna Mária,
z tvojej najsvätejšej krvi Syn Boží pôsobením Ducha Svätého,
utvoril si svoje telo pre tú materinskú náklonnosť ktorú si mala
k svojmu najsvätejšiemu Synovi, prosím ťa, vyžiadať mi od neho
čisté od všetkého zlého odvrátené a nekonečne dobré naklonené srdce.

Amen.

O B S A H

Prvá úvodná prednáška - str. 1

Druhá úvodná prednáška - str. 9

1. Prednáška - Pohľad k Duchu Svätému I. str. 17

2. Prednáška - Pohľad k Duchu Svätému II. str. 23

3. Prednáška - Význam poslania Ducha Svätého str. 31

4. Prednáška - Môj vzťah k Duchu Svätému str. 38

5. Prednáška - Poznávať sa pred Božou tvárou a blíznymi str. 43

6. Prednáška - Prežívať prítomnosť Božiu str. 48

7. Prednáška - Otázka šťastia v našom živote 1. časť str. 54

8. Prednáška - Otázka šťastia v našom živote 2. časť str. 62

9. Prednáška - Zmierenie sa s Bohom str. 69

10. Prednáška - Memento svedomia str. 79

11. Prednáška - História vývoja svätej spovede str. 87

12. Prednáška - Panna Mária ukazuje na Ducha Svätého str. 101

13. Prednáška - V Duchu Svätom oživovať svoje zasvätenie str. 110

14. Prednáška - V Duchu Svätom žiť str. 118

15. Prednáška - Žiť v realite v Duchu Svätom str. 123

16. Prednáška - Plnosť darov str. 134

17. Prednáška - Pod krížom str. 141

Záver - str. 146

Viac duchovných cvičení P. Ľubomíra STANČEKA, nielen pre zasvätených nájdete tu:

<http://www.evanjelizacia.eu/?name=exercicie&page=7>